

~~H 28~~

Map.

H 2-5

H

H

o

~~H28-2~~

~~1921~~

Мар. Г.
H2-502

КОМСОМОЛЫН
ВЫРСЫ
ПАШАЖЫ

а. коробченко

**КОМ
СО
МОЛ**
ЙАКШАР
АРМИШТЫ

Г. Ц. Б. в Лнгр. Ц
С. Э. 1932 г.
Акт № 1154

Инв. № 1293

огиз — молодой гвардии — 1923

СОДЪЭРЖАНЬЫЖЫ:

	Мог.
Йакшар армиштёш комсомолын стройалташты айыргэмьин пашажы	4
Кышэ армиштёш комсомол шэрлэн	9
Армиштёш комсомолын цёрэжы	15
Партыын геньэральный линей вэри комсомолын кёрэдэлмаш . .	18
Комсомол дон бойэвой подготовки	24
Примэрын силажы кодшывлам шыпшэш	29
Бойэвой гьэхныкым палым вэри кёрэдэлмаш	36
Тактычэский пашам йамдылмаш	38
Комсомол войэный дьисциплиныым эртэрёмашты	40
Соцсорэзнованы дон ударнычэсты	42
Армиштёш комсомолын кушмашажы	47
Комсомолын пашажым партыи вуйлалтымаш	51
ВЛКСМ-ын вэрйштёш организацывла дон кылём кычымаш . .	58
Приложэньы: Йакшар армиштёш йачэйкы ВЛКСМ-ын пашажы гишан	58

Редактор *Пекунькина В. Техред. Л. Юркевич.* Сдано в производство 19/IV-32 г. Подп. к печ. 23/VI 1932 г. Инд. ДН — 1. М.Г. № 3216; форм. бум. 72×105¹/₃₂. 155040 зн. в 2¹/₂ печ. л.

Уп. Главлита В-22308.

Заказ № 537.

Тираж 3000 экз.

17-я типография треста «ПОЛИГРАФКНИГА»,
Москва, Шлюзовая наб., 10

Мог.
эмьн
... 4
... 9
... 15
... 18
... 24
... 29
... 36
... 38
... 40
... 42
... 47
... 51
... 58
пә-
... 58

Вѣц иѣш планын кымшы рѣшайыщѣ год когон социально-экономический анцылтымашым дѣ класс тон класс лошты соотношенъи вашталтымашым пыртыш, мѣмнѣн сѣндѣлыкышты социализмым Ыштѣш йѣлѣрѣк палша. Социализмын пѣриодыш мѣ ташкалынна, тѣнѣ социальистычѣский экономикын фундаментжым стройѣн шоктѣннѣ. Ти вашталтмаш пѣшѣвлѣ мѣмнѣн сѣндѣлык кѣргышты когон класс тон класс кѣрѣдѣлмѣшты эртѣт. Вѣс кит кугижѣншывлѣн мѣ докына вырсы дон толаш йѣмдѣлѣлтмѣшты кѣчѣнъ кушкынок мѣиѣ. Ти пѣшѣлѣн йѣмдѣ лимѣ статьян йѣкшар арми стройалтын.

Кѣзытшы етапышты Совет Ушѣм ганъок йѣкшар арми йѣшкѣ пѣшѣжым тѣнгѣцок уѣмдѣ. Индустриализаци пѣшѣшты мѣмнѣн когон анцылтымашна тѣхнѣический базым йѣкшар армин силажным когоѣмдѣмѣшты Ыштѣш ирѣкым пуш.

Йѣкшар армишты бой пѣшѣм тымдымаш бойѣцѣн класс пѣшѣ гишѣн ынълѣн шомашты дѣ польитьик пѣшѣшты активностьюм Луктѣлмѣшты эртѣ. Армиштыш ѣдѣмвлѣ лошты халаштыш дон сола прольѣтарвлѣ шу-кѣмѣт, колхозныквлѣн шот шѣрлѣ.

Армиш производствы гѣц ударнык, колхоз ныр гѣц ударнык толѣш. У ѣдѣм вѣс привычкѣн, вѣс йѣтмашан социалистически обществом стройышы толѣш.

Бойѣвой тѣхнѣикѣ дон утымѣш сѣтѣрмѣ годым, йѣжо качѣстан личный состав лимѣ годым, Ышкѣ пѣшѣшты-жѣт кого опытым погымы пачѣш, йѣкшар арми начсостав, парторганизаци дѣ цѣлѣ РККА-н личный составлан кого йѣтмашым бойѣвой подготовкы дон тѣмпым пыртымашты шѣндѣ.

Кого йатмаш тон Ёштйшашлык паша йшакар арми-
итшйш комсомолан, парторганизацин палшышыжы,
РККА-ан бойэвой пашам йажоэмдымашты шйндэлтэш.

Йакшар армиштйш комсомол кушкын общест-
венно-польтичэский организациш сарнэлтын. Крас-
ноармэйцвлә лошты кого авторитьэтым нәлын. Бой-
эвой дон польтичэский подготовки эртәрймашты
когон палшән шалга.

„Йакшар армиштйш комсомол айырлыдым чәстйә цилә
ВЛКСМ кйц ыләшәт, сәк лишйл парторганизацин пал-
шышы цилә паша эртәрмашты ыләш. РККА-н бойэспо-
собностьым йажоэмдымашты, красноармэйэцвләм парты
ййр цымырмы дон большэвицки воспитаны гәнъэ-
ральный линии шүдымй статьян шәрймашты комсомол
когон палшән шалга. Армиштйш комсомол — сәк кого
рээрв парторганизацим тэмймашты ыләш.“ Тәнгәлә
кәләсә: „Йакшар армиштйш комсомол йачэйкйвлән пә-
шашты гишән лыкмы положәнбй“ тйдын рольжым арми
стройалтмашты анчыкта.

Йакшар армиштйш комсомолын айыртәмйн пашажй стройалтмашты.

Йакшар армиштйш комсомолын стройалтмаштон пә-
шаштыжәт, завод дон колхозыштыш комсомолгыц шуки
айыртәмжй улы. Цилә йакшар армиштйш комсомо-
лын пашажйм, РККА-н политйчэский управләнбй
ЦК ВЛКСМ дон анцыц согласуйән вуйлалтән шалга.
Цилә кого тын пашавләжй РККА-н ПУ-шты анчымәш
ЦК ВЛКСМ тон согласуйалтыт. Анцыкыла практик
пашашты РККА-н ПУ (польит. управл.) дырәктивывим
йшкә турәшйжок пуа. Войәнный округышты, дыви-
зйшты комсомол пашам вуйлалтән шалгымаш польит-
управльәнбй округов тон политотдәл дывизи ки-
лйшты ыләш. ПУ окр. (польит. упр. окр.) тон Подбиву
(польитотд. д. влә ЦК ВЛКСМ тон РККА-н ПУ анчык-
тым сәмбйнб улнй шалгыш комсомол организацивлән
пашаштым видәт, нинйлән ёштйшашлык пашаштым)

анчыкт
цымыр
конфэр
зацивл
наш тй
пашаш
тыш п
Йак
шажй
тон п
шәш,
ципл
спорә
ёштй
прәст
ципл
шар
вой с
ёштә
пашә
тын
граж
Ор
тйш
„Йа
пол
миш
рот
штй
“
пәш
пар
пол
йач
сәк
лә
чй
ты

арми-
ыжы,
лтэш.
цэст-
Крас-
Бой-
шты

анчыктэн шалгат, ВЛКСМ-ын пашажы влэцын опытвләм цымырат да окружной дон дывизионный комсомол конфэрэнцивләм эртәрәт. Вәрйшттыш комсомол организацивлә воксэок нимахань участыым ак принимайеп манаш тьды влэцын ак ли. Воинский ВЛКСМ йачэйкьвлән пашашты польитотйэл, войэный комиссар да часьташтыш парторганизацивлә гач руководствы эртәрәлтэш.

цилә
пал-
эспо-
оты
ньэ-
омол
кого
гэлә
пә-
рми

Йакшар армишттыш комсомолын вэс сэмьнрәк пашажы, тьдьн қогон иктыш цымыргалтмаш тьдым жэптон пыртымы. Йакшар арми классын ынгьлэн шоктымашэш, вәш цаткыдын ушнымашэш да кьртньи гань дьсципльинэш стройалтэш. Начальникьн приказым, распорәжэньым тышәкок пьсын ваштарэш йук лыктэок ьштымән, ти шудьмәшвләжы рэволюци ваштарэш да прэступный агыл гьнь. Рэволюционный войэный дьсципльинь гьц пасна лин ак кэрт бойэспособный йакшар арми. Тыр вэрэмән арми тымдэн йәмдылә, бөэвой обстановкы лимьк куштылгын ик канәшток пашаштытэн шуаш. Сэдьндон йакшар армишттыш комсомолын пашә ьшттым формьжы да сойуз көргьшттыш дьэмократьин мэтйт пашажәт воксэок вэс сэмьнрәк, ВЛКСМ-ын гражданский организацывлә дон тәнгәштәрмык, шьндымы.

пә-
кы
мо-
ьы
га.
эш
ик
им
и-
т-
я-
у
к-
н
)

Организуйым пашә гишән, права да йакшар армишттыш комсомолын цилә пашажы вэрцок йорэ лыкмы. „Йакшар армишттыш комсомол йачэйкьн пашажы гишән положэньи“ манмэш йажон анчыктымы. Йакшар армиштты ВЛКСМ оргынвләш айырэн эдэмвләм шагалташ ротный, полковой да эчэ ти йишрәк организацивләшты вэлэ лиэш.

„Тьлэц пасна цилә ВЛКСМ организацин армиштты пашажы польиторган, войэнный комиссар, часьташтыш парторганизацы вуйлалтым дон эртәрәлтэш. Партьын польитьик пашашты кого часьтажы тиды ьлэш.“ (ВЛКСМ йачэйкьвлә гишән положэньи).“ Армиштты комсомолын сэк тын пашажы командьир дон парторганизацывләлән йакшар армин бойэвой силажым цаткыдэмдәш кэчьн палшэн шалгымыла. Комсомол организацын ьшттышәшлык пашәшкы войэнный строитьельствым эртә-

рѣмаш, польитьик пашам йамдылмаш да частьан ылы-
машым (быт) анчэн шалгымаш пыра. Начальствуйущий
состав дон партийный организаци сага бойэвой под-
готовкым дьисциплиныным йажов шындымаш вэрц ком-
сомол организаци ик каньок шамакым (ответствен-
ность) намалэш. Тиды сагаок командир дон началь-
никвлан приказым аль распораженым пумаш пашашкы
комсомол ак пиж. Тьтэ цаткыды дисциплиныным частьа-
шты шындымаш йасы. Армишты комсомолын стройалт-
маш пашашты нълмы опытвлэ гыц да практик гыцат
кайэш.

**Армин условишты кымдан активныстыым, инь-
ициативым да ышкэ гыц шукужым ыштымаш-
шым кыртны гань дьисциплины дон цаткыды
воинский распорядык дон пижыкташ лиэш.**

Армишты комсомол организаци дон парторганиза-
циштат ровотайэн шалгыш эдэмвлэ красноармэйэц
дон краснофлотэцвлэ лошты пашам видат. Ниньн па-
шашты циланок комсомол иаш жэп вэлэ. Начальству-
йущий состав лошты вэлэ (младший командирвлэ гыц
пасна) когорок пашанвлэ ылыт. Нинь лошты партий-
ный организаци вэлэ пашам видэ. Фабрик, завод, кол-
хозыштыш гань парты дон комсомол лошты когон
ыштышашлык пашам айырэн мимы статьян армишты
тэнгэлэ ыштымаш укэ. Пашазы халыкын вуйлалтэн
шалгышыжы ылэшат, парты цилэ пашазы халык тон
труйыш хрэсань лошты пашам видэн шалга. Комсомо-
лын пашажы партылан ырвэзы эдэмвлэ гыц социаль-
изм сэмьнь тымдэн йамдылэш да социалистичэски
строймаш пашашкы ниньм шыпшаш.

Сэк шукужы красноармэйэц тон краснофлотэцвлэ
комсомол иаш жэп ылыт. Нинь лошты партыжат, ком-
сомолжат пашам видэн шалгат. Ыштышашлык пашашты
красноармэйэцвлэ лошты ик йишок ылэш. Тилэц пасна
паша методшат, формыжат партийный организаци
дон комсомол организацин шуку пашашток ик каньэц
толэш.

Арми ус
ыштышаш
пашам йа
лалтэн ш
шашлык
сомол ва
Примэр
шамак т
эйнды д
шажы —
влэм ыш
зуймыла
тышлэн
Кыцэ
цивлэ э
Роты
комсом
ротыш
лэктыт
мэньма
ВКП
тышаш
тышаш
тиды
тымды
нышты
чыктэ
ход
годы
нышты
йный
Ма
Пн
паша
ышты
таш
маш
сам

Арми условиштѣ пыт пинѣдѣн комсомол дон партыын бѣштѣшашлык пашам планируйэн мимѣлѣ. Иктѣ вѣсѣн пашам йажон айырэн нѣлѣн, парты комсомол дон вуйлалтэн шалга. Ти вуйлалтымаштат комсомолын бѣштѣшашлык пашажым парты вѣкѣжѣ ак нѣл. Тѣтѣ комсомол вѣрѣш парты бѣшкѣ ровотайа манаш лиѣш.

Примѣрым нѣлѣнѣ. Рота тактычѣский занѣатьѣш, шамак толшы обороныш, лѣктѣш йѣмдѣлѣлтѣш. Партѣѣйный дон комсомол организацин бѣштѣшашлык пашажѣ — ти занѣатьѣм йажон эртѣрѣш цацымыла, бойѣцвѣлѣм бѣштѣшашлык пашам йажон ынѣлдараш мобльизуймыла, мам тиштѣ тымдымжым бойѣц цилѣ пѣлѣн, тѣшлѣн шоктыжы.

Кыцѣ ти пашѣ партѣѣйный дон комсомол организацивлѣ эртѣрѣшышылык ылыт?

Ротыштыш командьир, польитрук дѣ партѣѣйный дон комсомол йачѣйкѣн сѣкрѣтѣрвлѣ иквѣрѣш погынатат, ротышты бойѣвой бѣштѣшашлык пашам анчѣн тѣшлѣн лѣктѣт дѣ вара тидѣн влѣцѣн польитик пашѣмѣт, тымѣнѣмѣшым эртѣрѣмѣшымѣт бѣлѣшѣшкѣ пыртѣн миѣт.

ВКП(б) дон **ВЛКСМ** йачѣйкѣн президьумвлѣ ти бѣштѣшашлык пашѣвлѣм эчѣѣт кымтѣмдѣт, кѣлѣн мам бѣштѣшашлыкшым члѣэнвлѣ лошты пайылѣн шѣндѣт. Вара тидѣ цилѣ ик обѣий полвитик пашѣ дон тактыкым тымдымашлан палшыш планыш цымыргалтѣш. Планышты кынам махань пашѣм видѣмѣш кишѣн цилѣ анчыктѣн мимѣ (тымѣнѣмѣшлѣн йѣмдѣлѣлтѣмѣ годым, поход бѣштѣм годым, обороньитѣльный районым нѣлмѣ годым, бойым тымдымаш кодым дѣ эчѣ молат). Планышты анчыктым пашѣм цилѣ выполнѣймѣшым партѣѣйный йачѣйкѣ вуйлалтѣн шалга.

Мам бѣштѣ комсомол йѣчѣйкѣ?

Пѣтѣариок комсомол йѣчѣйкѣн члѣэнвлѣ гѣц шѣдѣм пашѣвлѣм, обѣзыныштѣым йѣлѣн примѣрѣш анчыктымла бѣштѣн мимѣм тидѣ йадѣш. Ти вопросвлѣм анчѣн лѣктѣш комсомол собраньым пога. Собраньышты ситѣдѣмѣш пашѣвлѣм анчыктѣн миѣт, кыды эдѣмжѣн пашѣштѣ самынѣ бѣштѣмѣжым кѣлѣсѣт. Командьирвлѣлѣн тымды-

машты бойэвой пашавля гишан ынгылдарат. Соцсорэвнованым махань вопросля дон эртарым гишан шын-дэт, ти пашам партыйцы дон комсомольэцвлэ организуят. Ти собранышток йачэйкын чльэнвлэ лошты күүлән мам ёштёшашлык пашам пайылат. Ти ёштёшашлык пашажы: бойэвой уставым анцыц йажон лыдын лэктэш. Проработкы (устав лыдмашым) эртарым годым бэспартёыйный красноармэйэцвлэм шыпшаш; Тымэньмаштё кодшывлалән палшаш; бойэвой задачи гишан красноармэйэцвлалән ынгылдараш; соцсорэвнованы пашам органьизуямаш; чёнь казётым лыташым дэ бэсэ-дым красноармэйэцвлэ лошты эртарымаш.

Тымэньаш тьнәлмё йактэ кажный комсомол иктэ, пашам эртараш шагалтымы йажон инструктьируйман лиэш. **ВЛКСМ** йачэйкын президиумжы комсомолвлэм тымэньмаш лошты махань чльэнләң мам ёштёшашлык пашам вуйлалтән шалгымыла — пайыла. Тактык кишан тымдымаш эртёмёк **ВЛКСМ** йачэйкё начсостав дон икварэш цилэ эртарёмё пашам цымыра.

Тымдымашым йажон эртараш начсостав дон парторганьизацилән комсомол йачэйкё палшән шалга, ёшкэ пашажём парты вуйлалтым дон видэ. Партёыйный органьизаци улы силам ик төр пайылымашым анча, цилэ паша участкышты парты дон комсомол лижы манын, ти лошток комсомолын паша инициативёйём лэрэгаш цаца.

Партёыйный дон комсомол йачэйкё лошты цилэ пашам согласуямашыжы чотэок когон кэлэш. Шамаклан, парты дон комсомолыш вэрбуйым пашам нәлшаш. Согласуямаш укэ ылымы годым „конкурэнци“ манмы пашаштё ылын. Ик красноармэйэцёмок партыш пырташат, комсомолыш пырташат йәмдёләт. Партёыйный органьизацижы ти бойэцём комсомолыш пырташ цацымжы пәлбэдэ.

Ти статьян армиштёш комсомол **ВЛКСМ**-н гражданский органьизацивлэ гыц айырлалтэш дэ эчэ иаш жептон. Армиштё сэк шуку комсомолжок 22—24 иаш ылыт. **ВЛКСМ**-ын устав дон дьэйтвитьэльный сойуз

чльэн
чльэн
совет
Арми
ёштё
Ар
нәлмё
нофл
ирёк
кокш
лысы
Ар
гыц
орга
шаш
манм

Кыш

Й
шан
лык
арм
гыш
дан
мол
Арм
тён
гон
жы
ма
тар
сил
нан
анч
дан
пи
Зна

члээн 14 иэш гыц 23 и йактэ вэлэ лин кэрдэш. ВЛКСМ-ын члээн 23 и тэмбн гынь, комсомол организацышты совещательный йук (голос) тон вэлэ кодын кэрдэш. Армиштйш комсомоллан иэш шотышты искльучэньым йыштймй.

Армиштйш комсомолын паснан составшым шотыш нэлбн, комсомолышты шалгаш красноармэйэц тон краснофлотэцвлэлэн 24 и йактэ ЦК ВЛКСМ да ПУФККА ирйккйм пуэн. (Тытэ иктэ пэл комсомол составшок кокшы иэш комсомол организацышты рэшайущй голысым йамда).

Армиштйш комсомолын паснан пашашты айыртэмжй гыц лэктйн, парты вуйлалтэн шалгымы дон комсомол организацы бшкэ пашажым йажон согласуйэн шйндйшайшык ылэш. Анцыкыла акэл пашам, „паралельизм“ манмым паша эртармашым воксэок карандэн шумыла.

Кыцэ армиштй комсомол шэрлэн

Йакшар армиштй ВЛКСМ организацым тбнгалмй гишан РЛКСМ VI сйезд 1924 ин ийуль тблзбн рэшэньым лыктын, вара ЦК РКП (б) тидым потвэрждайэн йакшар армиштй комсомол группым партылан палшэн шалгышым организауым гишан. Ти вэрэмэ йактэ гражданский война ылмы годымат нимахань пасна комсомол организацывлэ йакшар армин чэстьашты укэ ылын. Армиштйш цилэ улы эдэм гыц шотлымык комсомол тбнгам РККА-шты воксэок чбдй ылы. Комсомолын когон пыт бэлогвардэйшчыны дон кырэдэлмашты палшымжым кэлэсаш кэлэш, ёрвэзы чэстьавлэм иктйш цымырмашат палшэныт. Комуниствлэ дон икварэш прольэтариатн рэволюци вэрц комсомол улы патыржым да силажым кырэдэлмашты анчыктыш. Гражданский войнан истори шуку тэхэнь комсомолвлэн гэроизмым анчыктымашым кэлэсэн кэрдэш. Шуку комсомол гражданский войнашты пыт кырэдэлмй годым вуйыштым пиштэныт. Такэш кишан ВЛКСМ-лан „ордэн Красного Знамены“ манмым путэдыт. Когорак пашазбвлэ ганьок

партын вуйлалтым дон комсомол гражданский войнан цилә фронтышты кырэдал шалгым гишән ордьэным пуэныт.

Йакшар армиштыш комсомолын паша формы гишән тамазар гана ВЛКСМ-ын сйезд дон конфэрэнцивлашты попымы. Эчэ 1919 инок II сйезд комсомолын тэхэнь постановльэным лыктын:

„Йакшар армишты фронтыштат, тылыштат шалгыш комсомольэцвлә молылан примэрым анчыктым статья служэн шалгымыла.“ Тиде гыц пасна „коммуниствлән строймашлан икты гань палшышашланэн РКСМ бшкә йачэйкым йакшар армишты ак бшты.“

РКСМ-ын III сйезд (октябыр 1920 и) анчыкы ташкалын, РКСМ йачэйкым командный курсвлә дон йакшар армин запасной чәстьәвләш органызуйым гишән рәшэным лыктын. Командный курсвләшты вэлә йачэйкы органызуймашыжы вара блымашкы пыртэн шоктымы.

Армишты комсомол чот шукэмаш да нини дон паша видым гыц опыт погымаш, партийно-польитычески пашашты комсомоллан бшкә вәржым йадаш тынәлы. Сэдын тон РКСМ-ын V сйезд (октябыр 1922 и) йакшар армишты комсомол йачэйкым органызуймашым йараләш шотлән. Тишток йакшар армиштыш комсомол дон кыцә пашам видым гишән да бштышашлык паша вэрц рэзольуим лыкмы. „РКСМ-ын йакшар арми дон флотышты бштышашлык пашажы гишән положэны“ ЦК парты лыкмыжы годым ти рэзольуим сэк тынгәш нәлын. Ти „положэны“ 1923 ин фэвраль 9 кэчын ләктын, йакшар армиштыш комсомоллан 1924 и йактә бштышашлык пашажым анчыктэн миэн. РКСМ организаци цилә пашам красноармэйэц тон краснофлотыэцвлә лошты эртәрымжым полыиторган дон РКП йачэйкы гач эртәрышашлык ылыт манын положэнышты кэлэсымы. Кэчын пашам РКСМ чләнвлә лошты видаш партийный йачэйкывлә бурон состав гыц ырвэзы эдэмвлә лошты паша организаторым айырат. Вара ти айырым кандыдатым вәрыштыш РКСМ комитыэт дон польитодбәл гач согласуйат, РКСМ чләнвлә армиштат, фло-

тышта т
лиэвы,
айалтә
пашаш
Тә п
зәйтшы
соиктс
ылын,
мэйцв
рөк
органи
Армиш
парты
шалгы
миэны
Вар
чәдэм
ванчы
ижы
тыйн
дон в
тык
Йакш
пым
Йа
эшәт
прав
Па
тылг
Нинә
ныиз
йачә
погы
рәш
кыш
лалт
вой
влә

тыштат партийный пачмы собраньивлэш каштшы лиэвй, партиачэйкй лыкмы постановльэнилэн подчинь-айалташ. Цилэ шудымжым Ёштэн миаш дэ партийный пашашты палшэн шалгаш.

Тй вэрэмашты комсомол организаци армишты кй-зйтшы гань укэ ылын. Партийный йачэйкйвлэ вьлнй соикток комсомол дон союзный пашэ эртэрымаш ылын, дэ партын польитык пашашкй красноар-мэйцвлэм шыпшыныт. Война лошты, цэрнймык тө-рөк комсомол пашам йажон опытышты уштэок у организацим лыкташ кэрэлжят тынгэок агыл ылын. Армишты комсомолжат тынэм утла чйды ылынат партийный йачэйкйвлэ комсомол пашам вуйлалтэн шалгымашым вйкбштй нэлйн цилэ пашамок ёштэн миэнйт.

Вара 1924 ин ижй йакшар армишты бойэц шотым чйдэмдымык „систэмы рэгульарных призывов“ манмыш ванчымык комсомол шот РККА шукэмын дэ тынэм ижй йакшар армишты комсомол кэрэлжй кайын. Пар-тийный организаци ёшкэтшй ти пашам когон йасы дон влэ ёштэн шокта, шуку пашажым видаш прак-тык кйц нэлмй опышй укэ. РКСМ-ын VI сйээдышты Йакшар армишты партылан палшыш комсомол груп-пым организуйым гишан рэшэным лыктыныт.

Йакшар армишты комсомол пашэ пйгари тынэлалт-эшят, партылан палшыш комсомол организацин цилэ праважым анчыктым годым когон цаклэн сирймы.

Партылан палшыш комсомол группывлэ чотэ куш-тылгын партиачэйкйвлэ сага организуйалташ тынгалэвй. Нинйн пашам партиачэйкй гйц йорэ шагалтым орга-низатырвлэ вуйлалтэн шалгат, пашэ эртэрым гишан йачэйкйлан отчотым пуат. Группы содьэствийан погынмашты анчышашлык пашавлэ дэ погынмашын рэшймашвлэ партиачэйкй дон утвэрждайлтэш. Пол-кышты гынй ти пашэ дон полковой организатыр вуй-лалтэн шалга. Тйдйм ВКП-ын полковой бурэ дон войэнком пашашкй шагалтат. Комсомолыш у чльэн-влэм цыртымаш партиачэйкй дон эртэралтын.

Группы содъэйтвим армиштѣ организуимаш комсомол пашам ик канашток йал вѣк шѣндэн. Красноармѣец лошты пашам видѣмаштѣ дѣ войенный строительствым эртѣрѣмаштѣ комсомолын палшымах тилѣц вара кушкаш тѣнѣлѣ. Комсомол шотшат ииуль 1 кѣчѣш 1925 ин 2¹/₂ гѣнѣ 1924 и дон тѣнѣштѣрѣмѣдорц кушкын. Бозцвлѣ лошты комсомолын авторитѣтшат кушкын. Группа содъэйтвливѣжат шот тон шукѣмѣнѣт.

Комсомолын активность кушмы сѣмѣнѣ пѣрви ѣштѣм комсомол пашаштѣш организуилмы формы пѣкыла пашѣ кушмахым торѣмдѣш тѣнѣлмѣ гѣнѣ ли.

Тѣнѣлѣ лимѣк комсомолын пашѣ гишѣн у положѣнѣм лыкмы, вара тидѣ комсомол пашам шѣрѣмаштѣ когон палшыш. Тошты гѣнѣок арми дон флотыштыш комсомолын пашаштѣ партыш польитык пашам эртѣрѣмлѣ. Пашѣжѣм польиторган дон партыйный организаци вуйлалтым дон эртѣрѣмѣн. У гѣц лыкмы положѣнѣи ротыштыш группы содъэйтвливѣлѣм полковой группы содъэйтвиш цымыраш ирѣкѣм пуа. Группы содѣйтвин праважы шѣрѣмѣ. Нинѣлѣн угѣц комсомолыш члѣэнвлѣм пыртымах, РЛКСМ-ын цилѣ проступкы влѣэш рѣшѣнѣм лыкмах, партѣачѣйкѣн президѣиум заклѣуѣнѣм вара пумы дон дѣ вѣрѣштѣш РЛКСМ комитѣэттон утвѣрждѣймѣш, собранышты анчышашлык пашѣвлѣ, пумы.

Ротный дон полковой организатывлѣ общий собранышты айыралтыт. Вара ти эдѣмвлѣм полковой партбѣуро, полкыштыш войѣнком дѣ полковой организатыврѣм гѣнѣ — дѣвизин польитотдѣл утвѣрждѣят. Группы содъэйтвиштѣ пашам видѣш организатыврѣлѣ пашаштѣ вѣрц, группы содѣйтви дон парторганизацы анцынлы отчетым пуѣн шалгат.

Тѣнѣ пашам видѣймѣш комсомолын активностьюм шѣрѣш палшыш. У форман организационный пашѣвлѣшкѣи армиштѣ ирѣкѣн ванчѣн миѣнѣт. Цилѣ угѣц комсомол пашашкѣи пыртым формывлѣм пѣтари практикѣштѣ йажон тышлѣн нѣлѣш кѣлѣш, вара ижѣ пырташ лиѣш. Анчыктым статѣан пашам видѣймѣш ла-

чѣкон
шукы
начсо
кым

Ком
дѣ ро
тыман
актив
кѣшш
выбо
пѣш
окруж
погы
шѣрѣ
йѣмтѣ
шашл
пашѣ
эртѣ
бойѣв
пашѣ
пашѣ

Тѣн
строи
ВЛКС

Ар
(1930
ѣт, а
ирѣкѣ
молы
йѣмд
ский
дон
дайы
шты
тон,
лѣн
кѣрѣ,
кѣрд

чокок йаралэш лăкты. Комсомол пăшă эртăрĕмăшты шукуы Ышкэ гыц тĕнгăлмăшĕм пумы гыц пасна эчэ начсостав дон парторганизацилăн бойэвой подготовкым йакшар армишты эртăрĕм-пăшăлăн палшэн шалга.

Комсомол организаци когон кушкынат полкышты дă ротышты шагалтым ик организатыр цилă вуйлалтымаш пăшă дон нѝцэят шон ак кэрт. Комсомол активым йăмдĕлăш кэрăл лиăш тĕнгăлы. Цилă тэнгелă кэшшĕ пăшăвлă полкыштыш ВЛКСМ организациеш выборный бĕром Ыштăш нăлĕн миэвĕ дă ротный группеш выборный президиумы шагалташ. Кажный гот окружной, дивизионный комсомол конфэрэнцивлăм погымаш йакшар армишты комсомол пăшăм кымдан шарĕмĕлăн когон палшыш. Группы содĕйствин войэвой йăмтĕлшаштон польитык пăшă эртăрĕмăшты анчышашлык вопрослăжĕ шукэмэвĕ. Пĕрви комсомолын пăшăшты сойуз коргĕштыш пăшăвлăм анчымашты эртă ылын гынь, кĕзĕт цилă сэк тĕнг пăшăвлăм анчат, бойэвой подготовкын план, дъисциплин, стрэлковый пăшă, пичăлĕм пэрэгĕмăш, войсковой хозяйствы гишăн пăшăвлă эчэ молот тĕнг пăшăжĕ лиэвĕ.

Тэнэ йакшар армиштыш комсомол организационный строительствым эртăрĕмăшты группы содĕйстви гыц ВЛКСМ йачĕйкĕм Ыштым этап йактэ миэн шо.

Армишты комсомол йачĕйкĕ формыш ванчымаш (1930 и 22 нойабĕр) организационно кашартэн мим—ăт, анцыкыла комсомол пăшă кымдан шарăш кого ирĕкĕм пуш. Ти ванчымаш йакшар армиштыш комсомолын кушмыжыдон, идĕй пăшăжĕ кымдаэмĕдон йăмдĕлăлтĕн. Армиштыш ВЛКСМ организаци Лъенинский комсомол манмы кого лĕмĕм парты вуйлалтым дон идĕэологически пăшăм цаткыдэмдĕмăштăт оправдайыш. Лъенин ваштарэш кэшĕ уклонвлăдон партышты дă комсомол коргĕшты—вургымлаш лыпшалтмаштон, пэлтроцкист „шалагай“ загиблăдон, вургымлавлăлăн корным итрайшĕ дă кок уклон тон мирĕйшĕвлăдон кĕрэдăл шалгымашты комсомол лачокок пăшă Ыштэн кĕрдĕжĕм анчыктыш.

Кызытшы вэрэмашты кого тынгыштышашлык пашавла пашазы халык тон парты анцылны шалгат. Йакшар арми гыцат когон йадаш тынгалывы. Тьемпым лукталмашым, бойэвой подготовкын качествым йажозмдымашым, Цила угыц пыртым тьхнык сэмьнь кырэдалмашым палэн налмаш дон кызытшы бойым йажон ыгылэн налмашым йакшар арми гыц тэргымь, комсомоллан цила пашажым у йадмаш сэмьнь шындалш йадэш. Ти йадмаш сэмьнь армиштыш комсомолын пашам сарымь анцыц тэхэнь ситыдымашвла ыльэвы. Худан пашам шарымаш, Ышкэ гыц тынгалмаш, куштылгын ровотаймаш укэжы шуку сэмьрык организацивлашты лиалтын, кыды организацивлашты бойэвой подготовкым эртарымаш кыц кодын миэньт. Ышкэ примэрым анчыктымаштат когон паша шайылен кодын да дисциплины, тымэньмашым эртарымаштат йуж комсомолвла кодын миэньт.

Тошты статьян Йакшар армишты комсомолым строймаш формы Ышкэ гыц комсомолым пашам тынгалмашым аптырташ тынгалы. Сэдындон ПУ РККА улны шалгыш комсомол организацивлам оформляймашым, йачэйкы формыш ваштым пашам ылыкыжы налы.

Ти ваштымаш польитик шотышты кого значэным нэлэш, йакшар армиштыш ВЛКСМ организацин Ышкэ гыц пашашты шуку тынгалмашым лыкташ ирыкым пуа. Кого йштышашлык пашавлам ылымашкы пыртэн миаш, комсомол паша вэрц отвэтствэныстыым намалаш да бойэвой подготовки эртарым вэрц ти ванчымаш комсомол гыц йадэш. Цила ти пашавла „Йакшар армиштыш ВЛКСМ йачэйкын пашажы гишан положэны“ лыкмышты йажон анчыктымы.

„ВЛКСМ организацин тынгэш“, кэлэсымы „Положэнышты“,—цила частышты, учрэждэны дон Йакшар арми дон флотыштыш тымдым вэрвлашты нэлалтэш: ротный, эскадронный, батарэный, корабельный да тидылэн ик каньок ВЛКСМ йачэйкым войэнкомдон (помпольитгон) цила войска частыан айыртэмьшты кым ВЛКСМ чльэн улы гынь, организуйалтэш“.

Шым члэн тиштѣ улы гый, йачѣйкѣн пѣшѣжѣм вуй-
лалташ президиум йачѣйкѣн сѣкрѣтарь вуйлалтым дон
айыралтѣш. Ти президиум кантѣидѣтвлѣм **ВЛКСМ**-ын
полкбуро утвѣрждѣйѣ, ти вѣрѣмѣ йактѣ партбуро
утвѣрждѣйѣ ылы. Ротный дѣ нинѣ ганьок комсомол
йачѣйкѣвлѣ **ВЛКСМ**-ын полковой кольѣктиввлѣшкѣ
цымыргалтыт. **ВЛКСМ** польитбуро состав гѣц коллѣк-
тивѣш сѣкрѣтарь — **ВКП (б)** члѣн, дѣвизин польит-
отдѣл дон утвѣрждѣйѣ айыралтѣш.

Ротный йачѣйкѣ дон полковой кольѣктивѣшкѣ
вуйлалтѣн шалгыш сѣк кого оргынжы ротный йачѣйкѣ
дон полковой кольѣктив члѣнвлѣн общий собраньи
ылѣш. Армиштѣш **ВЛКСМ** организацилѣн ѣшкѣ турѣш
комсомол члѣнѣш пыртымашым дѣ **ВЛКСМ** члѣн-
влѣн простпукы гишѣн рѣшѣнѣвлѣ лыкмашым у „поло-
жѣнѣ“ комсомол кидѣш пуѣн.

„Комсомолыш пырмы гишѣн йатмашым анчымаш дѣ
ВЛКСМ члѣнвлѣн проступкывлѣш рѣшѣнѣм лыкмаш,
ти эдѣмвлѣжѣ партышты ак шалгѣп кѣнѣ, тѣгѣлѣ
ѣртѣшашлык: ротыштыш **ВЛКСМ** йачѣйкѣн президиум,
ротный йачѣйкѣн общий собраньи дѣ полкыштыш
ВЛКСМ буро, сѣк пачѣш утвѣрждѣйѣшашлык ылѣш.
Йуж ротышты, эскадронышты остаткам утвѣрждѣйѣш
инстанцижѣ **ВЛКСМ** йачѣйкѣн общий собраньи ылѣш“.
(„Положѣнѣ“).

Армиштѣш комсомолын цѣрѣжѣ

Армиштѣш комсомол кого силан общѣствѣно-польи-
тчѣский организаци ли, красноармѣйѣцвлѣ лошты
кого авторитѣтѣым нѣлѣй. Тидѣ вѣрц комсомолын шот
тон кушмаш йажон кѣлѣсѣ. 1924 и дон тѣнгѣштѣрмѣк,
ѣч тѣнѣм комсомолым Йакшар армиштѣ организуй-
маш вѣлѣ ылы, нѣл гѣнѣ комсомол шот 1928 иѣш
шукѣмѣн. 1931 иѣш ийуль 1 кѣчѣш кут кѣнѣ шукѣмѣн.
Комсомол прослойкы чѣстѣаштѣ силанылѣш. Шукы вой-
сковой чѣстѣаштѣ комсомол 50% нѣрѣш кушкын. Чѣ-
стѣаштѣ айыртѣмвлѣштѣт (подраздѣлѣнѣно) паснанок

полковой младший комсостав йамдылмь школывлашты комсомол шудь процент нарымок ситаря ганьок. Когон кукшы комсомолын шот армишты комсомол организацон бойевой дон польитык подготовкым красноармейэцвл лошты эртармашым анчыкта.

Шотгон кушмаш сагаок армиштыш комсололын социальный составшат йажоэммиа. Ти гишан улан анчыктым таблицы йажон кэлэса.

Годвлә	Пәшәзй дон батрак	х р э с а н ь		
		колхознык	Йэдынольчнык	Служышы эчә молювлә
1926	32,7%	—	58,3%	9,0%
1929	43,2%	—	49,1%	7,7%
1930	51,3%	5,2%	39,6%	6,9%
1931	50,3%	22,4%	22,2%	5,1%

Тишәц кайәш армиштыш комсомол пәшәзй дон колхозный организацон сарныш. ВЛКСМ-ын 9 всесоюзный сйәзд цилә хрәсәнь гыц комсомолвләм колхозыш пырташ шындыш. 1931 ин йанварь 1 кәчәш 1908 годаш йрвәзйвләм армиш төрөк нәлмь паштәк цилә хрәсәнь гыц комсомол лошты 50,2% колхознык вәлэ ылы. Тишәц вара комсомолым колхозыш пыртым вәрц пәшәм когон видәвәт, шуку войсковой чәстьашток комсомолышты шлгыш хрәсәнь гыц бойәцвлә 90% йактә колхозыш пырәнйт.

Сойузный стаж жәптон армиштыш комсомол тәнгәлә шәләлтәш: ныл ишән дә эчәят кукшырәк стажан 1931 иәш йанвар 1 кәчәш 25,7% ылы. Армиштыш комсомолын нинь тын сойуз пәшәм видымәшәш опытым нәлшй кодырвлә ылыт. Кодшы эдәмвләжы (52,7%) **РККА**-ш толын ижы комсомолыш пырәнйт. Сәдйндон комсомол организацон вәлән кого ответствәннысть комсомолыш пыртым бойәцвләм тымдым гишән вазәш. Нинь ыләлшй эдәмвлә ылытат йадыт. Завод, фабрикышты, колхозышты комсомолыш пырышы йрвәзйвлә дон тәнгәштәрмык нинь цилә пәшәмок важ гыцок пәлән нәлнәшты.

Йак
вышты
шоәш,
шокал
вышты
кәмәш
цаткыд
тын
анчыкт
Слу
сомолж
комсо
ылыт.
просло
шалгы
каш т
пәшә,
шалга.
шәм п
когон.
красно
сәк кә
младш
рольы
вләш
эртәрә
Йак
паштә
ставш
и йәд
эртәрә
дә слу
Шыжб
колхоз
гыц к
лошты
дат. Т
йшкәж

Йакшар армиштѣш комсомолын ышкѣмжѣн составышты **партийный йадро** кого ылѣш, 35—45% йактѣ шоѣш, моы вѣрѣ ВЛКСМ-ын ти процент 10 йактѣ вѣлѣ шокала РККА-н цилѣ партийный организаци составышты 1930 ин комсомол 45,6% ылы. Ти статьян пѣшѣ кѣмѣш партийный дон комсомол организаци лоштыш цаткыды мѣнгѣшаньѣш вѣш пѣшѣ ыштѣмѣшѣм дѣ партьын комсомол вѣлкѣ влианьым эртѣрѣмѣшѣм анчыкта.

Служѣбный положѣнѣ дон анчымашты шуку комсомолжок—проста (рѣдовой) бойѣц ылыт. 25% утларак комсомол организациштѣ — младший командьирвлѣ ылыт. Комсомол организациштѣ младший командьир прослойку кушмаш, паснанок комсомолым вуйлалтѣн шалгыш органвлѣн составышты пачвѣкѣлѣ когон кушкѣш тѣнгѣльѣ. Комсомол анцылны когон отвѣтствѣнный пѣшѣ, **младший комантный составдон** пѣшѣм видѣмѣш шалга. Ти вѣрѣмѣ йактѣ армиштѣш комсомол ти пѣшѣм паснан видѣдѣ. Ти пѣшѣм кѣзѣйт вѣлѣ паснанок когон кѣрѣл пѣшѣѣш шѣндѣнѣт. Младший командьир красноармѣйцвлѣм тымдымы дон воспитаньѣ пѣшѣштѣ сѣк кѣрѣл звѣно ылѣш. Комсомолын пѣшѣжѣ—палшаш младший командьирлѣн йажон бойѣвой руководитьѣль рольым эртѣрѣш, красноармѣйцѣм польитьѣк пѣшѣвлѣѣш тымдаш, социальѣстѣичѣски сорѣвнованьым эртѣрѣш дѣ массовый пѣшѣм йал вѣк шѣндѣш.

Йакшар армиштѣш комсомолын пѣшѣжѣм анчым паштѣк ѣѣ тидѣм кѣлѣсѣш кѣлѣш. Комсомолын составшы красноармѣйцвлѣн состав вѣштѣлтѣм статьянок и йѣдѣ вѣштѣлтѣ миѣ. Армиштѣ кажный год призыв эртѣрѣм дон топылот у ырвѣзѣ ѣдѣмвлѣ толынок миѣт дѣ служѣн нѣлшѣ красноармѣйцвлѣм мѣнгѣш колтат. Шѣжѣм комсомол состав гѣц иктѣ пѣлѣжѣк завод, колхоз, совхоз, шуку йиш тымѣнѣмѣ школывлѣш РККА гѣц кѣѣ. Нѣнѣ вѣрѣш у ырвѣзѣ ѣдѣмвлѣ толыт, кок и лошты нинѣм армиштѣш пѣшѣ шѣндѣм сѣмѣнѣ тымдат. Тѣнѣлѣ йакшар армиштѣш комсомол организаци ышкѣжѣ гѣч шуку ырвѣзѣ ѣдѣмвлѣм эртѣрѣ. Нинѣ йак-

шар армиштѣш тымдым школым эртѣтѣт, социаль-
стичѣский строитьѣльствын цилѣ йиш пѣшѣ участкыв-
лѣш шѣлѣнѣн, шѣлѣнѣн кѣѣт.

ВЛКСМ органьзациштѣ шалгым годымок,
вара ижѣ йакшар армиш кѣѣт кѣнѣѣт, ти бѣр-
вѣзѣй эдѣмвлѣ армин комсомол органьзацим
пиньдѣмдѣмѣштѣ, шѣрѣмѣштѣ сѣк тѣнг (стѣэр-
жѣнѣ) ылыт.

Ти комсомовлѣ прѣдприѣѣтѣштѣт, колхозыштѣт
комсомол актив ылытнинѣлѣн йажон комсомол
органьзациштѣ бойѣвой подготѣовкы пѣшѣ эртѣрѣмѣш
вѣрц отвѣтствѣныстѣым намалаш попаза.

Сѣдѣндон вѣрѣштѣш (мѣстнѣй) Комитѣѣтвлѣ
дѣ ВЛКСМ йѣчѣйкѣвлѣ чѣтѣ йажон призывнѣик-
влѣм йакшар армиштѣш пѣшѣвлѣ гишѣн ынгыл-
дарѣн шоктышашлык ылыт.

Призывлѣн йѣмдѣлмѣш пѣшѣ тѣхѣнѣ лишѣшлык, каж-
нѣй комсомолым йакшар армиштѣш бойвой школы
эртѣм вѣрц ынгылдарѣн шокташ, комсомолым тѣмѣнѣ-
мѣштѣт, дѣисциплинѣштѣт нѣлѣн нѣнѣ эртѣт кѣнѣѣт,
моллан примѣрѣм анчыктѣн шалгымашла — йѣмдѣлѣн
шоктышашлык.

Йакшар арми цаткыды кѣл (свѣзь) дон прольѣтар
органьзацивлѣ дон пижѣн. Сѣдѣндон йажо ударнѣик-
влѣ, йажо комсомол производствѣннѣиквлѣ йакшар ка-
зармаш пѣтѣильѣткѣй вѣрц кѣрѣдѣлмѣй опытым канды-
шашлык ылыт дѣ арми условитшѣ ти кѣрѣдѣлмѣшѣм
ѣлѣмѣшкѣй пыртѣн мыштымыла.

Партѣын гѣнѣэральнѣй льинѣи вѣрц комсомолын кѣрѣдалмѣш

Йакшар армиштѣш ВЛКСМ йѣчѣйкѣн сѣк тѣнг пѣ-
шѣжѣй „армиштѣш комсомол гишѣн лыкмы положѣнѣи“
лыдаш цилѣ чльѣнвлѣм цымырмаш (сплочѣнѣи) дѣ нѣнѣй
лошты большѣвицки воснитѣнѣи пѣшѣм, кѣшнѣш
партѣйнѣй дон сойунын оргынвлѣн рѣшѣнѣим эртѣрѣм-

мѣшл
партѣ
анчы
тѣдѣй
дыш
пѣшѣ
Ком
идѣѣй
дон тѣ
эртѣрѣ
мѣк,
Цилѣ
ВЛКС
лым с
больш
дѣн вѣ
„Идѣ
армиш
комсо
мѣштѣ
кѣрѣдѣ
Партѣ
кок фр
кѣзѣйт
ствлѣ
миштѣ
дѣ ВЛ
тат дѣ
вѣрц,
Больш
агѣнтв
лошtat
Арми
чѣски
класс
лахай
Тѣхѣ
манмы

машлән тькьлалтын—эртәрәш (комсомол собраништы партиын польтык пашәм дә сойузын ышкә пашәжым анчымыла, комсомол дисциплиным цаткыдәмдымлә, ситьдымәш владон кьрэдәлмьлә, полтык пашәм тымдыш школыш чльәнвләм шыпшымыла, самообразованы пашә тынәлмьлән палшымыла дә эчә молат)“.

Комсомолан большевицкий воспитаным пумаш, идьейный уровәнжым лүктәлмәш, классовый закалкы дон тымдымәш кьзьйт социальистичэски наступльәнным эртәрым годым, классовый кьрэдәлмәш обострайәлтмык, чотә кәрәл ыләш.

Цилә полтык пашә гишән когорак вопросвләм ВЛКСМ-ын общий собраньеш шьндән, цилә комсомолым сойузный дон партийный школыш шыпшын дә большевик тәргым сәмьнь цилә комсомол пашәм шьндән вәлә тидым ыштән шокташ лиәш.

„Идьэологичэский воспитань“ манмаштат йакшар армиштыш комсомолын пашә йара ыләш парти дон комсомолыштыш кулак агәнтивлә дон парти кьрэдәлмәштыш комсомол ышкә палшымжы дон йажо вэцьн, кьрэдәл мыштымашым анчыктыш.

Парторганизаци вуйлалтым дон комсомол цәрнидә кок фронтышты кьрэдәльй: вургымлаш лыпшатлмаштон кьзьйт кого опасность ыләшәт дә „шалхай“ опортуньствлә ваштарәш, дә эчә примирәньэцвлә ваштарәш. Армиштыш комсомол шуку пашәм партиын 16 сьезд гишән дә ВЛКСМ-ын 9 сьезд гишән ышкә комсомолвлә лоштат дә красноармэйэцвлә лаштат ыңылдарән шоктым вэрц, ыштыш.

Большевик статьян мирейьдә классовый враг тон агәнтивләм ышкә комсомол лоштат, красноармэйэцвлә лоштат комсомол вьлкьй лыктын миә.

Армиштыш комсомол организациштәт социальистичэски **рост** эртым дон нэлывлә ужалтмыдон дә классовый кьрэдәлмәш когөмьдон вургымла дон шалахай опортуньист статьян шанымаш улы.

Тэхәнь шанымашвлә „классовый бдьитьэльность“ манмыг укәән йәчәйкьвләшты раскыдын пәлдырнәт.

Партыштыш каньок, вургымлла опортуньизм комсомол көргыштй тэхень пашавлэштй палдырнат: колхозвлэ ваштарэш шанымаш, лыквидируймы кулак эрц шалгыман, пашазй халык ваштарэш хрэсань халыкым шагалтымаш, патыльэткылэн Ыньандымаш да эчэ молот. Улы эчэ армиштйш пашаштатэ опортуньиствлэ. Тилй война дон йамдылмашлэн Ыньандымаш ылэш, кызыт советский сойуз йыр капитальиствлэ войнам йамдылат гыньат, РККА-шты тьды бойэспособность пашажым лүкталаш ак цацы. Бойвой подготовки йажозмдымашым акэлэш шотлат, аль подготовки эртарым годым ситыдымашвлэ улы гыньат, лүдаш цацат. Ти опортуньиствлэ тымэньмаштат, дысциплиным колышмаштат мол красноармэйэцвлалэн примэрим ак анчыктэп. Бойвой подготовкым йажон эртарым кишэн сорэнованьы дон ударничэством шарымашкы Ынэштй пырэп да эчэ молат.

Бшкэ лоштыжы вургымлавлэн пашаштым комсомол фактышты ужы, шамаклан налан. колхозыш пыртымаш. Тэнэлэ пашам видымаш вургымла опортуньиствлэ вуйлалтэн шалгым дон лиалтын. Нинй колхозныквлэм шукэмдымаш кыц тэхень шамак тон „акли ти пашам шараш“ манмы дон тормыжлэныт.

Газет „Красный звезда“ „шалахай“ загиб йштйм гишэн тэнэлэ сирэ. Артполкыштыш ик комсомол органызаци ЦК дон ЦКК дьэкабрьский пльэнунын рэзольуцим лыктын:

„Бэспартыйный красноармэйэцвлэм 1 апрэльэш 100% колхозыш пыртымашым йштйшашлык пашаш шындаш; КСМ йачэйкылэн сола гыц воксэок карандым красноармэйэцвлэм анчэн лэкташ, колхозышты шалгыдымвлэ парты дон комсомолын рэшэным Ылымашкы пыртыдымашэш шотлаш; тэхень эдэмвлэм комсомол гыц лыкташ, КСМ йачэйкывлалэн соцсорэнованьы дон ударничэствы паша гыц ордыжэш кодшы комсомолвлэм анчэн лэкташ да вара пльэнунын рэшэным колыштым гишэн комсомол гыц лыкташ. Тэнэлэ йштэн вэлэ

ЦК дон **ЦКК** плъэнунын рэшэным ылымаш пыр-таш лиэш“.

Собраныштй ти рэзолюци ваштарэш йук лыкмаш литэ, рэзолюцим ик эдэм гань принимаёнйт. Собраннышты чльэн партывлэат ылыныт. Ти рэзолюцишты „шалахай“ загибым ёштэнйт. Комсомолвлэ лошты анцыц пашам ёштыдэок, ниным колхозлан палшым пашаш, соцсорэвнованы дон ударнычэствы пашаш пырташ цацыдэок ниным лыкташ рэшэйт. Малайна лачокок колхозыш пырдым дон соцсорэвнованы гыц шылшы оппортуныствлам комсомол гыц лыкташ кэлэш. Тынэ гынбат йуж эдэмжы палэн шоктыдымдон тэхэнь самынь пашавлам ёшта, сэдьндон ик канашток анцыц нини лошты воспитаны пашам видьдэок комсомол гыц лыктын колтымаш да оппортуныстэш ниним шотлымаш самынь пашаэш лэктэш. Тэнэла пашам видымаш организациян пашажым цаткыдэмдэш палшым вэрэш—лыштаравэлэ.

Цила вургымла дон „шалахай“ оппортуныст сэмьнь мьнгэш анэш комсомол коргышты шатаймаш пьтар-иок класс дон класс лошты кырэдалмаш когоэмьнат лэктын миэ. ВЛКСМ организация шуку социальный слойым цымырэн шалгаат, классовый враг шудым сэмьнь нини комсомолын пашажым лыштарнэштй. Комсомолын составышты пашазы дон хрэсань гыц ылытат, идьэй паша эртарьмашты лыпшалташ вэржы улы. Тиди комсомолын классовый закалкыжы укэ дон да партын кань пашашты опытшы укэат лиэлтэш (Косарэвын 9 сьздыштыш доклад кыц).

У чльэнвлэм комсомолыш пыртым годым йажон эдэмь ак тэргепат, комсомол лошкы классово чуждый эльэмэнтвлэ пырат. Сэдьн дон йуж комсомол организациявлэшты, тэхэньвлэжы шоэн попатат гынбат, нэли гыц лудьн цакнымаш, йужнам торокок классовый враглан палшымаш улы.

Остатка врэмашты (1931 и) эртыш комсомол конференциявлэм анчалмык оппортуныст статьян комсомолын пашажылан оцэнкым пумашым выступленьишты ужаш

лиэш. Чотэ раскады Бэзуглов тэгын, ышкэ ВЛКСМ чльэн дэ кандидат парты ылэш кыньят, № полкыштыш комсомол собранышты ВЛКСМ-ын полковой конфэрэнцин итог пачэш попымы. Бэзуглов тэнэлэ кэлэсйиш:

„Комсомолын кызытшы пашажым 1924 ин эртэрмы паша дон тэгаштэрмык тидым кэлэсаш лиэш. 1924 ин комсомолын пашажы кого активность тоя эртэн дэ анцыкыла ыштйшашлык пашавла гишанат цилан палэн шалгат ылы. Кызыт пашам анчалмык, мам ужына ма комсомолышты. Комсомол тупикыш миэн шагалын. Пашашты нимахань „перспективы (анцыкыла мам ыштймаш)“ укэ. Армиштыш комсомолын пашашты талашымашыжы пйтйш. Соцсорэвнованым нажимым ыштэн вэлэ эртэрат.

Ти выступльэнышты Бутыркин дон Минайэввлэн 9 сйэзд анцыц тэхэнь пашавлэш лым нэлмы статьян мырым мырмашым ужына.

Паकылажы Бэзуглов тэнэлэ папа: „комсомолыш цила угыц пыртым эдэмвлэм, кыцэ тымдаш кэрэл статьян, комсомол тымдэн ак шокты. Комсомолыш у гыц пыртымашым кызыт цэрэш кэлэш, улы чльэнвлэм йаралын тымдэн шокташ кэлэш“.

Тишты махровый оппортунизм шалахай установкывлэ дон йарла.

„Анцыкыла кэмашым,— попа Бэзуглов,— кызыт цэрэмблэ. Кэлэш бойэвой польитьик паша тымдымашвлэм торлэн миаш. Комсомол көргышты кызыт кризис лин, комсомолын пашам ыштэш вэр укэ дэ тэгун, дон эдэмжят укэ. Массовый клуб паша акшакла. Сэдындон массовый пашаш танцым пырташ кэлэш дэ тиды лошток польитьик пашам эртэрмылэ“.

Комсомолвлэ цаткыды отпорым ти попымашлан пуэвы.

Сталинградский дывизин комсомол конфэрэнцишты Мамонтов тэхэнь оппортунист шамаквлэдон лэктй:

„Мамнан практик паша эртәрймашты тэнгәлә ийләтеш: иктә пашам 80%, нәрйим йштән шокташ кәләш гынъ, ма 150%, нәрйиш йштән шокташ сәсләнә дә вара ижы пйтәри кәрәл 80%, вәлә ситәренә. Торгәймәлә статьян паша видымаш мәнәннә ак кәл“.

Ты конфэрэнцишток шалахой заскок йажо вәрйим мон:

„Комсомол когон анцыкыла ташкалмашым пар тын вуйлаатым кыц паснаок йштән шоктән“.

Цилә тәхәнъ фактвлә ваштареш армиштыш комсомол организацивлә цаткыды большевистский отпорым пуэн миәт. Йужнам организаци хәлә тәхәнъ вургымла шанымашвлә дон ак кырәдәтәп, собранышты нини по пат гынәт ваштареш пәләштыдәок кодат.

ВЛКСМ чльәнвләм класовый бдытәльностьюм лүктәлмә гишән тымдым паша комсомолын тын пашажы ыләш. Комсомолышты шалгыш чльәнвлән польитик пашышты активностьюм дә Ленин ваштареш лыкмы уклонвлә дон кырәдәл мыштымашым шәрәш кәләш.

Токо комсомол лошкы пыртым эдәмвләм паснанок польитик воспитаньи пашам, нини лошты ййләрәк ынгылән шоктышты манын, йал вәлкә шагалташ кәләш. Худан воспитаньи пашам эртәрймаш хоть кынамат худә рәзулытатым пуа. Тидын сагаок ик польитический ошибкым, кыды комсомолжы йштәәт, анчыкташ попаза. Ти ошибкы (самынъ йштәмәш) тәхәнъ ыләш: оппортунизм лймәшлән палшымәш польитик пашашты комсомол чбды пәләәт, партын льинижы „йштән шоктыдә“ кодәш манын шанат. Тәнгәлә самынъ пашам ынгылмаш вургымла оппортунизствлә дон Ленин ваштареш ләкшы уклонвләлән шачын миәш тбкыләлтәш вәрйим пуэн шалга.

Комсомолвлә лошты воспитаньи пашам эртәрймашты эчә тәхәнъ ситбдымәш улы. Комсомол организацивлә вәрәмәшты тын пашәвләм дә партын рәшәнйивләм собранышты ак анчәп. Партийный собраныш миәт

кЫнЪат, колышт вэлэ шЫнцАт. Ти ситЫдЫмАш комсомлышты массовый польтык пАшАм йал вЫлкЫ шагалташ ирЫкЫм ак пу.

Классовый враг прольэтар дьиктатуры ваштарэш кЫрэдАлмАштЫ тошты статьян изи тыгыды халыквлА лошкы шЫдЫм пырташ цаца.

СэдЫндон комсомол анцылны тэхэнь пАшА шалга „ВЛКСМ члЫнвлАлАн интЪэрнациональный воспитанЫм пуаш дА бэспартыйный красноармЫячвлАлАн партЫн национальный польтык эртАрымжЫ вэрц ынгылдарэн миаш, тыгыды халыкым мысУлымаштон да йэврЭйвлАм чотэш пиштЫдЫмАштон кЫрэдАлАш, цилА сАндАлЫк вЫлнЫш прольэтарын кЫрэдАлмЫжЫм, йуношэский движэньи шАрлЫмАшЫм дА вэс кидЫштЫш комсомол йАчЭйкЫвлА дон кЫлЫм кычымаш вэрц тымэньАш кэлэш („Йакшар армиштЫш ВЛКСМ гишАн положэньи гЫц“).

Маркс — ЛэньинЫн рэволюционный тЪэорим ынгылдарэн шоктымаш вэрц кЫрэдАлмАш армиштЫш комсомол органЪизацин сэк тЫн ЫштЫшАшлык пАшАжЫ ылэш.

КЫзЫтшЫ вэрэмАштЫ комсомол дон партЫн провэщэньим эртАрЫм гЫц пасна, комсомол школы вуйлалтымашымат нинЫлАн пумы. АрмиштЫш комсомол органЪизацин тилэц пасна кого пАшАжЫ цилА формы дон активЫм йАмдЫлмАш ылэш.

Комсомол дон бойэвой подготовки

Йакшар армин условиштЫ бойэвой подготовки эртАрЫмАш пАшА (воинский учобы, дЫсциплинЫ, быт дон чАстЫн ЫлЫмАш) ВЛКСМ йАчЭйкЫлАн пАшАм тЫнАлАш самой тЫн ылэш. Йакшар армиштЫш комсомол органЪизацин пАшАжЫ—йакшар армин бойэеспособностьым цаткыдэмдЫмАш, нЫгынам уштым кУкшЫ вАрЫш тидЫм лУктАлАш цацымаш, РККА-н чАстЫавлАм сЫнгэн кэрдтЫм прольэтар дьиктатурын опорым ЫштЫмАш—вот самой

ти пА
кэрАл
кэчЫн
дон к

Час
жоэм,
танЫи
дырв
бойэс
лиэш.
гыма
Йакш
рэвол
шотла

Ком
сплоч
тэн ш

Цил
3-шы
цылан
комсо

„Ка
мЫшт
соста
шалг
редАл
льинь
тЪэль

Ти
сомол
шар
вэрэм
ЫлЫм
тЫн
подго
Ышкэ
тыма
лыта

ти пашавла гишан вэлэ йакшар армиштѣ комсомолжы кэралэш лăктын. Тиды вэкыла комсомол йачейкывлă кечынь бѣштѣм пашавлаштым сарен миаш улы силашты дон кыредалыт.

Частьашты партын польтык пашам топылот йажозмдаш цацымыдон, ти пашажым классовый воспитаным пумыла — шындаш, красноармэйец тон командырвлам Лэнын парты йыр цымырэн вэлэ частьашты бойэспособность пашам чотэ кукшы варыш шокташ лиэш. Классовый сознаны, цярныдым парты вэрц шалгымаш да тидын гэнэральный лынжижым эртарымаш — Йакшар армим лачокок совет ушэмым да прольетар революцим сынэн кертѣм перэгышэш (защитный) шотла.

Комсомол йачейкын пашажым частьам „классовый сплочены“ манмаш пашашты махань резульататым бѣштэн шоктэн, тынгелă оцэнкым пумыла.

Цилă арми гыц ВКП(б) йачейкын сэкратарьвлан 3-шы совещанышты партийный организацивлă анцылан тэхэнь бѣштѣмашлык пашам шындыш (ти пашажы комсомол организацивлăэшат эртарыман ылэш).

„Кажный партиачейкы топылот цярныдэок айыртэмбѣштѣ (подраздѣлены) аль частьаштыш личный состав лоштыш польтык вэрц шанымашвлам палэн шалгышашлык. Топылот лыпшалтмаш уклонвлă дон кыредалын, халыкым мамна парты йыр гэнэральный лынжижым эртармыла да социальстычэски строгельствы пашам бѣштэн мимы сэмбынь, цымырэн мимыла“

Ти пашавла гыц военный строгельствылан комсомол палшымашты цилă мол пашавла лин миат. Йакшар армиштѣш комсомол организацилан кызытшѣ вэрэман ылмаш вэс статьян бойэвой подготовкым, у ылымаш сэмбынь, эртарымашым йадэш. У йатмаш статьян пашам видымашыжы — тактычэский стрелковый подготовкым бойэвой тыхныкым палэн шоктымаш, бѣшкэ войскаштыш цилă специальныстым палэн шоктымаш, да военный дисциплиным эртарымашты колыташ да эчэ молывлаат, ылэш.

Эртѳш ин йакшар армиштѳш комсомол органьизацивлѳн пѳшѳштѳ бойѳвой подготовкым йажон эртѳрѳм статьян эртѳш. Тидѳ бойѳвой подготовкы эртѳрѳм пѳшѳ комсомол органьизацин тѳнг пѳшѳжѳ ылмым анчыкта. Кѳзѳйт комсомол гѳц бойѳвой подготовкы док мѳлѳн сѳрнѳлмѳшѳм йадыт. Тѳнгѳлѳ пинѳдѳн йатмашым кѳзѳйтшѳ Йакшар арми кушмы, пинѳдѳммѳ обстановкы тѳргѳ.

Социализм строймаш пѳшѳ, мѳмнѳн сѳндѳлѳк когон шѳрлѳмѳш, класс лоштыш кѳрѳдѳлмѳш мычкок шомаш, импѳриальствѳлѳ мѳ докына война дон толаш йѳмдѳлмѳш, армим бойѳвой тѳхнѳикѳ дон тѳмѳмѳш, у сѳмѳнѳ бой формын эртѳрмѳш дѳ РККА-ш толшы бойѳцвлѳн польитьѳк дон культур пѳшѳштѳ пѳлѳмѳш кушмы—йакшар армиштѳш комсомол гѳц йажон бойѳвой подготовкы пѳшѳ бѳштѳмѳшѳм йадыт.

Йакшар армин силажым когоѳмдѳмѳштѳ комсомол партѳын вургымла кидшѳ ылѳш. „Армиштѳш ВЛКСМ йѳчѳйкѳвлѳ гишѳн положѳнѳи“ комсомол гѳц „начальствуйущий составлѳн чѳстьѳштѳ бойѳвой способностѳым лѳктѳлмѳшѳм, военный дисциплинѳнѳм цѳткѳдѳмдѳмѳшѳм дѳ матѳериально-хозяйствѳнный пѳшѳ йажоѳмдѳмѳшѳм,—эртѳрѳмѳ пѳшѳвлѳлѳн палшымашым йадѳш. Сѳк тѳнг кѳрѳлжѳ ти пѳшѳштѳ.

Бойѳвой учобыштѳт, войѳнный дисциплинѳнѳштѳт кѳжнѳй комсомол бѳшкѳ гѳцшѳ примѳрѳм анчыктѳн шалгышашлык ылѳш.

ВЛКСМ уставышты такѳш кѳлѳсѳмѳ агыл вѳт: „Хотѳ маханѳ вѳрѳмѳн Совет Ушѳмѳм пичѳл кидѳ пѳрѳгѳш шагѳлѳш —комсѳмол йѳмдѳ лишѳшлык. Войѳнный пѳшѳм тидѳ тѳмѳнѳшѳшлык. Сѳк когон примѳрнѳй, дисциплинѳнѳированный бойѳц лин, война годым сѳк анцѳл ѳинѳнѳштѳ пичѳл дон шалгышашлык“. Бѳшкѳ примѳржѳ дон, энтузиѳзм дон мол красноармѳйѳцвлѳм бойѳвой подготовкы дон дисциплинѳнѳм йажоѳмдѳмѳш пѳшѳшкѳ шыпшын, комсомол органьизаци когон йарал рѳзулѳтѳтым нѳлѳн кѳрдѳш.

Кыд
органь
Ком
ылѳшѳ
ѳлѳ б
пырга.
пѳшѳ
комсом
бранѳ
сѳок т
лиѳлтѳ
приказ
даѳш
пинѳд
влѳн
комѳн
Бой
дым н
собныѳ
статья
анчыш
миштѳ
ротнѳй
общий
доклад
нѳкѳл
вѳлѳ б
нѳизѳц
лышт к
ти чѳст
бытовѳ
рѳзоль
Комс
дон ро
„цилѳ
лишнѳ
ковѳй
тым из

Кыды статья практикышты армиштыш комсомол
организацывла ти анчыктым пашавлам эртарат?

Комсомол обществэнно-политычэски организаци
ылешат цила когорак пашавлажым анцыц собранышты,
аль бурон заседанышты анчымык ижы ылымашкы
пырта. Бойэвой подготовки эртарымаштат ти статьянок
паша видалтеш. Йуж эдемжы тумайэн кэрдеш, армишты
комсомол бойэвой подготовки паша гишан ышкэ со-
бранышты обсуждайн ак кэртэп, манын. Тиды вок-
сэок тэнэагыл. Йужнам лачок изиш огранычэныйт
лиалтеш. Польиторган дон командыр доцын лакшы
приказыш, аль распоряджэным критыкуйаш, обсуж-
дайаш воксэок шудыман агыл. Бойэспособнытым
пингидемдымаш пашашты комсомол йачэйкы начсоста-
влан ти статьян палшышашлык, распоряджэны дон
командываймы пашаш комсомол ак йарлы.

Бойэвой подготовки эртарымаштым анчим ко-
дым начсоставлан практичэски частышты бойэспо-
собнытым цаткыдемдымашым шындымлан палшым
статьян собранышты анчэн кэрдйт. Собранышты
анчышашлык вопросвлэ комсомолын шуку улы. „Ар-
миштыш ВЛКСМ йачэйкы гишан положэны“ кэлэсэ,
ротный йачэкы дон ВЛКСМ полковой кольэктывын
общий собранывлашты командырын информацийный
докладыш аль частышты вуйлалтэн шалгыш ровот-
ныквланым (командыр информацийный докладым
вэлэ ыштэ, полный отчетым командыр комсомол орга-
низацилан ышкэ пашажы вэрц пушашлык агыл) ко-
лышт кэрдйт. Постановльэным лыкмы годом анчыкыла
ти частышты бойэспособность паша дон матэриально
бытовой условим йажозмдаш практичэски пунктвлам
резольуцим пыртат.

Комсомолын общий собранышты, полковой буро
дон ротный президиум заседнывлашты командырын
„цила вэрц“ статьян докладым шындым вэрэш, ышкэ
лишныш пашавла вэрц шындымла. Ти пашавлажы: стрел-
ковый паша, оружием пэрэгымаш, тьэхныкы, анчык-
тым изи срокэш учебно-бойэвой подготовки, дысцип-

льини чӑстьӑшти кыцэ кӛэ, дӑ кыцэ комсомол Ышкэ дьисциплиным цаткыдэмдӑш палша эчэ молат.

Докладвлӑм обсуждаймы годым комсомол Ышкӛм-жӛм пӑшӑшти нӑлмӛ опытшым кӛлӛсӑшӑшлык ылӛш, ситӑдӑмӑшвлӑш анчыкташ дӑ анцыкла кыцэ тидӑм тӛрлӑш прӛдложӛнывлӑм пумыла. Кажный комсомол организаци дон начсоставлӑн йарал прӛдложӛным пумыжыдон палшышашлык.

Ти статӑан пӑшӑм видӑмӑшти самой здоровый самокритыкӑ шӑрлӑш вӑр улы.

Йужынам йадыт, самокритыкы шӑрлӑш йашкар армишти ирӑк улы, ӑль укӛ? Йакшар армишти самокритыкӑ улы, польиторганвлӑ кидӑшти тидӑ йажо оружи ылӛш, вӛрӛмӑшти бойӛвой подготовкышты тормыжлыш пӑшӑвлӑм караґдӛн миӑш палша. Комсолат ти большӛвицкий орудым кидӑшкӑжӑ кычыш.

Йакшар армиштиш критыкӑ дон самокритык армин бойӛспособностью дӑ коммунист партын вуйлалтӛн шалгымым лӑклтӑлмӑ статӑан шӑрлӑшӑшлык,

Йакшар армин дьисциплиным слапкаэмдӑмлӑ кӛшӑ „критыкӑ“ армишти воксӛок ак кӛл. Тидӑ ваштарӛшлӑ кӛшӑ критык ылӛш, шана ӑль агӛш соикток классовый враґлан палша. Мӑ кӛлӛсӑшнӑ, начсостав дон польиторган ґыц лӑкшӑ распорӑжӛным, приказым — обсуждайаш ӑль критыкуйаш воксӛок шӑдӑмӑн агыл. „Мам лиӛш, мам акли критыкуйаш“ манмы гишӑн шотлӛн кӛмӑк самыньӛш лӑктӛш. Анцылны лушы установкы ґыц лӑктӑн, цилӑ случайӛш приӛнӑйӑш лиӛш. Тымӛнмӑш пӑшӑ дон чӑстьӑштиш польитико-моральный состоӑяны вӛрц комсомол организацивлӑ анчышашлык ылыт. Самыньвлӑм тӛрлӑш палшыш самокритыкӑ тишти чотӛок кӛлӛш.

Самокритык кач лӑкшӑ ситӑдӑмӑшвлӑм чӑстьӑштыш партийный организаци, войӛнком, начсоставлӑ саґа комсомол тӛрлӑш палша.

Комсо
учобышт
саґаок
кӛргӑш
дӑ йӑлӛ
шӑм вид
нӑлӑн к

Комсо
сты ги
машым

шӑрӛрӑ
вӛрц ро
пӑшӑ ви
ботнык
йӑчӛйкӑ

ужн

Йажон

Комсо
чӛш бо
годым
миӑш
йӑчӛйкӑ
сӛдань

Примӛ

РККА
кӑш ва
ктӑль
актив
подгот
йӑчӛйкӑ
ружной

ш
ґс
тӑ

Комсомол организацывлалан тидым мондымла агыл, учобыштат, частан ылымаштат ситыдымашвлам молы сагаок самокритык оружие нини ышкэ пашашты коргышты ситыдымашвлэ ваштарэш вктармыла да ыылэ ти ситыдымашвлам карангдымла. Тэнэлэ пашам видэн вэлэ самокритыкым кымдан шараш правам налын кердыт.

Комсомол организацйшты войенный строитьельствы гишан обсуждаймаш начсоставлан кого палшымым пуэн кердэш. Сэдындон комсомол организацйштырэрэкин начсостав палшымым йадаш толмы вэрц ровотайаш кэлэш, ти статьян кызыт шуку вэрэ паша видымаш кэа Парторганизацйштын польитработныквлам ти пашавлам обсуждаймашым комсомол йачэйкышты тор корныш шындэн пушашлык ылыт.

ужнам лачок самынь выступльэният лин кердэш. Йажон ынгылдарэн пумык тидывлам карандаш лиэш.

Комсомол организацйшты командьирын доклад пачэш бойэвой подготовкы гишан постановльэньи лыкмы годым йажон тышлэн мимык ижы пунктвлам сирэн миаш йара. Йужнам ыштышашлык пашавла анцыц йачэйкин президиумшты аль ВКП(б)-ын политбуро заседанышты обсуждайалтэш.

Примерын силажы кодшывлам шыпшэш

РККА-шты группы содьэстви гыц ВЛКСМ йачэйкыш ванчымаш комсомол организацйн пашажым лүктальы. Комсомол йачэйкывлан ышкэ гыц тынгалмаш, активнысть цила паша ыштымашты кушкы. Бойэвой подготовкым эртарымлан шумын лиаш тынгальэвы. Ти йачэйкы формыш ваштымашын паша кэмбэ гишан окружной красноармэйский газетвлэ кок полкы гыц сират.

„№-иц полк свэзи комсомол пашажым у сэмынь шындымыдон бойэвой подготовкы эртарымлан когоракын палшаш тынгальы, ышкымжын пашашты тынгалмашым, самодьэятьельныстым лүктальы,

бойэвой учобы эртәрймаштон партын генеральной лыйны вэрц кырэдэлмь пашам парторганизаци эртәрмьлән комсомол пыт палшаш тынгальи. Пашам вэс сэмьнь шьндьм тон комсомол практический пашаштат ышкэ лицажым шырэрәкьин анчыктымаш ли. Цилә шудь процентгэ кызьит комсомольэцвлә, комсомол коргыштыш пашавлам ыштэн шалгат“.

№ кавполкыштыш ВЛКСМ организацишты:

„ВЛКСМ йачейкьлән паша гишан лыкмы положеньи“ обсуждаймаш дә анцыц выборный кампаньым эртәрймаш бойэвой тэехникь дон рационализаци паша докыла эчэят когоракьин мэлйн шагалаш комсомоллан ирөкьм пуш. Бойэвой подготовки паша гишан иктә шудь предложеньи нәрй прэдваборный комсомол собраньшты ли.

Тыменьмашьин итогым командьир полка анчышат, комсомол анцыц кэмь эчэят йажон палдырныш. Йажон тыменьмашьим I ступеньишты эртым гишан ныл красноармэйэцым прэмируйэви. Ти нылөйтшты кымытшы комсомольэцвлә ылыт“.

Армиштыш комсомол йачейкь систьэмьш ванчымжыдон бойэвой подготовкылан палшымашыжым лүктальи. Шука комсомол организацижок ти гишан йажо примэрим нэлбьит. Тэвэ анцыкла пасна чэстьавлән примэрвлә: № Кавполкын 16% йажо стрэлок (лүэн мыштышы) влэжь улы, I класс—34%, II класс—50%. Полкыштыш имньи составым инспекци анчэн ләкмьи годом, комсомолын имньи айыртэмьнрәк анчэви гьняят, комсомол имньи анчимашым йаралэш лыдэви.

Бойэвой подготовки эртәрймашты кого показатэлым кыцэ нэлбьит дә кыцэ практикьштышты комсомолын ышкэ гьц примэр пумашыжы эртә, ти гишан примэрвләм анчыктәнә. № кавполк 2 эскадрон комсомол йачейкьин сәкретәржь тэнэ кэлэсә:

„Первый ступеньиштыш тымдымашым эртәрмьк (1931 и) комсомолын тымень кәрдмашьим ти циф-

ырвлә кәләсәт: йажон тымәншы — 46⁰/₀. порадкан — (удовльятвор.) 53,8⁰/₀, слапкан — 0,2⁰/₀; второй ступәннй ләкшйвлән тәхәнь оцәнккй; „йажонх“ — 70⁰/₀ нәлйн, „ик порадкам“ — 30⁰/₀. Слапкан тымәншы воксәок ик эдәмәт укә.

Ти пәшәм кыцә мә йштән шоктәнә?

Бойевой учобым эртәрйм пәшәвләштй мә бригадывләм йштйшна: стрәлковой пәшә дон, тәхннйкйым тымәнмәштон, имнйим йажон урдымаштон эчә молат.

Тымәнмәштй пачәш кадшы эдәмвләм циләштйм пәлән нәләш бригадывләлән шудймй дә вара нйнйлән палшән мимйлә. Тымәнмәштй пачәш кодшывләм 9 эдәмым монйт. Ти шот кйц 3 эдәм стрәлковый пәшәдон слапка ылыт. Нинй топылот стрәлковый заданйвләм выполнйәйән шоктыдәлыт.

Ти пачәш кодшы эдәмвләм тымдаш мә сәк йажон лүән мыштыш (стрәлок) вләм шагалтышна. Вады йбйдә нинй мөлкокальибәрнй винтозкы гйц лүлйн занйәтйм эртәрәнйт. Пачәш кодшы боәйцвләм бригадывлә комсомолын лүлмәш (стрәльбашкы) кандышташ тйнгәльзвй, боэвой стрәльбам эртәрәш заданйм пузвй дә стрәлковый кружокын пәшәшкй цилә пачәш кодшывләм пыртәвй.

Кйзйт йәчәйкйштй стрәлковый пәшәм цилән йаралын выполнйәйт.

Эскадронышты пользитзнанй дон, устав дон, дә сйездвлән рәзольуцим ровотаймы дон пачәш кодшывлә дон пәшә кәә. Стрәлковый пәшә дон спорт пәшәм видйш кружокым йштймй. Комсомользцвлә цилән ударнйк ылыт. Эскадроныштыш командованй дон бригадывлә топылот комсомолын нәлмй обәзәтәльствым йлймәш пыртән мимйжйм анчән шалгат.

Йачәйкйн президйумышты шйрән отдьэләнйштйш комсомол-командйр докладвләм мә шйндәнә. Тәнгәлә пәшәм видәмәш комсомол-командйрвләм шальыц шйкә, отдәльәнйштй пәшә эртәрмй вәрц йәмдй лйәш тымда. Цилә пәшә эртәрймәштй мәннән командйрвлә

паша тѣнгалтѣшым пуэн шалгаш, содсорэвнованым эртэрѣмаштат организуиы пашажым нинѣ видат.

„Имным кычылт мыштымаштон тидѣм ѣажон анчымашым ѣйлэ тымѣнь шокташ ѣачѣйкѣ ѣштѣшашлѣк пашаэш шѣндѣн. Имным пэрэгѣмаш пашаштѣ шалгыш бригады кажнѣй вѣц кѣчѣштѣ имнѣи витѣм дѣ имнѣивлѣжым анчѣн каштыт. Анчѣн пытѣрмѣйк бригады ѣшкѣ оцѣнкѣжым ѣачѣйкѣ дон командованѣилян пуа.

Ти анчѣн лѣкмѣ свѣдѣнѣивлѣм Лѣэн уголокѣш эчѣ пижѣктѣ. Мѣнѣ комсомол ѣачѣйкѣн сѣкрѣтѣрѣ ылат топѣлот имнѣи витѣ дон имнѣивлѣм анчымаш вѣрц учотым видѣм. Имнѣижѣм худан анчѣш комсомолым прѣзидѣиумыш ужѣйктѣм дѣ вара ѣѣтлѣн колтѣм.

Анчѣн кашмы годым иккѣнѣ тошаланѣн шѣцшѣ имнѣивлѣм мѣ попазышна. Тишѣкок ти пашѣ имнѣивлѣм комсомольѣцвлѣлѣн анчаш пушна. ѣачѣйкѣн прѣзидѣиумжѣ дѣэкадышты иккѣнѣ ти имнѣивлѣм прѣвѣрайѣш. Ик тѣлзѣи жѣн эртѣш вѣл, имѣивлѣм пѣлѣш акли ѣонѣн шѣнцѣвѣи.

Апрѣль 1 кѣчѣн имнѣивлѣм анчѣн кашмы годым кок бѣспартѣиный бойѣцѣн чѣтѣ лѣврѣн имнѣивлѣ витѣштѣ шалгат ылы. ѣачѣйкѣн прѣзидѣиумжѣ кок комсомольѣцѣм ти красноармѣйѣцвлѣ доран пижѣктѣш дѣ имнѣи анчымашты нинѣм буксирѣш (палшымашым пумаш) нѣлѣш шѣдѣш. Вѣс кѣнѣ анчымашым эртѣрѣмашѣшок имнѣи чѣтѣ ѣажон анчаш тѣнгалмѣ дон, имнѣи бригады дон чистѣэш шотлымы.

ѣшкѣ имнѣиштѣм анчѣм лоштож комсомольѣцвлѣ бѣспартѣиныйвлѣлѣн, уборкылан, пумы вѣрѣмашток, палшѣн миѣт.

ѣужнам красноармѣйѣцвлѣ буксирѣм пумаш кѣц карагнѣштѣи, шамакым пуат худа лѣврѣн имнѣи кѣтѣк вѣрѣмашток порадкаш кандаш“.

Кыцѣ комсомольѣцвлѣ лѣаш ѣажон тымѣнь шоктым гишѣн №. Стрѣлковѣй полкын пашѣ примѣр ѣажон анчѣкта.

По.
87 гѣ
стрѣл
нѣй
ѣажо
93,3%
дым
85%
пульс
башт
куды
стрѣл
Стр
рвлѣм
мол
рѣш.
кажн
шокт
Тѣж
прим
„Ка
подг
мольс
Стр
нѣйв.
Ул
шѣм

Полковой школышты 6 канә стрэльбам эртәрймәшты 87 гыц 97 % йактә йатмашым выполнайэныт. Цилә стрэльбам цымырын пәлмәжы гынь, 88—90% выполнаймы. Пульәмәтний ротыштыш комсомольэцвлә йажон лүат. Нәләймшы гәнә эртыш упражнәнышты 93,3% выполнайән кәрдыныт, вәзымшы гәнә 89,3%, кудымшын 95%, шымшын—100%, остатка эртымәшты—85%. Бәспартыйныйвлән выполнаймәш изирак. Ти пульәмәтний ротышток нәләймшы гәнә эртыш стрэльбашты 86,3% выполнайэныт, вәзымшышты—73,3%, кудымшышты—77,3%, шымшышты—86%, остатка стрэльбашты—63,3% выполнайэныт.

Стрэльбам выполнаймәшты комсомол йажо цифрвләм нәлән гыньәт, ти вәрәш цәкнән шагалтә. Комсомол органици **стрелковый конкурс** ышташ сөрыш. Ти конкурс кач йәчәйкывләм цымырын дә паснан кажный, комсомольэцым винтовки гыц йажон лүаш шоктым гишән пәшәм эртарәш шындым.

Тәхәнәш шуку примәрвләм кәләсәш лизш. Эчә ик примәрәш шагалына. №. полкыштыш 2 ротышты.

„Караульный дон внутренни служба дә бойэвой подготовкым эртәрймәшты слапка оцәнкән ик комсомольэцәт укә.

Стрелковый пәшәшты комсомольэцвлә бәспартыйныйвлә гыц анцыц кәят.

Үлнә комсомольэц ручной пульәмәтчиквлән лүлмәшым эртәрймәшты анчыктымы:

1-ш упражнәны	85,7%
2-шы „	100%
3-шы „	100%
4-шы „	83,3%
5-шы „	85,7%

Комсомольэц стрелоквлә.

1-ш упражнәны	100%
2-шы „	100%
3-шы „	64%
4-шы „	87%
5-шы „	100%

Комсомол йӓчэйкӓы тӓхӓнь цӓрӓжӓй ылӓш. Сӓкрӓ тӓрӓ йӓчэйкӓвлӓн 3-шы Всӓармӓйский совӓщӓнӓи рӓшӓмӓшӓм тӓнгӓлӓ комсомол Ёлӓмӓшкӓй пыртӓн миӓ.

Пӓшӓштӓй примӓрӓйм йӓчэйкӓй анчыктӓн шалгым-жыдон бӓспартийный красноармӓйӓцвлӓмӓт паштӓкшӓй шыпшӓш. Общӓствӓнный буксир гач пачӓш кодшы бойӓцвлӓм анцыкыла шӓйкӓ. Йӓчэйкӓйштӓй кок буксир-щик ылыт. Мол комсомольӓцвлӓжӓй мам Ёштӓт? Нӓйнӓт ак амалӓп. Кажный кӓчӓйн команьдир ӓль йӓчэйкӓйштӓйш сӓкрӓтӓрӓ шӓдӓймӓй дон нӓйнӓй пачӓш кодшы красноармӓйӓцвлӓ дон заньимайаш кӓӓт. Ти пӓшӓштӓй комсомольӓцвлӓ Ёшкӓймӓштӓйм анчыктӓвӓй. Комзвода такӓш кӓлӓсӓйдӓ: „Мӓйнӓйн взводиштыш комсомольӓцвлӓ взводишты бойӓвой подготовки эртӓрӓмӓштӓй лачокок кого тӓйкӓй ылыт“. („Красный звезда“).

Лачокок комсомол ылӓш кӓйн, армиштӓй Ёшкӓймӓжӓм цилӓ пӓшӓм: тымӓнмӓшӓйм, дьисциплинӓйм, эртӓрӓмӓштӓй Ёшкӓймӓйн повӓдӓнӓйштӓй примӓрӓйм анчыктӓн шалгышашлык ылӓш.

Лачокок комсомол примӓрӓный лимӓй вӓрц кӓй-рӓдӓлмӓш цилӓ ВЛКСМ оранизацивлӓн кого пӓшӓштӓй ылӓш.

Шукыжы ти пӓшӓштӓй когон анцылтӓнӓйт. Тӓйнӓ гӓйнӓт, ти пӓшӓ Ёштӓймӓш ӓчӓ ак ситӓй. Тӓвӓ ти гишӓн №. Кавполкыштыш войӓнкор сирӓ. Тидӓй анчыкта кыцӓ 3-шы ступӓнь бойӓвой подготовки эртӓрӓмӓштӓй контрольный цифрвлӓ выполньӓймӓй. Полковой школышты польитподготовки дон „йажо“ отмӓткӓн 60⁰/₀, „йара (удорльӓтвор)“ 40⁰/₀ (цилӓ школышты) лишӓшлык ылы. Тидӓй вӓрӓш комсомольӓцвлӓн отмӓткӓ „йажо“ 33,3⁰/₀, „йара“—66,7⁰/₀ вӓлӓ ли.

Тактичӓский подготовки эртӓрӓмӓштӓй кӓлӓш ылы: „йажо“—65⁰/₀, „йара“—35⁰/₀. Тидӓйн вӓрӓш комсомольӓцвлӓн „йажо“—30,1⁰/₀, „йара“—69,9⁰/₀.

Имӓнӓй дон кыдалышмаш пӓшӓштӓй цилӓн мыктӓн йажон кыдалышт мыштымаш дӓ мыктӓ влӓцӓйн куштылгын шӓшкӓй дон роӓн мыштымаш кӓлӓш ылы. Комсо-

моль
„йар
Ст
Ти г
комс
тӓйм
Пӓ
кӓчӓй
сомо
тӓйтӓ
кӓшӓ
учот
мӓшт
дыш
сомо
мыш
Кӓ
иктӓй
ситӓй
пуӓн
Ёшкӓ
мӓйж
шокт
Йу

мольэцвлӓ ти пӓшӓштӓ „йажо“ отмэткӓм 22,2% да „йара“ 77,8% вӓлӓ нӓлӓн кӓрдӓнӓйт.

Стрӓльба пӓшӓ эртӓрӓмӓштӓт ситӓдӓмӓшвлӓ улы. Ти гишӓн войӓнкор йатмашым шӓндӓ, малан полкышты комсомол пӓшӓ гӓц кодын миӓ Ышкӓок тишӓк отвӓтӓм тӓхӓнӓӓм пуа.

Пӓшӓштӓ комсомолын цилӓ ситӓдӓмӓшӓжӓ учотым кӓчӓнӓ видӓмӓш укӓ гишӓн лиӓлтӓш. Полкыштыш комсомол оргӓнизаци, учот укӓ гишӓн, кышты мам Ыштӓтӓшӓшлыкшым пӓлӓн ак кӓрт. Йужнам пӓшӓ слӓпкан кӓшӓ участкыш палшымашым пуаш кӓлӓш ылнӓжӓ, учот укӓат оргӓнизаци кышты ма ак йарыжым вӓрӓмӓштӓ ужын ак шокты. Примӓрвлӓн нӓлмӓш, ик взводшты 30% нӓрӓ йажо стрӓлоквлӓ улы. Цилӓн комсомольӓцвлӓ ылыт. Тӓнӓ гӓнӓт, нӓнӓ Ышкӓ мыштымыштым молылан ак тымдӓп.

Кӓзӓйт армиштӓ комсомол чотдон кушмы пачӓш, иктӓн, иктӓн примӓрӓм анчыктымш мӓлӓннӓ ак ситӓ. Кӓлш цилӓ улы комсомолжым йажо примӓрӓм пуӓн шалгымашкы шыпшаш. Тидӓ гӓц пасна мазарым Ышкӓ бойӓвой подгӓтовкы молы пӓшӓштӓт пӓлӓн нӓлмӓжӓ йактӓ чӓштӓштӓш крӓсноармӓйӓцвлӓм тымдӓн шоктышашлык ылӓш.

Йужнам, ти войӓнкорок сирӓ:

„кыды комсомол оргӓнизациштӓ самынь пӓшӓ видӓмӓш эртӓ, нинӓ Ышкӓ пӓшӓштӓм йӓл гӓц айырмыла статӓн видӓт. Йуж чӓштӓштӓ комсомол вӓлӓ примӓрӓн лимӓ вӓрц кӓрӓдӓлт, комсомол цилӓ пӓшӓштӓ анцылны лимӓ вӓрц цацат. Комсомол йӓчӓйкӓн бӓрожы комсомольӓцвлӓ вӓрц вӓлӓ тумайа, цилӓ улы крӓсноармӓйӓц состав логӓц комсомолӓцвлӓм айырӓн лыкмы гань лиӓш. Шамаклан нӓлшӓш, комсомол йӓчӓйкӓн бӓрожы комсомольӓцвлӓн Ышкӓтӓштӓ нырыш лӓкмӓшӓм, тактичӓски заньӓтиввлӓм бӓспартӓийнӓйвлӓ гӓц пасна эртӓрӓ. Улы крӓсноармӓйски масылан комсомол оргӓнизаци тупшым вӓлӓ ан-

чыктымла чучэни. Войэный грамотым йажон пәлэн нәлмәшым комсомол лүктәлшәшлык. Тынгә гыньәт ти пәшәм улы красноармэйски масы гың айырым статьян видәш ак йары, пачәш кодшы бойэцвләлән йәлым поктән шоаш палшән мимылә. Ышкә примэрым анчыктән шалгым вэрц вэлә агыл, цилә чәстьә цымрын примэрым анчыктым вэрц комсомол кырэдалшәшлык.“

Бойэвой тьэхныкым пәлым вэрц кырэдалмәш

Индустриализацим мәнән сәндәлык көргышты эртәрымдон йакшар армишты бойэвой тьэхныкы чотә чынь кушкәш. Сәдйнтон тьэхныкым чотә йажон пәлән нәлмәш кажный комсомольэцын, комуньистын сәк кого пәшәжы ыләш. Тьэхныкым пәлән нәлмәш вэрц комсомол организаци кырэдаләш тынгалы. Йакшар армишты комсомол организаци тьэхнык пәшәм тымәнмәшты йшкымжым сәк анцыц кәшы ударный бригады гань анчыктышашлык. Ти пәшәм комсомол тынгалы; тьэхныкым шәф статьян анчымашкы нәлы, бойэвой тьэхныкы вэрц красноармэйэцвлә лошты ынгылдары машым эртәрә, дә угың тьэхнык пәшәшты тумайән лыкмашым (изобретательство) йажо условишкы шындәш цаца.

Шамакли нәләш, Московский гарнизоныштыш спәцчәстьыштыш комсомольэцвлә изи вэрәмәшток 1200 рационализаци (угың вәс пачаш йажон йштымәш) пәшәвлш йштәш шүдымәшым (предлож.) поста рәнйт. Тәхәнн изобретәннйвлә улы; алтанцык (ложный) кывэр, мэталым пэрэгымәш, мэханьизмы дон пожарный сарайым пачмаш, винтовкым итраймәш дә эчә молат. Дивизин чәстьәшты пэрэвыбыр годым 216 рационализаци пәшәм йштәш шүдым вэрц комсомольэцвлә прәтложәнним пуәнйт.

Н. артолкан оружэйный мастьэрскойшты оружи рәмонт пәшә куштылгәмдымы кок хәдырым йшкә гың тумайән лыктынот. Остатка вэрмән комсомол пэрә-

выбор
гымәш
вләшт
Бәл
роров
мәшым
Ком
шәжы
ынгыл
тон к
винто
тынгәс
вләдо
тәхәнн
а) П
кашма
молат
йәмдә
Улы
лән ш
б) П
гышән
годым
в) П
эртым
дыма
дәлә
махан
Ть
шәжы
чәсть
ыләш
мак в
Йач
вәщән

выборвлă эртым годом тьэхньик пашă, оружим, пэрэгймăш дă матьэриальный чăстьă гйшăн конфэрэнцивлăштѣ сэк кого пашăэш шотлэвѣ.

Белоруский войный округн, окружной комсомол ровогньиквлăн совэщаньѣштѣ тьэхникѣм пăлэн нăлмăшѣм комсомолын ѣштѣшăшлык пашăэшѣжѣ шѣнтѣш.

Комсомол йăчэйкѣн сэк бойэвой ѣштѣшăшлык пашăжѣ тиштѣ вот ма ылэш — йаралын тьэхникѣм ынгылен шокташ. Ти пашăшкѣ кэлэш агэш анчымаштон комсомолвлă лошты кѣрэдăлăш кэлэш (итрайдѣм винтовкы, мотор, матьэриальный часть дă эчэ молат), тѣнгэок лўэн ак мышты гѣнвѣт, мыштэм манын кашшывлăдон, кѣрэдăлăш кэлэш. Йăчэйкѣлăн практичэски тэхэнь пашăвлăм ѣштѣмѣлă:

а) Вэрэмă гѣц вэрэмăштѣ йиш, йиш чăстьăвлăш вăш кашмашым ѣштѣмѣлă (артильэри, свăзь, хими дă эчэ молат). Тэгэлă кашмы дон иктѣ вэсѣ доныш войнаэш йăмдѣлѣмѣ хăдѣрѣм хоть изи гѣнвѣт, пăлэн нăлăш. Улы хăдѣржѣм цилă сѣнцăжѣ дон ужын мижѣ, ынгылен шоктыжы махань пашăэш ти хăдѣр кэрал лиэш.

б) Йакшар армиштѣш тьэхньик срдствам пăлѣм гишăн кружоквлăм организуймыла, пашă гѣц йонгы годом тымэньмăшѣжѣм эртăрѣмѣлă.

в) Вэрэмă гѣц вэрэмăштѣ (топылот ик нăрѣ вэрэмă эртѣмѣк) оружидон тьэхничэски срдствам кыцэ урдымашым анчэн миăш. Тидѣм взвод коргѣштѣш отдѣлэньивлăм, рот коргѣштѣ взводвлăм анчэн лăкмѣк, махань рэзулътат анчымашын массы лошты кэлэсѣмăн.

Тьэхникѣм пăлѣмăштѣ комсомолын сэк тѣн пашăжѣ тидѣ ылэш — **ѣшкэ оружи дон матьэриальный чăстьăм йажон пăлэн нăлмăштон тѣдѣм пэрэгймăш ылэш.** Тилэц пасна тьэхньик кишăн попымаш пуста шамак вэлэ лиэш.

Йăчэйкѣштѣш сэкретăрвлăн 3-шы Всэармэйский совэщаньѣ ти пашă гишăн тэгэ кэлэсэн.

„Сталын тăнгын лозунжы: тьэхньик пашăм большэвиқвлă сѣнгѣшăшлык ылыт“ манын кэлэ-

сымажы армин практик пашашты бойэвой лозунг
лишашлык.

Армиштыш большэвиквлә, цилә тактифик пашашты дә армин организуймашты сәк тәйнәштәи шалгыш бойэвой тәхнәикәим йаралын пәлән нәлшәшлык ылыт, мол бойәцвләлән ти пашашты йажо примәрым анчыктышашлык ылыт.

Партийный йәчәкәивлә цәрнәдәок чәстәштәиш, аль подраздәльәнәиштәиш улы личный составым бойэвой тәхнәикәим пәлән нәлмәи мобльизуйышашлык. Оружим кычылт мыштым гыц пасна, тәдәим пәргән мышташ дә хотә кынам бойыш йарал статәян урдән мышташ кәләш. Ти пашәвлә вәрцәт большэвиклә мол вәрә кәирәдәлмәи ганьок кәирәдәлшәшлык ылыт.

Ти анчыктымашвләм дьирәктывы шотәшок комсомол йәчәйкәивләлән лыдаш попза.

Тактичәский пашәм йәмдәлмәш

Тактик пашәм йажон ынгылән шоктым вәрц комсомол пыт кәирәдәләш, кыцә мобильность пашәм (ик вәр гыц вәс вәрийш войскан кәмәшәим), йасым тырхымашым, хотә махань бой лиәш кәинәят, кәизәйтшәи вәрәмәштәиш условидон, кәирәдәл мыштымаш вәрц тымәнш шоктымыла. Шуку вәрә ВЛКСМ организацин тактик пашәм польэвой условиштәи шәиндән мыштыдымы— ситәдәимәш ыләш.

Ти ситәдәимәшәим топылот парторганьизацин вуйлалтым дон комсомол йәчәкәи йәмдәлән миә гынь вәлә, польитык пашәм польэвой условиштәи тактик пашәм тымәнмәи годым йал вәлкәи шагалтән кәрдәш.

Йакшар арми классовый враг тон кәирәдәләш йәмдәләлтәш. Кәизәйт шуку пашәлән тымда гыньәт, война лимәк тышманым сәинәш — мыштымаш кәләш. Сәдәиндон анцыц йәмдәлмәидә нгыгцәәт кодын ат кәрт. Бойэвой тәхнәикәим — ынгылән нәлмәи гыц пасна, комсомол бойым йажон эргарыш вәрц палшышашлык ыләш, ти

пашәм
пашәм
Тәдәи
цилә

Так
комсо
йәктә
вәлә
кәирәд
машт
мәк

Ти
ганьиз
пашә
тәшәи
йорә
гымаш

әчә к
БВ
нәш
сомол

„Ко
шәштәи
шәлл
мәчәй

тык
Подг
шкә
групп

Ти гр
тыт,
шәгә
миә

зәим
тәрым

пашам йылэ бштэн шокташ — цилэ йиш польтык пашам йагжон шьндэн бойэцвлалэн ынгылдарэн мимылэ. Тьдьндон кьзыт мирный вэрэмэ годымок комсомол цилэ тактык пашам тымэнь лакшашлык ылэш.

Тактык пашам тымэньбн, маньэвйрвлэм бштэн комсомол организаци польтык пашам война лимй йактэат анцыц тымэнь йамдылэ. Казарма көргышты вэлэ тымэньмй палымаштон протывньик ваштарэш кьрэдалаш лэктэш шекланьмьлэ. Мам вара, казармашты цилэ йиш приспособленьи улы, нырыш лэкмьк нымат укэ — сэдьндон.

Кужын шуку, ганя бойэвой условиштыш паша эртарьмьлэн анцыцын трэньируйалтмаш кэлэш.

Ти трэньируймаш пашам эртарьм вэрц комсомол организацивлэ пырок пижэвй. Партийно-политичэский паша махань формьдон бойэвой обстановкшты эртйшашлык ма подробны сираш ана тумайы. Ти гишан йорэ пасна кньитам лыкмыла. Ти пашашгы опыт погымашты да ти опытым цымырмашты комсомоллан эчэ кого паша бш бшашлык ылэш.

БВО-ш окружной комсомол ровотныквлэн совешаньышты кьйкьн тактык дон маньэвр эртарьмашты комсомолын бштйшашлык пашажь гишан тэнэ кэлэсьмь.

„Комсомолын тьн пашажь — подраздельэньэш пушы бштйшашлык пашавлэм кажный боэц йактэ шоктышашлык ылэш, да угьц бштйшашлык пашавлэм намэчаймь годым тактык тымдымаштон да цилэ польтык паша эргарьмь дон торэштэрэн мийш кэлэш. Подготовитьэльный пэриод эртарьм годом йачэйкь бшкэ чльэньвлэжь гц групповиквлэм йамдылэ, вара ти групповиквлэ отдьэленьишты пашам, видэш тьнэлйт. Ти групповик сэк йажо комсомольэцвлэ гьц айыралты, нинь йачэйкь инструктивный совещаньывлэм бштэат да ниньлэн бштйшашлык пашаштым анчыктэн мий. Огдьэленьиш й групповик кымандьир дон свазьм кыча, тидь гьц информацым (паша гишан увэртарьмаш) да бштйшашлык пашажь гишан колэш“

Ик кавальэрийский чэстьаштыш комсомол йачэйкын сэкрэтэрь тэнэ кэлэсэ:

„Оградышты тымэньаш тынгалмы йактэ ма анцыц погынэна да устав гыц да эчэ мол кныгавлә гыцат тымэньашлык пашавләм анцыцын анчэн лэктына. Паснанок бой эртэрымаштон разведкышты кыцэ кашмы вэрц утларак тымэньына. Отралын тымдымаш эртым лошток ыштышашлык пашавләм комсомольэцвлэ кажный бойэц йактэ ыгылдарэн шоктат, да показатъээльвлэ кыцэ выполньяйалтыт анчэн миат“.

Комсомол войэнный дьисциплиным эртэрымашты

Кыртныи гань пингыды револьуционный дьисциплиныи вэлэ йкшаар армин бойэспособностьшым лүктэл кэрдэш. Ти паша эртэрымашты комсомоллан кого пашам ыштэш пумы. Армиштыш комсомол организацывлә топылот ВЛКСМ члээнвлэ примэрный лимы вэрц да воинский дьисциплиныи йажон эртэрымвэрц кырэдалыт. Сынцам кымаш ак показы, худан ровотайыш комсомол йачэйкы влэат улы, ти йачэйкывлэшты дьисциплиныи пашашты когон шайылан кодмашым ужаш лиэш. Кыртныи гань дьисциплиныи вэрц пыт кырэдалмаш кызыт армиштыш комсомолын сэк кэрэл ыштышашлык пашажы ылэш. Ти паша 3-шы всэармэйский совэщаныи тэхэнь викатэ анчыктымашым комсомоллан пуш:

„Армишты тэхнык шарлым тон бойэвой подготокы эртарымашын пашажы нэлэмэшат, воинский дьисциплиныи йажон шындымашым у статын паша видымашым йадэш. Армишты комсомол дон партыйный состав когоэмьдон ныны влийаишты йакшар армин бойэцвлэ лошты кэчынь кушкэш, сэдынтон комсомольэц тон партыйэцвлэн примэрым пуэн шалгымышты войэнный дьисциплиныи цаткыдэмдымашты чотэ когон кэрэл ылэш. Войэнный дьисциплиныи

эртэры
моллан
лымым
воксэо

Парн
пылыр
Йуж
пылыр
тэн ша
лыны
органи
пыдыр
комсо
иктэ п
пашаш

в
в

Оста
комсо
влэм в
маклан
сомол
качат
ли. Тэ
йадаш
паша р
йкын с

„Бой
шалгы
Отдел
да ти
гишан
гымыл
стым
Вэс
вэрц к

эртәрымашты комсомольэц тон партьийэц примэрым моллан анчыктэнок шалгэн кынь, нбны комуньист лымым аль Лэнын комсомол лымым намал кашташ воксэок ак йарэл.

Партьийц тон комсомольэц лошты дьисциплинынм пыдыртышвлә дон партьийный йәчәйкы кыредәлшашлык.

Йуж комсомольэцвлә дон районный дьисциплинын пыдыртымаш топылот комсомол органызациян вуйлалтән шалгымаш укә ылмы гишән лиәлтәш. Дьисциплинын пәшә эртәрымаш йыр обществэный мнъэны организуемы агыл гынь, дә паснан дьисциплинынм пыдыртым фактвлә анчыктән мимәш укә гынь, дә комсомол дон красноармэйэцын йәрә вэрэмәжым иктә пәшә дон эртәрән мыштыдымаш — комсомолын пәшәшты ситыдымәшвләм бштә.

Ик дьисциплинарный проступкат комсомол вэлцын бнжы ли ти лозунгым блымәш пыртым вэрц комсомол пыт кыредәләш.

Остатка вәкылә пәшәм видымәш тидым анчыктыш, комсомольэцвлә лошты дьисциплинарный проступкывләм воксэок пйтәрмәшым бштән шокташ лиэш. Шамаклан Н. сгрелковый полкын 2-шы ротыштыш комсомол йәчәйкым нәлмык, лагернңй сборым эртәрым качат ик дьисциплинарный прәступкымат ужащ ак ли. Тәхэнь йәчәйкывлә армишты шуку улы. Бндә йадаш лиэш, кыцә ти комсомол йәчәйкывлә тәхэнь пәшә рэзультатым нәлын кәрдынйт? Ти гишән йәчәйкын сәкретәр Матвэйэв тәг кәләсә:

„Бойэвой учобышты комсомол примэрым анчәктән шалгымаш пәшәвлә гишән йәчәйкы ик жәп авчән миән. Отдэльәнбштыш командирвлән (комсомольэцвлән) дә ти отдэльәнбштыш комсомольэцвлән пәшәшты гишән колыштына. Комсомолын примэрым пуэн шалгымыла равотаймы вэрц цилә чльәнвлән отвэтствэныстым йәчәйкы лүктәл шоктыш“.

Вэс ротыштыш ВЛКСМ йәчәйкышты „дьисциплинын вэрц кыредәлмй бригадым организуемы“ ылын. Бри-

гадын пашажы кажный кэбынь дьсципльиньы шалгым вэрц, проступкывлэжы махань йиш ылыт учотым видэн миат да йачэйкыш свэдэным пуэн шалгат. Армиштёш дьсципльиньы вэрц бригады бэсэдывлэм эртэрыш, комсомольэц тон красноармэйэцвлэ лошты дьсципльиньы гишан устав гыц шуку гана чынь лытмашым эртэрэныт. Комсомол лошты дьсципльиньы эртём вэрц „Ильичовкы“ газетёш сводкывлэм кажный вёц кэчыштё бригиды пуэн миат.

Дьсципльиньым пыдыртыш комсомольэцвлэн списокым Лэньин лыкш пижыктат, махань проступкы ёштёмжым списокэш анчыктат. Худан имьным анчым гишан комсомольэц взыскаыым нэлён гынь, кыцэ тэнэ имньым худан анчымжы лиэлтэш бригады вашт анчэн тышлэн лэктэш. Комсомольэцын силажы укэ гишан имньым анчэн ак шокты гынь, бригады тыдылэн ёшкэ палша.

Йачэйкыштё кут тылзё вэрэмэ лошты кок комсомольэц вэлэ дьсципльинарный взысканьым нэлёнёт.“
/ Ти вэрэмэ гач комсомольэцвлэ шуку наградым, хвальмашым нэлёнёт.

Ти йарал пашавлэ сагаок ситыдымаш пашавлэат улы. N. кавполкан полков й школышты шалгым вэрэмэ лошты 89% комсомольэцвлэн дьсципльинарный проступкывлэ улы, 9,5% комсомольэцын ик эдэмёнок лу проступкы йактэ улы.

Тэнэлэ комсомолын „примэрым анчыктымаш“ ВЛКСМ йачэйкыш воксёок сила укэжым анчыкта. Парторганызациялан аль польиторганлан ти комсомол йачэйкым йажо корныш лыкташ палшымыла.

Соцсорэвнованы дон ударничэсты

Комсомол йачэйкывлэн паша метод — **соцсорэвнованы дон ударничэсты** лин. „йакшар армиштёш ВЛКСМ йачэйкывлэн пашаштё гишан лыкмы положэньи“ соцсорэвновани дон ударничэсты пашам эртэрымаштё комсомол гыц тынгалмаш тон вуйлалтэн

шалгы
лозун

у
Соц
шуку
ганьиз
Бойэв
лэн па
когон
товкы
кымда
кём п
зиаст
ичэст
комсо
вуйла.

Тид
вэрэш
сорэв
дон с
ствыв

Бой
дон у
арми
влэн
машв.

„Вс
сорэв
когон

Так
да „о
паша

шалгымашым ти пашашты йадэш. Комсомольэцлән ти лозунгым мондаш аккэл.

„Кажный комсомольэц бойэвой учобышты ударныйк лишашлык“.

Соцсорэвнованы дон ударничэствы паша армишты шуку комсомольэц лошты шарлалт шоктэн. Иуж организацишты ти пашашты икты тангынь цилән шалгат. Бойэвой подготовки эртэрымашты комсомолын пашалән палшмашым соцсорэвнованы дон ударничэствы когон организуйалташ ирыкым пуш. Бойэвой подготовки йыр соцсорэвноуаны комсомолын пашажым кымдан шарыш да куштылгын ровотайэн шалгаш ирыкым пуш. Бойэвой учобым йажон эртэрым вэрц энтузиаствлә лиш тынгальэвы. Соцсорэвнованы дон ударничэствы пашашты комсомолын активны шалгымжы комсомолым лачочок йакшар армиштыш бойэцвләм вуйлалтэн шалгым вэрыш шындыш.

Тидын сагаок ылжэударничэствы гишанат кэлэсәш вэрэштэш. Йажо живой вуйлалтэн шалгымаш да соцсорэвнованын кыцэ эртымжым провэрайэн мимаш укэ дон соцсорэвнованым йажон эртэраш пумы обэзатэльствывлә чотлан вэлэ йштәлт миәт.

Бойэвой подготовки эртэрымашты соцсорэвнованы дон ударничэствы махань палшымаш ылэш йакшар армиштыш комсомол палышашлык. Ти гишан сэкрэтарьвлән кымшы всэармэйский совэщаны пумы анчыктымашвләм мондаш ак кэл.

„Вокэок тышлэн митэок фаврик тон заводыштыш сорэвнованы формым армишкы ваштымаш тон чотэ когон кырэдалаш кэлэш.

Такэш йылмым тыгатымаштон, ылжэударничэствы дон да „очковтыратэльство“ манмы дон соцсорэвнованы пашам эртэрымашты кырэдалаш кэлэш.

Бойэвой дон польитычэский подготовки пашам лүтәлмы сэмынь чэстьаштыш войэнны дыциплиныным пингыдэмдәш палшыш, командьирың авторитэтым лүтәләш да бойэвой учо-

бышты вуйлалтымашыжылан, тидьин кэлэсыма-
машьжылан палшэн мишэ соцсорэвнованы
формы войэнный часьтавлэштэ кымдан шарлы-
шашлык.

Соцсорэвнованы пашам эртарымашты сэдьиндон ко-
мандырлан вуйлалтэн шалгаш вэрэштэш.

Иакшар армиштэш комсомоллан остатка вэкила кого
паша младший командный состав дон паснан пашам
видымаш показыш. Кыдалаш тон высший начсостав
дон паша видымаш — парторганизация пашажэ ылэш.
Младший начсостав лошты шука командыржок ком-
сомолы иаш жэп ылыт. Тиды гыц пасна комсомол ор-
ганизацишты кызыт 25 %-ат угла комсомольэцшы —
младший командыр ылыт. Тишэцын младший командь-
ирвлэ лошты комсомолын пашам йажон видэн мышты-
шашлыкшы лэктэш. Ти пашажэ лачокок войэнный ру-
ководитьэль вэрышты командьир лимылан, польтык
пашалан красноармэйцвлэм тымдымаштыжат, соцсо-
рэвнованы дон массовый пашам эртарымашты, ко-
мандырлан палшышашлык.

ВЛКСМ-ын XI Всэсоюзный сьэдышты войэнный
дэльэгатвлэн совещаныь младший командыр пашашты
младший командырлан комсомол топылот палшышаш-
лык; младший командыр лудтмы, патыр эчэ молат
лин шоктым йактэ комсомол воспитаным пушашлык.
Комсомол йачэйкывлэлан младший командьирын авто-
рительэтым ик ташкалтышышты пэрэгьимыла. Комань-
ирски учобым эртарымжылан йажон эртэш палшы-
мыла, командьирын польтык дон культур паша ги-
шан палымашыжым луталмыла. Польтык пашам ка-
зармаштат, нырыштат видэш тымэнь шоктымлан ком-
сомол йачэйкывлэ командьирлан палшышаштык ылыт.
Младший комсоставым йамдылшы полковой школы-
влэштэш ВЛКСМ йачэйкын пашажэ эчэат кого. Тиш-
такэн полковой организаци ВЛКСМ улы силажым млад-
ший командьирвлэ дон пашам йажон видым вэри
пиштэшашлык,

Млад
влэн п
нгалы.
налын
готовке
кдалым
ирын
бойэво
кым на
пашаш
наэш т
Мол
комсом
подгот
дым к
команд
шэн ми
Кавп
мандь
Млад
готовке
эньэш
анчыкт
команд
энкор
воин“):
„Н. а
чэйкын
дон —
мол йа
подчин
эчэ по
ный б
Дьэнис
тэнгэл
Ситэ
татор
видэн

Младший командный состав дон комсомол йӕчэйкы-влӕн пӕшӕм видымӕштӕй анык ташкалмаш кайаш тӕй нӕлбӕй. Кавескадроныштыш N отдӕльӕным примӕрлӕн нӕлбӕнӕ. Тиштӕкӕн младший командьирӕн бойӕвой под-готовки пӕшӕжӕй гишӕн комсомол собранышты до-кладым шӕндӕт. Тӕхӕн докладвлӕ младший командь-ирӕн активнысть лӕтӕлмӕштӕй, подраздӕльӕныштыӕй бойӕвой учобы йӕжон эртым вӕрц командьирӕн шама-кым намалмашым лӕтӕлӕш. Собранышты командьирӕн пӕшӕштӕ ситӕдымӕшвлӕм аныктӕн миӕт, вара вӕс кӕ-нӕӕш тӕрлӕш шӕдӕт.

Мол дывизивлӕштӕт шуку вӕрӕ комсомол йӕчэйкы комсомольӕц командьирвлӕй гыц подраздӕльӕныштыӕй подготовки пӕшӕ эртӕрымӕш вӕрц собранышты докла-дым колыштомаш пӕшӕ тынӕлӕлтӕн дӕ эчӕ младший командьирӕн бойӕвой квалификаци лӕтӕлмӕжӕйлӕн пал-шӕн миӕт.

Кавполкыштыш комсомол организаци младший ко-мандьирлӕн йорӕ кӕдӕжӕм пачын кӕрдӕн.

Младший командьирӕм йӕжон воспитываймаш, под-готовки махань кого пӕшӕ ылмыжы гишӕн отдӕль-ӕнӕш командьир Дӕнӕнсовын пӕшӕ примӕржӕй йӕжон аныкта. Мӕннӕн пӕшӕнӕ кажнӕй отдӕльӕнӕыштыш командьир гыц цилӕм Дӕнӕнсов ганьым ыштӕш. Вой-ӕнкор тӕн Чӕрнӕ Н-лӕн шамакым пуӕнӕ („Красный воин“):

„N. артполкышты 7-шӕй батарӕйыштыш комсомол йӕ-чэйкын сӕкрӕтӕр Дӕнӕнсов служӕбный положӕнӕй дон — младший командьир ылӕш. Дӕнӕнсовын комсо-мол йӕчэйкыштыш 27 эдӕм кӕц пасна, 8 бойӕц тидӕн подчинӕнӕышты ылыт. Нӕнӕм служба пӕшӕлӕнӕт дӕ эчӕ польтык пӕшӕлӕнӕт тидӕ тымдышашлык. Каж-ный бойӕцын ситӕдымӕшвлӕм тышлӕн мимӕш кӕц Дӕнӕнсов тӕн ышкӕ отдӕльӕнӕыштыжӕй пӕшӕм видӕш тынӕлбӕй.

Ситӕдымӕшвлӕжӕй тӕхӕн ылыт: Лопаткин комму-татор дон слӕпкан ровотайа, стройышты ышкӕмжӕм видӕн ак мышты! Проскуринын сӕдла худан пӕрӕгӕл-

тэш; Бирүков азбук Морзэм йаралын тымэнь шон ак кэрт; Груньичкинйн матъериальный чэстьям анчымашты ситыдымашвлэ улы.

Ти эдэмвлэм Дьэньисов общэствэнный буксирышккы нэлыы. Отдэльэньыштэ бойэцвлэ цилэн сорэвнуыал-тыт.

Тэнэ пашам видымаш Дьэньисов тэнгын отдэльэньыштэ пашаштэ анцыкыла ташкалмашым анчыктыш. Пачэш кодшы бойэцвлэ ышкэ пачыштым төрлэн миат. Дьисциплинын паша эртэрымаштэ ик нарушэньиат литэ, да лаврэн мыштым имньиат иктат литэ.

Командыр Дьэньисов цилэ пашаштыжок йажо удар-нык кань паша ыштэмашым анчыктыш.

Кажный паша кэчы эртымек цилэ пашажылэн ито-гым нэлэш, кажный бойэц йактэ ти итогым шокта да махань ситыдымашвлэ улы гынь, иргодэш кыцэ тидым карангышашым анчыкта.

Дьэньисов йажо младший командыр ылмыжы гыц пасна, эчэ комсомол йачэйкыштэ йажо сэкретарь ылэш. Дьэньисовын йачэйкы сэк анцыц кэа. Тиштэ комсомол ударный пашам видаш тымдым гыц пасна, комсомол йачэйкы цилэ батарэйын бойэвой подготовкым эртэрымаштэ ситыдымашвлэм төрлэш младший командыр дон партийачэйкылан палшэн шалга.

Комсомольэцвлэн лаврэн имньи аль дьисциплинарный проступоки укэ. Иктажы имным анчымашты пачэш кодэш кынь, тидым комсомол буксирыш нэлэш. Оруды гыньят, комсомольэц наводчиквлэн топылот йажо цырээн ылэш. Бэспартыйный бойэцвлэ бойэвой учобым тымэньмаштэ пачэш кодынытат, комсомол ни-ңылан палшэн миаш 10 комсомольэцым шагалтыш. Йачэйкын тынэлмэйдон тьэхнык пашам (приборвлэ, матъериальный чэстьа, пульэмэт) йажон палэн нэлэш кым грппым ыштэмь. Ти группывлвштэ комсомольэцвлэ вуйлалтэн шалгат“.

Мол комсомол йачэйкывлэлэнат ти паша опыт гыа примэрым нэлын младший командырвлэм тэнэглэ пцшам видым йактэ хоть мада шокташ кэлэш.

Бой
орган
видат
шал
клуб
(СВБ,
кы ч
Рот
эртэм
жым,
вэрц

Арми

Арм
мол с
ного с
лиалтэ
Ком
миштэ
шажым

ВЛ
Л
ХС

Рост
IX Всэ
ирякто
порту
кэлэш,
нвизаци
кырэда
ВЛКСМ
пыртым
блымаш
бывзэв
видымаш

Бойэвой дон польитычэски подготовкым комсомол организацывлэ красноармэйэцвлэ вёлкы тькылалтын видат, да красноармэйэцвлэм цилэ пашашкы шыпшын шалгат. Частьан польитпросвет пашашты, полковой клубын да эчэ молы общэстьэнный организацывлэн (СВБ, ОСО, МОПР эчэ мол.) пашашты ВЛКСМ йачэйкы чотэ активны палшэн шалгышашлык.

Ротный дон полковой печатыйшкы комсомол паша эртымаш вэрц, Бойэвоа подготовкышты йарал пашажым, ситыдымашыжым, командьирвлэм йамдылмаш вэрц комсомол йачэйкы сирышашлык ылэш.

Армиштыш комсомолын кушмашыжы

Армиштыш комсомолын чынь кушмашыжы комсомол организацывлэ „регульированы роста и социального состава комсомола“ манмашты пыт кычымыдон лиалты.

Комсомол чоттон кушмашым төрлэн мимашты армиштыш комсомол тэхэнь пашалэ гыц лэктын, пашажым эртара;

Ик эдем йактэ красноармэйэцвлэм, курсантвлэм, пашазы влэв батрак ылыт кынь, комсомолыш пыртэн мимыла. Тынэок анцыц кэшй колхозныквлэм комсомолыш пырташ цацымыла.

Ростым (кушмашым) анчымаш паша гишэн ВЛКСМ IX Всесоюзный сйезд рэшэнышты анчыктэн: „Ышкэ ирыктон (самотёк) комсомол ростым эртарышй оппортунист установкывлэ дон чотэ пыт кырэдэлэш кэлэш, ВЛКСМ организацывлэ шуку мильонан организацывлэ йштэн шоктым вэрц комсомол анцыкыла кырэдэлшашлык“. Ти йштышашлык паша армиштыш ВЛКСМ организацывлэн комсомолыш угыц эдемвлэм пырымаш пашам кымдан шараш шудэ. Ти пашам йлымашышкы пыртэн мимаш „шуды процент пашазы йрвэзывлэ кымсомол коргышты“ лимы вэрц пашам видымашым йадэш. (ВЛКС-ын IX сйезд).

Йакшар армиштѣш комсомол ти пашам бѣштэн мимѣ гѣц ѳрдѣжѣш кодын ак кэрт. Кѣзѣт йактѣ ормиштѣш комсомоллан шѣдѣ процентгѣ пашазѣ ѣрѣзѣвлѣм комсомолыш пыртым вѣрц пашам видѣш шѣдѣмѣ гѣнѣат, ѣлѣмѣшѣш пыртэн шоктымы агыл. Тѣнгѣлтѣм пашѣ запасна мѣмнѣн эчѣ шуку улу.

Комсомолыш пыртым годым бойэвой подготовкы, соцсорѣвнованѣи дѣ ударнѣичѣствы эртѣрѣмѣ пашѣ-влѣштѣ комсомолыш пыртым эдѣм гѣц ѣажон тѣр-гѣмлѣ.

Комсомолыш пырышы кажнѣй бойѣц бойэвой учобы эртѣрѣмѣш пашѣштѣ ударнѣик лишѣшлык.

Тѣнѣлѣ кѣлѣсѣмѣш воксѣок комсомолыш пыршашлык эдѣм кынам ударнѣик лимѣжѣм вѣчѣн шалгаш ак шѣ-дѣ. Бойѣцвлѣ логѣц социальнѣй состав дон комсомо-лыш пырташ ѣарал эдѣмвлѣм шуку анѣцын ѣѣмдѣ-лѣн мимѣлѣ, ВЛКСМ-ыш пыртым вѣрѣмѣш примѣрнѣй бойѣц дѣ ѣажо ударнѣик лижѣ. Тидѣ лачочок кушмы пашѣштѣ комсомолын тѣрлѣн мимижѣм анчыкта. Тѣн-ѣлѣ пашѣ эртѣ гѣнѣ, самотѣоктон кѣѣ манаш ак ли.

Остатка вѣкѣлѣ кыцѣ армиштѣш комсомолын куш-машыжы эртѣш?

1928 ин комсомолыш пыраш пумы ѣатмашвлѣм 100-ѣш лыдына гѣнѣ, 1929 ин 108% ѣатмаш пумы, 1930 ин — 170%, 1931 ин пѣтѣрлиш пѣлѣшток — 127% ѣатмаш пумы. Комсомолыш 1928 ин 100 эдѣм пыртымы, 1929 ин — 104, 1930 ин — 170, дѣ 1931 ин пѣтѣрлиш пѣлѣжтѣ 136% пыртымы.

1928 ин комсомолыш пыртым эдѣмвлѣ лошты 34,7% дон пашѣзѣвлѣ ылыт. 1929 ин — 46,5%, 1930 ин — ты-хѣнѣок 46,5%. Пашѣзѣ дон батраквлѣш шѣдѣ процент тѣнгѣнѣ пыртымаш пашѣ ВЛКСМ органѣзацивлѣ лошты полнѣй бѣштэн шоктымы агыл, сѣдѣндон армиштѣш комсомол ти пашам анѣкыла кымдан шарѣшѣшлык.

Остатка вѣкѣлѣ йакшар армиш толшы состав пашѣзѣ — ударнѣик дѣ кѣлхознѣыквлѣ кушмыдон комсо-мол кушмашым кымдаѣмдѣш чотѣ кого ирѣк ли.

Ку
куш
шыш
мѣш
тым)
пашѣ
пашѣ
тым
дарѣ
мѣдо
Ко
цивл
Шам
„Ком
хознѣ
нимѣ
лошт
мимѣ
кѣргѣ
тѣш,
ѣштѣ
вашт
колх
комсо
раскы
нѣык
арми
вѣрц
Тѣх
воксѣ
жѣм
Паш
опрѣд
устан
сойуз
шыдо
(кѣзѣт
дон со

Күшнй анчыктым цифрвлā комсомол организацин кушмашым анчыктат. Тынгэ гйньāt, комсомол кушмашышты ситйдымāшвлām анчыктыдэ ак ли. Ти ситйдымāшвлāэш лыдаш лиэш: Комсомол кушмашым (ростым) анчыдымаш, комсомолыш пырташ йāмдылмāш пāшā вэрэмā гйц вэрэмаштй вэлэ эртāрймāш, кажнй пāшāзйым, батракым, колхознъыкым комсомолыш пыртым йактэ цилā йштйшāшлык пāшāжйй вэрц ынгылдарэн шоктыдымаш. Тэнгэлā ситйдымāшвлām йштэн мимйдон комсомол рост ик тōр кушкын ак ми.

Комсомол кушмашым тōрлэн мимāштй йуж организацивлā самынь установкым ти пāшāш пыртэн миэнйт. Шамаклан нālāш кышты-диштш тэхэнь лозунг ылын. „Комсомол гйц туāнрк пāжāзāt, батракат дā эчэ колхознъыкāt кошашлык агыл“. Ти лозунгышты мā ужына, нимахань паснан айгырымаш пāшāзйй дон колхознъык лошты дā колхознъыквлā коргйштāt паснан шэлэдэн мимāш укэ ылэш. Тэхэнь установкым нāлмāш колхоз коргйштй классовой борьба (кйрэдāлмāш) укээш лыктэш, цилā колхознъыкйым ик висāш шйндā. Ти самынь йштймāш пāшā вара эчэ вэс самынь установкы дон вашталты. „Пāшāзйым, батракым дā армиш толмы йактэ колхозыш пырышы красноармййцвлām иктй тāнгйнь комсомолыш пыртэн миāш цацымыла“. Тиштākэн раскыды классовой подходым йштйым вāрэш, колхознъыквлām шэлйт: армиш кэмй йактэ пырышэш дā армиш мимйк пырышэш. Кыцэлā совет власть парты вэрц шалгымжым воксэок чотыш нālйн митэлйт.

Тэхэнь лозунг сэмйнь комсомол кушмашым эртāрймāш воксэок ВЛКСМ-ын IX сйездйн ти пāшā гишāн рэшймжйм эртāрймāш агыл.

Пāшāзйй эдэмвлā гйц комсомолыш пырташ йуж вāрэ опердэълэеннй процентйм шйндймāш, тожы самынь установкы ылэш. Тэнгэлā пāшām эртāрāш партыят, сойузат дырэктивым путэ. Комсомол йшкэ составшыдон пāшāзйй дон хрēsāнйын организаци ылмэш (кйзййт сэк шукужы пāшāзйй дон колхознъыквлā). Парты дон сойуз шотлат. Йāрā процентйм шйндэн мимāш

комсомолын рост эртәрәмәм тормыжлән шалга. Комсомол көргыштй прольетарский йадром нингидемдймаш пашазы дон батраквләм иктй тәнһнь пыртымаш пашадон икараш эртйшашлык.

Кушмаш пашаһштй комсомолын анчышашлыкшы гыц пасна, эчэ ВЛКСМ организааци гыц мынгеш ләкмаш кишән кэләсәш кэләш.

Армиштйш комсомолат ти пашаһштй молевлә гыц шайылан ак код (Косарев тан IX сйездйштй тәнэ кэләсйш: VIII сйезд кодшэн ВЛКСМ чльәнвлә иктә мблһон жеп сойуз тунй линйт). 1930 ин армиштйш комсомолын чйдеммаш 10,23% цилә комсомол оргонизаци состав гыц ыләш. Шукыжы ти эдемвлә лошты иаш эртймдон (пэрэростыквлә) попазәнйт.

Лыктын колтымвлә дә йшкә ләкшйвлә армиштйш комсомол организаациштй шуку ылыт. Угыц пыртым эдемвләм йажон тэргыдймаш кишән дә комсомолыш пыртымыкат пашәм нинй лошты слакан шындым кишһн, тэхәнн комсомол гыц мынгеш ләкмашйшкй нәлын миән шоктат. Ти пашәм йажозмдымаш сойузын кызыт сәк тһн пашажй ыләш.

Тидй гыц пасна комсомол йәчйкйвлә комсомольәц проступкывләм йштә гыһәт нымахань пәләштймашйм (прәдупрәждьәнһим) анцыц ак йштәп. Айыртәмйнок пашазы дон батраквлә гыц пыртым красноармйцвлә лыктын колтым эдемвлә лошты кого процәнтйм анчыктат. Шамаклан нәләш N. стрәлковый дывизиштй III комсомольәц проступкывлә гишән 1930 ин анчымы, нинй логыц 46% комсомол лыктын колтымы влә лошты 43% пашазывлә гыц ылыт.

Армиштйш комсомол парторганизаацим тәмән мишй основной (тһн) рэзервшы ыләш. Парты топылот комсомол сростав гыц у кадрвләм нәлын миә. Йажон ровотайыш комсомольәцвләм партыш пуаш комсомол кәчһнь йәмдылән мишашлык.

Ти эртйш годвлә лошты партыш комсомол гыц пыртән мимаш валымы кайәш. 1927 ин партыш пыртым эдемвлә лошты комсомольәцвлә 77,7% ылыныт,

1928
Кызы
шазы
йәмд
парт

Тән
тыш
кәл,
мйш
Йуж
иквәр
мй й

Тән
шазы

Пар
ләкш
эдәм
мишт
шуку
йажо
дылм
шазы

Комс
вуйла

Йак
тйм р
дон эр
шуку
аштйш
һызац
войәнк
ствәнн
заци г
төрөкә
Армиш
ти паш

1928 ин — 71,8%, 1929 ин — 69,3%, 1930 ин — 64,8%. Кызытшы парты когон кушмы вэрэмашты шуку пашазы гыц красноармэйцвлэ партыш пыраш йажон йамдылалтшы ылытат, комсомолыш пырыдэок төрөк партыш пырэн мийт.

Тэнгэ паша кэмашэш тырлэн шагалаш ак кэл. Партыш пуаш йарал комсомольэцвлэм кычэн урдаш ак кэл, вэрэмашты ниным партышкы, пашашты бшкы-мбштйм анчыктэн миэнбйт кбнь, ваштэн мийш кэлэш. Йуж комсомол органьизацишты парторганьизаци дон икварэш ти пашам „партын кушмаш базыжым тымень-мй йактэ“ тормыжлэн мимаш дон кырдедалаш кэлэш.

Тэнгэлэ кужын „изучаймаш“ парты туйн йажо пашазы дон батрак кыц ровотныквлэм кодэн мий.

Партын ростым эртарымаш кишан начпур доцын лакшы дырэктивбй тэнгэ кэлэса: „Партыш пырым эдэмвлэ лошты комсомол преслойкы чыдэммэш, армиштыш комсомолышгы пашазы дон колхознык шуку ылэш кбньат, палдырнаш тынгалын. ПУ РККА йажо комсомольски кадрвлэм партыш пуаш йамдылмаш пашам кымдан шарымашым чотэ керал пашаш шотла“.

Комсомолын пашажым парты вуйлалтымаш

Йакшар армиштыш ВЛКСМ йачэйкывлэ бшкэ пашаштым ротный аль полковой парторганьизаци вуйлалтым дон эртарат. Кызытшы вэрэман комсомол органьизацин шуку пашашток бшкэ гыц тынгалмаш лим дон чашташтыш войэнкомлан эчэат когоракын комсомол органьизацин пашажым вуйлалтэн мимблэ. Чашташтыш войэнком комсомол органьизацин пашажы вэрц отвэтствэнныстым намалэш. Нинын пашаштым парторганьизаци гач вуйлалтэн шалгэн кердэш, бшкэ турэбжы төрөкят (ньэпосредствэнно) вуйлалтэн шалгэн кердэш. Армиштыш комсомол гишан лыкмы положеньбй тэнгэ ти паша гишан кэлэса: „Комсомолын пажажым вуйлал-

тэн мимаш анцыц войенком дон часьтэштэйш парт-
организацн комсомолын цилэ пашажым тышлэн нэл-
шашлык, кышты ситыдымашвлэ улы гынь, карандаш
палшэн мимыла, комсомолын активныстым самодь-
эйтэельныстым лүкталаш палшымыла“

Партын комсомолын вуйлалтымаш пашажы комсо-
молыштыш партйадро гач эртэралтэш; ВЛКСМ йачэйкы
примэрный лимы вэрц партйадро шамакым намалэш
Комсомол йачэйкын пашажы гишан парторганизацыш—
ты отчэтым ёштэ. Тилэц пасна часьтэштэйш войенком
аль парторганизацыштыш сэкретарь комсомол йачэйкы
кын сэкретарлан төрөк пашам ёштэш анчыктымашвлэм
пуат: ВКП(б) полковой бюро гыц топылот комсомолын
пашажылан палшэн мимаш ВЛКСМ полковой бюрошкы
йорэ эдэмём шагалташ; комсомольэцвлэм открытый
партсобранныш ужыт дэ эчэ молывляят.

Йачэйкы систэемыш ванчымаш комсомолын пашаш-
тэй партын вуйлалтэн шалгымашым ак изиэмды,
эчэят ти паша вианымём вэлэ анчыкта.

Комсомолын пашам вуйлалтэн шалгымашты партын
когон анчыкы кэмёжы кайэш. Тынэ гыньят кызытшэй
положэньи йадмы сэмёньи качэствым йондэрэн шоктымы
агыл. Партын комсомолым вуйлалтымаш пашаштэй
комсомолын партылан палшэн шалгымжым йаралын
чотэш нэлтёмаш сэк тын ситыдымаш ылэш. Йуж вэрэ
у ёлымаш йадмы сэмёньи партын комсомолдон вуйлал-
тэн шалгымаш шындымём агыл. Ти пашаштэй раскыдын
анчыктэн мимаш укэ, партын ик канэ, лыкмы рэшэньём
провэрэймаш укэ. Кийэвский гарнизонын спэччасьтэ-
влэн партконфэрэнци эртым вэрц „Красный звезда“
газэтын коррэсподэнт тэнэ сира:

„Комсомолын паша гишан конфэрэнцишты шуку
попэвёй „гыньят, цилэ шамаквлэжы „кушкын“-
„вуйлалтымашым йажоэмдэш кэлэш“, „комсомо-
лын цырэжым йамдаш ак кэл“, „воспитанёи паш-
шам йондэрэм кэлэш дэ эчэ молат. Кыцэлэ ком-
сомоллан дысциплёинёи пашаштэй примэрём

анчыктэн мимыла да бойэвой учобышты ударнык лимы вэрэц ик эдемат нымат ыш кэлэсы. Спец-частьаштыш комсомол йажоракын анчалмык лачокок кого сила ылэш, йондон вуйлалтэн мимык комсомолын цила пашажымок комунистичэски влиьяны дон эртэрэш лиэш“.

Рэзански гарнизонын партконфэрэндишты тэхэнь паша палдырныш:

„Комсомол группы гыц йачэйкы формыш ванчы-машым йуж партийный йачэйкывлэ воксэок комсомолын пашажым вуйлалтыдэ кодаш лимыла ынгылэныт. Нины комсомолын пашам ышкэ ирыктон партын вуйлалтымаштэок кэаш волям пуэныт. Партышты чльэн — комсомольэц ылыт гыныат комсомолын ыштышашлык пашавля гыц карагаш цацат №. полкышты ныл тылзы вэрэма лошты комсомол йачэйкышты кым сэкретарым вашталтэныт. Партиячэйкывлэ ышкэ паша планышкышты комсомолын паша планжым ак пыртэл. Польтык воспитаны пашам эртэрэмаш худон эртэрэлтэш“.

Комсомолын пашашты партруководством йажон эртэрэмашлан польтычэски отдэвлэн вуйлалтэн шалгымаш когон пашам йондармылан палшэн кэрдэш. Комсомолын пашажылан палшым статьян цилан пашаштым шындэн ныны шоктыдэлыт. ЦК ВЛКСМ-ын тын рэшэнывлэм эртэрэм сэмынь комсомолын пашавляжым шындэн мийш, топылот комсомолын пашажым вуйлалтэн мимаш дон кэчынь кыцэ комсомол паша эртымым анчэн мимашым кызытшы вэрэман польиторганвлэ гыц йадмыла.

Комсомолыштыш активым ВЛКСМ йачэйкын пашам йондарэш палшымаш пашашкы польтыргынывлэ цымырэн мишашлык ылыт. Ти пашашты ныны ышкэ паша опытыштым комсомолан пуэн мийт.

Йакшар армиштыш комсомолын ышкымжын „конфликтный комисси“ манмывлэжы укэ. Комсомолыш пыраш пумы йатмашвлэм анчымаш да ВЛКСМ шалгыш

члээнвлэн проступкы гишан рэшэньивлэм лыкмаш ротный аль полковой организацишты эртэрлтэш. ВЛКСМ гыц лыктын колтым эдэмвлэн апэляционный зайавлэньыштэм (жалобым) партийный комисивлэ анчышашлык ылыт (айырымы оргынвлэ польиторган сага ылыт А. К.) Вара дивизионный да окружной парткомисишты анчэн миат, сэк остатка рэшэньым ЦК ВЛКСМ ПУР-ын парткомисси дон икварэш лыктэш. („Йакшар армиштыш ВЛКСМ гишан лыкмы полोजэньи“).

Комсомол организацилэн палшымашты йакшар армиштыш парткомиссин пашажы тиды вэлэ агыл. Комсомолын кушмым, пашажы кэмьм анчым гыц пасна комсомолын ситыдымашвлэжым да йштышашлык пашавлэжым парткомисси кэчынь анчыктэн мишашкык. Ти пашам эртэрэш парткомисси ВЛКСМ-ын конфэрэнцивлэштэ, комсомол собранывлэштэ да совэщанывлэштэ докладым йштэ, комсомол организацивлэн докладым парткомиссишты колыштэш.

Частьаштыш командованы дон польит-аппарат бойэвой подготовки эртэрймаш пашашты сэк кэрал бойэвой подготовкышты пашажым йштэн миаш комсомол организацин силам ситалыкын ак моблизуйы (ак тэрвань).

Политанпарат дон командьирвлэ бойэвой учобым эртэрймашты комсомолын йштышашлык пашажым анчыктэн мимыла, комсомол собранышты ти кэрал пашавлэ гишан топылот докладым шынлэн миаш кэлэш. Польитруквлэм комсомол пашажкы шыпшымыла.

Улы тэхэнь фактвлэ, польитрук партийно-польитически пашам йажон палэ гыньат комсомол йачэйкын пашажылэн чыды палша.

Н. конаргдовыштыш 1-шы батэрэйшты ВЛКСМ йачэйкы 4 тылзы нымахань пашамат совэмок видыде. Ик собранымат эртарыде. **Ти гишан ны батэрэйштыш партийачэйкы, ны польитрук палдэлыт.** Парткомиссиштыш сэкретарь польитрук кыц, кыцэ тиды тэхэнь паша эртэрймашлэн ирыкым пуэн, манын йадынат—

польитрук, пйтәрли вәлә мýнь колам манын кәләсэн мýләм ти гишән иктәт кәләсýдәлит манын.

Вәс польитрук комсомол собраны эртýм годым польитбойым эртәрәш заданым тьельэфон дон пуа. Ышкәжý собранышты укә ылмыжы гýц пасна бәспартийный составым, собраныш толшывләм, орыктәрә.

Н. артолкыштыш б-шы батарэйын партийный йачэйкý дон польитрук пәрэвыборым эртәрýмәшлән воксәок палшыдәлитат, пәрэвыбор эртәрýм собраны кок канә эртәрýдәок шәләнýш, кымшы гәнәәш ижý польитрук дон партийачэйкýн сәкретәр гýц паснаок эртýш.

Польитрук бойәцвлә лошты Ышкә пәшәжýм эртәрýмý годым парторганизаци гýц пасна ВЛКСМ йачэйкý тәрвәнәт тýкýләлтшәшлык ыләш.

ВЛКСМ йачэйкýлән палшымашты польитрукын пәшәжý тәхән ыләш:

а) Важный собраны, засәданы әль ВЛКСМ йачэйкýн президиумыш мимәш (пәрэвыбор, пәшә планым обсуждаймаш, бойэвой подготовки планым, дýсциплины гишән анчым годым эчә молывләәт). Ышкә советшý дон, анчыктымашыжыдон польитрук йачэйкýлән, кыцә кәрәл жәп статьян, пәшәм эртәрәш палша.

б) Президиумын засәданышты әль собранышты йштýшәшлык пәшәвлә гишән докладым шýндýмәш, ВЛКСМ йачэйкýн силажым тәхән пәшәвләш мобльизуймаш (польитзаньәтым эртәрýмәш, подраздәльәнәйштýш бойэвой учобы пәшән ситýдýмәш вләжýм вәрәмәштý ужмаш, оружим пәрэгýмәш, дýсциплинý пәшә, лъәнуголокын пәшә эчә мол. вл.).

в) Комсомол йачэйкýн пәшәжý кымдан шәрләш ротышты цилә йиш ирыкýм пумыла.

Йуж вәрә партийный организацивлә (ротный дон полковойвлә) комсомолын йштýшәшлык пәшәвләжýм анчымашым йшкýмәштýн пәшәәш ак лытәп. Примәрýм иктүм ти гишән анчыктәна:

Н.—ыш польигонын комсомол бýром айырмылан нýл тýлзý эртýш. Ти нýл тýлзý комсомолын амалым вә-

рэмәжй ылы. Угыц айырым бурожат ак погыны. ВЛКСМ-ын IX сйезд эртә. Комсомольэцвлә ти сйездйн рэшәнбйм ак тымәнһеп. Гарньизонышты комсомол конферэнци эртә. Польгоныштыш комсомольэцвлә иктәт ти гишән ак пәләп. Собраньй укә. Пәләшәт акли, комсомол органьизаци польгонышты улы, тә йамын воксәок, кәләсэн мышташ ак ли. Комсомол йачәйкйн сәкретәр Буйанов польитотдәлыштыш совещәнһывләш миәәт, N. польгоныштыш комсомольэцвлән йажон пәшәм бштымбшты гишән шайыштәш.

Комсомол буро вәлә агыл ылнәжй тишты. Польгонышты партыйный кольәктивбшты сәкретәр дә коммисар улы. Нһнй комсомол пәшәдә йлымжйм, комсомол йачәйкбшты нһмахань пәшә укәжйм пәлән кәртәлыт манаш ак ли. Тһнгә гһнһәт нһ партыйный бурон сәкретаржй, нһ коммисар комсомолын пәшәм тәрвәтым вәрц воксәок парнһаштымат тәрвәтүдәлыт. Комсомол пәшәм ак бшты—кәрәк кәнйжйш вара.

Цилә вәрә тәнә пәшәм худан шһндймй манаш ак ли. Йажо примәрән пәшә эртәрймәшйм шуку кычәләш ак кәл. Тәвә иктйм примәрлән нәлына.

N. Полкыштыш партыйный буро, кыцә ротный йачәйкбштыш президиумвлә комсомолын пәшәжйм вуйлалтән шалгымашым топылот тйшлә (провәрйә). Ти статһан пәшәм видймәш ротыштыш партйачәйкбвләм поктән миә. Сәдйндон нһнй комсомолым вуйлалтымаш пәшәшты цилә кәрәлвләлән пәлшән мимй статһан эртә. N. полкыштыш ротывләшты кызыт командный состав дон партыйный йачәйкбвлә комсомолын бштышәшлык пәшәвләжйм раскыдын ачыктән миәт. Ротыштыш партыйный йачәйкй комсомольэцвләлән кәләсә: „Ти толшаш 5—10 кәчйвлә лошты тәмдән пәшәдә тәхән дә тәхәнһ вопросвләм йлымәшкй пыртән миәш“. Тәнә ачыктән мимйдон комсомольэцвлә пәләт мам йшташ кәләш, сәдйндон активны ти пәшәвләм эртәрәт. Вара ротный йачәйкбштыш президйум комсомол йачәйкйн президйумдон иквәрәш пәшәм выполнйәйән мимәшйм топылот провәрйәт. Шамак толшы партйа-

чәйкйн
срокәш
пәшә
йачәйкб
Партый
комсом
ләктәш
укәм
әлтй.

ВКП(б)
комсом
когон
сомолы
пәшәм
эцвләм
опытым
сомолы
комсом
буро
цйн ти
лалтәш

Комс
комсом
молын
вуйлалт
самодь
миә.

Комс
машыж
когон
көргйш
бшкйм
тән мим
көргйш
цишты
ылыт.
мон ак
шагалт

чэйкын президиум пуа комсомол йачэйкылан назначым срокеш материальный частьвлам торлаш. Анцыц ти паша гишан командирдон попымы ылаш. Комсомол йачэйкы заданым налынат, кым субботникым ыштыш. Партийный йачэйкы тэхэнь пашам шындыш: кажный комсомольцын махань дисциплины ылмыжым аичэн лакташ да дисциплинарный проступкывлам воксэок укэм ышташ. Ти заданыжы партиачэйкын выполнай-айты.

ВКП(б)-ын Полк бюро гыц шагалтым представитель комсомолын паша йондармашты кызытшы вэрэман когон палшен кэрдэш. Тиды кого пашам партын комсомолым вуйлалтэн шалгымашлан палшен шалга. Ти пашам эртэрэш самой ыннан да кого опытан партий-эцвлам шагалтат, ти эдем лачокок большевик партын опытым комсомолын пашашкы пыртэн мыштыжы. Комсомолын пашаш представительным, лачочок йан вашт комсомол пашам йаратыш эдэмым шагалтымла. Парт бюро гыц шагалтым представительын аль комсомольцын ти паша самой кого партийный нарузкэш шотлалтэш.

Комсомолын пашалан палшаш шагалтым партийэц комсомолын пашажым йажон тышлен налешат, комсомолын ыштышашлык пашавлажым анчыктэн миа. Ышкэ вуйлалтымаш пашажым комсомолын „инициативы да самодьяйательнысть“ манмы кушмы статьян шынден миа.

Комсомол лошты партын влианым да вуйлалтымашыжым эртэрмылан комсомол коргыштыш партиадро когон палшен кэрдэш. Парторганизацилан комсомол коргыштыш партиадром шараш цацымыла. Тидым угыц ышкымжым анчыктыш комсомольэцвлам партыш пыртэн мимьдон вэлэ эртэрыш лиэш. Армиштыш комсомол коргыштыш партиадро 40—50% йактэ йуж организациштыш шөэш. Парторганизациштат кого группы нини ылыт. Йужнам пашам нинилан пумы годым йоным мон ак кэртэп. Партийный йадром толкы дон пашаш шагалтэн мимы гишан „ВЛКСМ йачэйкывлэ гишан по-

ложэньи“ анчыкта. „Комсомол пашээш мазар эдэм кэрэл лиэш, тэнарём парткольтэктывын буро партйадро актыв кыц ти пашам шагалтэн миӓ“. Тэнгэлӓ комсомол пашӓ ходкан кэмблӓн палшаш партйадро ло гыц эдэм-влӓм шыпшыт. Ти эдэмбн комсомол лошты пашам бштымӓшжы тын партийный нагрукэш шотлал-тэш.

Комсомольэц — пэрэростквлӓ, комсомол көргышты топылот видымӓш пашашты укэ гынь, комсомолын учот гыц совсэмок карагыт.

Вуйлалтэн шалгыш комсомол актывын состав лошты цаткыды партйадром пуэн миӓш кэлэш. Ти статья пашам видэн вэлэ комсомолын пашашты партын вуй-лалтымаш кушкын миӓ. Комсомол пашӓ йөндөн кэн мимы да качэствыжат төрлӓнэн мимы вэрц партйадро партийный органызаци аныцлыны кого отвэтствэнысты-ым намалэш.

ВКП(б) кандидатвлӓ партйадро көргышты пашам йажон бштэн мимыштыдон партын члэньыш пыраш йӓмдылӓлтыт.

ВЛКСМ-ын вӓрбштыш органызацивлӓ дон кылым кычымаш

Армиштыш комсомол лэньински сойузын айырдым чӓстьӓжы, ылэш нӓл мӓльионан. Лэньински комсомол гыц өрдӓжэш армиштыш комсомол паснан воксэок вэс сэмбнь видэн ак кэрт.

Йакшар армишты аль флотышты ВЛКСМ члэньвлӓ цилӓ сойузыштыш ВЛКСМ ушэмбн пашӓжы эртӓрӓш палшат, комсомол собраныш миӓт, актывын собраныш-кат каштыт, сйезд дон конфэрэнцивлӓшты участвайт эчэ моыввлӓ.

„Чӓстьӓштыш войэнком гыц йатмык ВЛКСМ коми-тэтэвлӓ РККА — шты ылшы ВЛКСМ члэньлӓлӓн бшты-шӓшлык пашӓвлӓм пуэн кэрдэш. Ти пашӓвлӓм бштэн мимышжы воинский обӓзӓныствлӓм бштымӓшлӓн

Үнжй аҗтйртй.“ („Положёнйыштй“). Йакшар армиштйш ВЛКСМ чльёнвлй хоть махань ВЛКСМын комитьэт составыш айыралт кёрдыт. Топылот пашам комитьётйштй видймашкй вэлэ шагалташ ак ли.

Армиштйш комсомол органьизаци дон цилй ушэмйштйш комсомол органьизаци лошты цаткыды кйльйм кычымашын кэралжй гишан попашат укэ. Цилан ти кэралжйм йажон ужыт. Кйльйм лышкыдын кычым вярйштй часьтйштйш комсомолын пашажй слапкан кэа. Мам вара, армиштйш комсомол органьизаци тэнэлй паша кэмй годым фабрик тон заводвлйштйш комсомол йачэйкйвлй гйц айырлымы гань ылэш.

Тидын рэзулытатшы комсомол органьизаци часьтйштй бойэвой подготокым эртйрэн мишаш пашаштй раскыдын вара палдырна.

Цилй комсомол ушэмйн дй цилй вярвлйштйш органьизацивлан йакшар армиштйш комсомол йачэйкйвлан пашам йондйрэн мимйлан палшымах кого обйзйнось ылэш.

ЦК ВЛКСМ-ын дьёкабрь (1929 и.) тйльзйн эртйш пльёнум комсомолын войённый ровоташтыжы тэнэ кэлэсьш:

„Йакшар армиштй бойёспособностьым лётйлмйшлан комсомол когон палшэн кёрдэш. Армиштй личный составым цаткыдэмдймаш, йакшар армиш хрёсань халык ло гыц толшы йррэзйвлй вйкй прольётйр влийаньым шараш, идьэйй дон культурный кйльйм кычымаш, культурно — бытовой вопросвлам РККА-шты эртйрймлэн сойузын палшымах, социальистйчёски строитйльствы эртйрймаш пашавлам икварэш анчымаш, войёнйизаци пашам сойузышты шйндймлэн йакшар армиштйш комсомолын палшымах — вот самой йштйшашлык тйг пашавлйжй ВЛКСМ дон йакшар армин ылэш“.

Тёрёкок кэлэсьш вярэштэш, эчэ кйзйтат шуку вярэ войённый дон ВЛКСМ-ын граждански органьизацивлй лошты кйл (свйзь) цаткыды манаш акли. Кажный кэчынь палшэн мимаш тон, икварэш пашам йштэн

шаглым вэрэш, йуж вэрэ йакшар армилан палшэнэ манмы донок эртэ.

Армиштыш комсомол органьзацивлэжэт вэрыштыш союзуный органьзацивлэлэн палшымаш пашашкычотэ нэлын тэрвэнэт ЦК ВЛКСМ-ын постановленьижи кыцэ Ылымашкы пырталт мимашым провэрэйаш вэрэмэ шон.

„Международный положэньи кэчынь обострайялт мимы дон йакшар арми вёлны йштышашлык пашавлэчотэ кушкын миат. Сэдындон ЦК комсомолын йакшар армидон кылым кычымашым йылэрэк ходыш колташ шудэ. Бэспошадный самокритыкым колтэн бурокурат сэмынь Йакшар арми дон кылым кычымашым анчышвлэм ирэ вёд вёкы лыктын мимыла. Ма гишан тэхэнь ситыдымашвлэ линыт палэн нэлмыла.

Армиштыш ВЛКСМ органьзацивлэ производствэный комсомол йачэйкывлэ дон нэпосрествэнный кылым кычат. Комсомолын гражданский дон войэнный органьзацивлэн мынгэш аньэш кашмашты производствэный принцип (паша тынгалтыш) ольэн прэн миэ. Тэнэла пашам видымаш мам анчыкта вара? Фабрик, завод, совхозыштыш йачэйкывлэн армиштат комсомолым социальистычэски строитэлышты пашаш шыпшашым дэ войэнный органьзацивлэ производствэный йачэйкывлэлэн войэный пашам йал вёкы шагалтымашым — ти статьян паша видымаш анчыкта. Тэнэла кылым кычымашлан тыкылалтын войсковой чэстыштыш комсомол дон фабрик, заводыштыш комсомол социальистычэски сорэвнованым (пашашты тынгашымаш) эртэрат.

Войэнный дон гражданский комсомолын вэш-вэшкылым кычымашты икты вэсын олытвлэм практичэски пашашты вашталтыл мимыла.

ВЛКСМ-ын вэрыштыш органьзацивлэн паша, армиштыш шалгыш комсомольэцвлэм ВЛКСМ-ын мэстный органьзацивлэн пашаш дэ комсомол ушэмын Ылымашкы утларак шыпшаш цацымыла. Йакшар армин чэстыавлэшты кыцэ паша кэмын анчымашты участвийымла, войэнный органьзацин пашалэн палшыш информацион-

ный матъериалвлăдон дă йуношэский литъэратуры дон палшмыла, войэнный комсомолын ма статьян пашăжы кэмй гишăн дă чăстьашты йлымашыжы эртым гишăн мѣстный пѣчатыйш сирймыла эчѣ молывлă.

Тъэриториальный строитьѣльствы дон допризывной подготовки эртăрымашты цилă сойузыштыш организацинвлăн активны участваймаш чотѣ когон кѣрал ылѣш. „ЦК-н Пльѣнум (дъэкабрь 1929 и) цилă организацинвлăн сборым эртарймаш пашăм йажозмдăш шудă. Ти пашăм йштѣн миаш тѣвѣ мавлă кѣлыт:

а) Пѣрѣмѣннйй состав дон допризывниквлăм цилă йши войѣнный пашăшкй шыпшаш, б) культурно-политически обслуживаньылăн палшѣн миаш; в) РККА-чăстьавлăдон, тѣэрокругын оргынвлăдон тѣэриториальный дон допризывный подготовкым йажон эртăрым вѣрц анцыц иквѣрѣш йăмдйлен мимаш; г) допризывныйк тон пѣрѣмѣниквлăн дъисциплинйым йлымашкй пыртѣн мимашйым топылот анчымыла; допризывной дон войсковой подготовкым эртыш комсомольѣцвлăм ВЛКСМ-ын войэнный пашăм видăш шыпшмла“.

Солавлăшты коллъѣктивизаци когон шăрлѣн мимаш Совет ушѣмйн обороноспособнышым цаткыдѣмдăш палша, кажный колхозым обороным эртăрым годѣш йнѣн пунктвлăм йштѣн миă. Тъэриториальный чăстьавлă труйыш халык ло гй толшы эдѣмвлă гйц комплъѣктуйымы (погымы) ылыт, сѣдйндон анцыкыла кѣчйнь шăрлѣн, кушкын миат. Колхозвлăш шăрймаш ВЛКСМ-ын колхозыштыш йачѣйкйвлăлăн войэнный пашăм йал вйк шагалташ кого ирйкйм пуа.

Комсомолын мѣстный организацинвлă анцылны войэнный школывлăм, армим комсомольѣцвлăдон ситăрймаш вѣрц йштйшăшлык пашă кйзйг шалга.

Йакшар армин чăстьашвлăшты бой эртăрымашѣш тѣэхныически срдѣствавлăм кѣчйнь у гйц ум пыртѣн мимаш, войэнный тѣэхныкй цаткыды кидйшты йлмашым тѣргă. Сѣдйндон комсомол Йакшар армилăн когон квалифцированный (йшкѣ спѣциальныш пашашты йажон палйшй), тѣэхныкйм пѣрѣгѣн мыштыш эдѣмвлăм

дә класс тон класс кырэдәлмәштӱ калъалтшывләм йамдӱлән пушашлык ыләш. Ти кого пәшәм совет ушәм анцылны кого чәстон Ылымәшкӱ пыртән миәш ләнъински краснознамәнний комсомол вӱкӱжӱ нәлӱы.

Войәнний пәшәм эртәрымәш самой тӱнг пәшәжӱ сойузын ылы. ВЛКСМ-ын IX сӱезд комсомол кӱргӱштӱ войәнний пәшәм видӱмәшӱштӱ кого вәшталтымашым Ыштӱш.

Сӱезд кәләсэн: „комсомолын войәнний пәшәм видӱмәшӱжӱ кӱзӱйтшӱ сәндәлӱк нам пәрәгӱмәшӱн йатмылан дә РККА-шты тӱэхнӱчәски вооружәнйым шәрӱмәшӱн йатмылан отвәчайән ак кәрт.“ Сәдындон сӱезд пингӱдӱн кәләсӱш: „Войәнний знанӱим пәлән нәлмштӱ хотӱ сәк чӱдӱжӱм (миӱнимумым) лӱмӱнжок тӱэхник пәшә гишән комсомольцвлә лошты всәобшй обәзәтӱэльный обучәнйым тӱ пәшә гишән эртарәш.“

Войәнний подгәтовкым цәнӱдӱм әдәмвлән дә войәнний ровотам топылот видәш оркәншывләлән комсомол кӱргӱштӱ нинӱлән шалгаш воксәок вәр лишәшлык агыл.

Ти рәшәнйивләш тӱкӱләлтӱн ВЛКСМ—ын IX сӱездӱштӱш войәнний дӱэльгәтвлән совәчанӱи тәнгә кәләсӱш: „комсомолын бойәспәсобныстӱым лӱктәлмәштӱ, йакшар армим цаткӱдәмдӱмәш тон совет ушәмӱн обороны пәшәм пингӱдӱмӱдӱмәштәт ти рәшәнйивлә когон кәрәл Ылыт. Армиштӱш комсомол органӱзацивлә сӱездӱн дӱирәктӱвйым (кӱшӱц шӱдӱмәшӱм) Ылымәшкӱ пыртән миәш ВЛКСМ ушәмлән палшышашлык ылыт. Кажный армәйски комсомольцә ти рәшәнйивләш граждәнски комсомол органӱзацивләш шәрӱмәш пәшәштӱ застрәльщик (тӱнгәлшӱ) лишәшлык.

„Комсомольский правда“ дон ЦК ВЛКСМ-ын войәнний отдӱэл армиштӱш комсомол докы комсомол органӱзациштӱш войәнний пәшәм йӱндәрәш палшышашым йадын. Йакшар армиштӱш комсомол ти йатмашым ыӱгылышат, комсомолышты войәнний пәшәм

Йал вб
машвлә
Шуя
баталь
№. С
кәндәк
команд
зацишт
комсом
дански
ыӱгылә
Икар
комсом
войәнн
Эчә
№. I
комсом
шӱмәш
Ләнъи
шӱнд
шәф
Пол
паштә
дышт
лиэв
брига
лашт
ӱштӱ
Гра
вәчәр
№.
сомол
тыма
чайат
бам
№
лым
Ылым

йал вѣк шагалташ палшаш тѣнѣльѣ. Кыцэ ти палшы-машелѣ эртѣт примѣрыштѣ анчыкташ лизш.

Шуйэштѣ № стрѣлковый полкыштыш комсомол батальон организуйалтын.

№. Стрѣлковый полкыштыш комсомол организаци кандѣкшѣ младший командьирѣм дѣ ик взводный командьирѣм ВЛКСМ-ын горкомлан городской организациштѣ войѣнный пѣшѣм видѣш пуэн. Полкыштыш комсомольэцвлѣн тѣнѣлмѣдон ночной трѣвогым, граждански комсомолын войѣнный подготовкым мазарым ынгылэн шоктымжым пѣлѣш — ыштѣмѣ.

Икараш цымырымы бѣлорусский войѣнный школын комсомол колльѣктив кут вѣрѣ сола йачѣйкѣвлѣлѣн войѣнный пѣшѣм эртѣрѣш палшэн шалга.

Эчэ ти статьян увѣрвлѣ улы.

№. Полкыштыш комсомол колльѣктив граждански комсомолым войѣннѣзируйым гишѣн походыш (кѣнѣ-шѣмѣш) пырыш. Полкыштыш комсомол бригады Лѣнѣин лѣймѣн заводышты войѣнный пѣшѣ кыцэ шѣндѣмѣм анчѣн лѣктѣвѣ. Заводшы ти чѣстѣлѣн шѣф ылын.

Полкыштыш комсомол организаци бригады анчым паштѣк тѣнѣ ыштѣш сѣрѣш: Войѣнный пѣшѣм заводшышты видѣш вѣц командьир-комсомольэцвлѣм колташ лизѣвѣ; войѣнный учобым эртѣрѣмлѣн палшаш топылот бригадывлѣм колтѣн миѣш; войѣнный тѣхнѣикѣм халаштыш комсомольэцвлѣ пѣлѣшты манын, экскурсивлѣм ыштѣмѣлѣ;

Гражданский комсомолым войѣннѣзируйымы гишѣн вѣчѣрѣм ыштѣш.

№. Полкыштыш комсомольэцвлѣ заводыштыш комсомол командьвлѣм полковой дон дѣвизонный тым-тымашкы кандым гишѣн командованѣи гѣц хлопчайт. Вара заводыштыш комсомольэцвлѣ йажон стрѣлѣ-бам эртѣрѣм гишѣн тѣнѣшѣмѣшѣм ыштѣт.

№ артполкыштыш комсомол организаци, комсомолым войѣннѣзируйым гишѣн IX сѣздын рѣшѣнѣм ылѣмѣшкѣ пыртѣн миѣ.

7-шы батарэйыштыш комсомол йачэйкы завод цэ-хышты войенный кружокым 50 эдем гыц органьизуиэн. Заньатым активный комсомольэц — младший коман-дирвлә эртәрәт.

9 батарэйыштыш йачэйкы войенный приборвләм дә оруживләм пәлымы гишән кружокым пачы.

5-шы батарэйыштыш комсомольэцвлә стрелковый кру-жокым пачэвы. Тэхэнь пәшәвләм молы батарэйыш-тыш йачэйкывләт йштән миэнйт.

Ти йиш примэрвлә шуку улы. Тынгә гыньәт тиды эчә пйтәри бойэвой палшымашым гражданский комсо-моллан цумаш ыләш. Комсомол коргыштыш войенный пәшә мытык срокәш эртәрәмы кампань агыл, тидым кужы срокәш эртәрәш йштымы.

Граждански комсомоллан палшымашым бойэвой подготовки эртәрәмәшлән палшым статъан армиштыш комсомол йачэйкы пәшәжым шындышашлык.

„Кажный комсомольэц йакшар армин чәстәшты йшкыжын пәшәм йштән мимыжыдон войенный учо-бым тымәньмәшты молылан примәрәм пуэн шалгышаш-лык.

Комсомол йачэйкы граждански комсомоллан пал-шаш лин гынь, йшкә чәстәштыжы бойэвой учобым, дыципльиным, оружим пәрәгымәшым полный йаралын шындышашлык“. „(Бойэвой подготовка“ газет гыц).

„Войэвой подготовка“ газет граждански комсомол-лан бойэвой палшымашым органьизуйаш шүдә:

„Войенный пәшәм йажон пәлыш комсомольэцвләм комсомол нагрузкым намалмы шотәш КСМ-ын райкомлан войенный пәшәм эртәрәш палшаш колташ кәләш. Ти комсомольэцвләжы цилән командирвлә ылыт.

Бойэвой подготовки пәшәм инструктуриуэн мишы бригадым анцыц кәшы комсомольэцвлә гыц, комсомо-льэц командирвлә гыц йштәш. Ти бригады комсомо-лын бойэвой подготовки эртәрәмжым тышлән миә учәбный пунктвлә дон кружоквләш улы комсомол ушәмнвләм шәләтәш.

К
круж
дыт
Гр
пәлэ
Та
орга
Ка
ски
дым
Пи
Тид
сила
Шэф
кого
анцы
тань
авиа
ска
бойв
сомо
дә
нәл
Ф
миа
тон
вой
льич
пәш
дон
жән
нама
Ш
йыд
ком
лән
стат
кыч

Комсомол нагрукы чотэш комсомолын военный кружоквләштѣ пашам видаш вуйлалтышвләм руководитьэлввләм) пуаш

Граждански комсомол военный тьэхныкым йажон палэн кертмѣжылән палшаш.

Тактычэски тымдымаш тон нырыш ләкмәш пашам органьизуйаш граждански комсомоллан палшаш.

Кажный КСМ-ын армиштѣш коллѣктив граждански комсомольэцвлә гѣц подшэфный военный отрядым йәмдѣлән шоктышашлык.

Пижѣкым вәш-вәш кычымашты эчэ ик формы улы. Тидѣ РККА-н военноморской дә военновоздушный сила вѣлнѣ комсомолын шэф пашам нәлмәш ыләш. Шэф пашам Ләннински комсомол вѣкѣжѣ нәлмѣжѣдон когон кого шамакым сәндәлѣкнә дон йакшар арми анцѣлны йштән шоктымжы гишән намаләш. Йакшар тагыжыштыш военный флатым дѣ йакшар военный авиацим шэфѣш нәлмәш ти когон кэрәл РККА-н войска формыш комсомолын палшымашым пырташ дә бойвой способныстым лутәлмѣ гишән йштѣмѣ. Комсомолын палшымашыжы топлот идѣэйнѣй пижѣкым дә палшымашым нѣл мѣльионан комсомол ушәм гѣц нәлѣн мимәштѣ эртә.

Флотышкы комсомол гѣц йажо йрвзѣйвләм пуэн миәш; тьэхнычэски строитьэльствы базым шәрѣмәш тон флотыштыш личный составын матъериально-бытовой условим йажозмдәш матъериальны палшән мимѣлә; личный состав лошты культур дон польитьик пашам шәрѣмәшым йөнѣш колташ. Военноморской дон военновоздушный сила мәмнәм махань положѣныштѣ ылмы вэрц комсомол кого отвѣтствентѣм намаләш.

Шэф пашә матъериальный палшымаш тон, празник йѣдә вәшлимәштѣ вәлэ эртѣшәшлык агыл. Кажный комсомол организаци шэф пашам иктә команды вѣлән нәлѣн гѣнѣ, самой цаткыды идѣэйнѣй дә тән статьян пижѣкѣш ти карабльѣ дон аль чәстѣя дон кычышашлык.

Вэс вэцѣн йакшар флотшат, флотын льичный состав-
шат шэф пашам видѣш комсомол органьзациян войэн-
ный флотым строймашкы, войэный пашашкѣ шыпш-
мыла. Ти эдэмвлан производствышты нълмѣ опытыштым
войэнный пашаш йажон эртърмѣлан палшаш сѣрэн
мимѣлѣ. Тэнэлѣ пашам видэн вэлэ ровоташты йажо
качэствым, социальстичэски строитъэльствыш удар-
ный тьэмпым пырташ лиэш.

Сага пиштѣмаш (приложэны).

Ровочый класс тон хрэсаньѣн йакшар армиштѣш польитьичэски управльэньин циркуляржы

№ 6 1930 и нойавѣр 26 кэчѣ. Москва хала.

Руководствылан кэлэсѣлтэш „Йакшар армиштѣш
ВЛКСМ йачэйкѣвлан пашаштѣ гишан положэньи“
(мирный вэрэмѣ годэш). ЦК ВКП(б) дон ЦК ВЛКСМ
ти положэньим йаралэш лыктыныт.

Партылан палшыш группы формы гѣц ВЛКСМ
йачэйкѣ формыш ванчымаш комсомолын партылан
палшэн шалгымашты когон кэрѣл ылмыжым анчыкта,
комсомолын ѣшкэ пашажѣ вэрц лѣмѣн вуй лимашѣм
лѣктѣ, комсомолын ѣшкэ гѣц примэрѣм бойэвой учобы
дон дьисциплинынѣ пашаштѣ тэргѣ, комсомолын бойэ-
вой подготovyкы дон красномрѣйэцвлѣм польитьык
пашалан тымдымашым ул укэ сила дон ходыш кол-
тымашым йадэш. Комсомол йачэйкѣ парторганьзациян
пыт палшэн шалгыш бойэвой тѣнжѣ ылэш. Партын
гэньэральный линьи вэрц иквѣрэш кѣрэдѣлыт.

Комсомол йачэйкѣ формыш армиштѣш комсомолын
пашам ваштымаш чѣстѣштѣш польиторганвлѣ гѣц,
войэнкомвлѣ гѣц дѣ партийный органьзациявлѣ гѣц
комсомолын пашажѣлан палшэн, анчыктэн мимашѣм
йадэш. Комсомолын силажым партын гэньэральный
линьи вэрц кѣрэдѣл шалгымашкы мобльизуймыла,
комсомол кѣргѣштѣ цилѣ йиш пашавлѣ кыцэ эртѣт

тѣшлэн
тэн пу
Хот
шэн м
тѣнѣл
лэн ир
РКК
ганьиз
пашам
органь
мыш
ѣштѣш
дарэн
РКК
зацывл
сѣрэн
зацывл
ванчым
шашль
миаш

тйшлэн мимблā, Ыштйшāшлык кэрāl пāшāвлām анчык-тэн пумыла.

Хоть махань пāшām эртāрāш кажный кэчбнь палшэн мимблā дā тидй сагаок комсомолын йшкэ гыц тйнгāлмāшйжйлāн, активнысть кушкаш тйнгāлмйжй-лāн ирбкбм пуэн миāш кэлэш.

РККА-н польитычэски управльэньи ВЛКСМ организацивлāлāн „положэньиштй“ кэлэсйм статьян пāшām сārэн миāш шудā. Партийный дон комсомол организацивлāлāн палшыш группы гыц йачэйкй формыш ванчымашын кэрālжй гишāн, анцыкыла махань йштйшāшлык пāшāвлā шалгымы гишāн йажон ынгылдарэн миāш кэлэш.

РККА-н польитычэски управльэньи ВЛКСМ организацивлāлāн „положэньиштй“ кэлэсйм статьян пāшām сārэн миāш шудā. Партийный дон комсомол организацивлāлāн палшыш группы гыц йачэйкй формыш ванчымашын кэрālжй гишāн, анцыкыла махань йштйшāшлык пāшāвлā шалгымы гишāн йажон ынгылдарэн миāш кэлэш.

РККА-н польитычэски управльэньи
начальныкшы **Гамарнык.**

Йаралэш лыкмы;

ЦК ВКП(б)-ын сэкретаржй **Постышев.**

ЦК ВЛКСМ-ын сэкретаржй **Косарев.**

РККА-н польитупр. нач. **Гамарнык.**

**Йакшар армиштѣш
ВЛКСМ йачэйкѣн
пашажѣ гишан
положэньи**

(мирный вэрэмă годэш)

I. Общій часть

1. Йакшар армиштѣш комсомол ВЛКСМ-ын айырым составной частѣажѣ ылэшят парторганизацилан цилă пашаштѣ палшен шалга, РККА-ты бойэвой спосбныстым луталмѣ гишан кѣрэдэлэш, красноармэйэцвлэм комунѣист партѣи йѣр цымыра, йшкэ члэнвлэжѣлэн большэвик партѣин тѣн корныжы сэмѣнь воспитанѣим пвэн шалга.

Армиштѣш комсомол партѣинѣй организацим тэмэн мишѣ рэзервы ылэш.

2. Армиштат флотыштат ВЛКСМ организацивлэн пашаштѣ польиторган дон, военный комиссар дэ партѣинѣй организаци вуйлалтымы доны эртѣшашлык. Нинѣн партѣино-полѣитик паша гѣц комсомол пашам нѣигнамат айырман агыл.

3. Цилă комсомол ушэмѣштѣш пашавлэм тэргэн миаш аль ВЛКСМ-ын, РККА-н паша опытвлэм цымыраш дѣивизѣштѣш полѣитотдѣэвлэ, округыштыш полѣитуправлѣэньивлэ дѣивизионный дон окружной ВЛКСМ конфэрэнцивлэм эртэрят, ти статьянок комсомол ровотнѣквлэн совэщанѣйм погат.

4. Йакшар арми дон флотыштыш ВЛКСМ члэнвлэ ВЛКСМ-ын цилă сойузыштыш организацивлэн паша

шашты участвайат (общий собраныш мимаш, активын собраныш кашмаш, сйезд дон конфэрэнцивлашты ылмаш да моylvлa).

ВЛКСМ-ын комитъэтвлa войэнком гыц соглас лимык йакшар армишты шалгыш ВЛКСМ чльэнвлaлaн йштaш шудымашвлaм пуэн кaрдaш. Ти шудымашвлaжы войэнный обaзыныстым намалмылан вэлa ынжы аптыртaп.

5. Цилa йшкымйштын пашаштыш ВЛКСМ йачэйкывлa йшкэ вуйа пашaм эртaрмылa да йшкэ гыц тынaлмылa статьян шындэн миaт, сойуз кoргыштыш дьeмoкраты ирйкым пумаш) дон большэвик самокритыкым шавaт.

II. ВЛКСМ йачэйкывлaн йштышaшылык пашашты

6. ВЛКСМ йачэйкывлaн тын пашавлaжы тэхень ылыт:

а) Цилa чльэнвлaм большэвик воспитаныи сэмбын пашaм видaш шыпшмыла, ти пашавлaшты кyшныш партийный дон комсомол оргынвлaн рэшым сэмбын эртышaшылык ылыт (партийный польтыык пашавлa гишaн сойвзныи собранышты анчэн тышлэн мимаш, комсомол дьисциплиныым пингыдэмдымаш) ситыдымашвлa дон кыредaлмаш, польитграмотым тымдым школыш комсомол чльэнвлaм шыпшаш, йшкэ вуйа, тымэньмашлaн шaрлaш палшымыла да моylvлa).

б) Воинский чaстыашты бойэспособныстым лyтaлмашты, дьисциплиным пингыдэмдымашты да матерьяльно хозяйстванный положэным йондармашты начальствуйущий состав видэн шалгымылан комсомол чотэ пыт палшышашлык. „Йакшар армишты аль флотышты комсомол ылмыжы гач войэнный пашaм йажон тымэнь тышлэн нaлбын, тымэньмашты, дьисциплиныым колыштмашты, бойэвой линышты сэк аныцлыны лишашлык (ВЛКСМ-ын устав гыц).

в) „Кажный комсомольец — бойэвой учобыштыш ударныйк“ манмы лозунгым ашындрэн социальистычэски сорэанованы (пашашты тангашымаш) дон ударнычэствым эртэрмылан пыт палшэн шалгышышык.

г) Походно-бойэвой услови лимашэш комсомольэцвлэм кэчбынь польтык пашам видаш ирбыкын тымдэн мимблэ (нырышкы лакмаш ик эдем гань лижы, тактычэский тымдымашвлэ да молывлэ).

д) Цилэ халыкым иктыш цымырым статьян (интернациональный) воспитаным ВЛКСМ чльэнвлэ дон бэспартыйный красноармэйэцвлэ дошки пуэн шалгымыла. Партын национальный польтыкшыым, национализм (ышкэ нацим вэлэ когоэш лытмаш дон антисемитызм (йэврэйвлэм ужын кэртымаш) дон кырэдэлмашым; цилэ сандалык вьлныш прольэтарвлэн, ёрвэ—зёвлэн кырэдэлмашым да вэс кидыштыш комсомол йачэйкывлэ дон пижыкым кычымаш кишэн цилэ красноармэйэцвлэлэн раскыдын ынылдарэн мимблэ.

ё) ВЛКСМ-ын цилэ чльэнвлэжы дон кандидатвлэжым сойузный пашам пыт палшэн шалгымаш шыпшымыла.

ж) Цилэ сойузышты комсомолын кушмашым анчэн угыц чльэнвлэм пыртэн мимблэ да партыш вашташ ёнён пашашты ёшкымыштым анчыктыш комсомольэцвлэм йамдылэн шалгымыла.

з) Частьашты партийный дон сойузный тымдымашым эртэрмылан палшэн шалгымаш, комсомол школы владон вуйлалтэн шалгымаш тон школыш цилэ комсомольэцвлэм шыпшмаш, комсомол активым йамдылмаш.

и) Цилэ польтык - просвэтытьельный пашашты полковой клубы пашажылан, Ленин уголокын, общэстванный органызацивлэн—МОПР, Осоавиахим да молывлэн паша эртэрмылан палшэн шалгымаш.

к) Полковой дон ротный пэчатыш топылот комсомолын пашажы гишэн сирэн шалгымаш да комсомольэц войэнкорвлэм йамдылмаш.

л) ВЛКСМ-ын вэрыштыш йачэйкывлэ дон цаткыды

нижык
ВЛКСМ
йачэйк
жданс
рышты
дон п
тичэск

III. ВЛ
дон с

7. I
шты,
шар а
дронн
войэн
подра
соста

8.
шты
ышт
эцвл

9.
гыц
тэш,
ик с
зидь
гыш
10

7

нижыкым кычымаш, сэк пѣтѣри польиторган тон ВЛКСМ комитѣт анчыктым пачѣш производствѣнный йачѣйкѣвлѣ дон пижыкым кычыман; тѣэрчѣствлѣ, гражданский ВЛКСМ Йачѣйкѣвлѣ дон ышкѣ служым вѣрѣштѣштѣ пижыкым кычат, тѣнгѣлѣ пѣшѣм видѣмѣ дон пѣрѣмѣнѣик дон допризывнѣиквлѣн войѣнно-полѣитѣеский воспитанѣым лѣтѣлѣш палшат.

III. ВЛКСМ йачѣйкым организуймаш дон структурыжы

7. ВЛКСМ-ын тѣн организациѣш цилѣ чѣствѣвлѣштѣ, тымдыш вѣрвлѣштѣ дѣ учрѣждѣнѣивлѣштѣ йакшар арми дон флотын тѣнгѣлѣ лыдман: ротный, эскадронный, батарѣйный, корабѣльный дѣ молы ти йиш войѣнком дон (помпольит) чѣствѣштѣш войсковой подраздѣльѣнѣиштѣ организуймы йачѣйкѣвлѣ ышкѣ составышты ВЛКСМ 3 члѣн лимѣк чотлалтыт.

Т ы ш л ѣ л т ѣ м ѣ ш. Ротышты ВЛКСМ 3 члѣнѣт ак погыны гѣнѣ, ти ротыштыш комсомольѣцвлѣ ВЛКСМ-ын полковой бурѣ анчыктымык вѣс ротын ВЛКСМ йачѣйкѣштѣ учотышты шалгат. Практичѣеский пѣшѣм ротный партиачѣйкѣ вуйлалтымы дон ышкѣмѣштѣн роты кѣргѣштѣ ыштѣн шалгат.

8. Комсомол йачѣйкѣн составышты цилѣ чѣствѣштѣш ВЛКСМ члѣн дон кандѣидатвлѣ, дѣ эчѣ партѣышты члѣн дон кандѣидатышты шалгыш комсомольѣцвлѣ чотлалтыт.

9. Кѣчѣнѣ пѣшѣм вуйлалтѣн миѣш ВЛКСМ 7 члѣн гѣц чѣдѣ агыл гѣнѣ, 6 тѣлзѣш президѣиум айыралтѣш, 7 комсомол члѣн погыныдым йачѣйкѣвлѣштѣ ик сѣкрѣтѣрѣм айырат. Вѣрѣмѣ гѣц вѣрѣмѣштѣ президѣиум (сѣкрѣтѣрѣ) цилѣ йачѣйкѣ анцылны пѣшѣжѣ гишѣн отчотым пуа.

10. Президѣиумым 3 члѣнѣм дѣ 2 кандѣидатым 7 ѣдѣмѣн гѣц 30 комсомол члѣнѣн йактѣ ылшы,

йачэйкйвләштй айырат. Кыштакән 30 чльән гыцәт утларак ыләш кйнь, 5 чльән дон 2 кандьидат президьиумыш айыралтыт.

11. Президьиумын дә обший собраньывлән рәшәнйивләм ёлймәшкй пыртән мимбйвләм анчаш дә президьиумын ёштйшәшлык пәшәвләжйм вәрәмәштй ёштән миәш ёшкә составышты ротный йачэйкеш сәкретәрйм айырат. Партийный ыләш кйнь, тйхәнбйм утларак сәкретәреш айыраш цацымыла. Ротный йачэйкйштйш, сәкретәрйм ВЛКСМ-ын полковой буро йараләш лыктәш (утвәрждәйә).

12. Топылот йачэйкйн пәшәжйм вуйлалтән шалгышашлалән президьиумын чльән дон кандьидатвлә ёшкә лоштышты кулән мам ёштйшашлыкым, ку махань йиш пәшәм вуйлалтән шалгышашлыкшым пайылат. Цилә йиш пәшәм йачэйкйштйш президьиумын план шудйм сәмбйнь ёштән миәт.

13. Ротный дә молы ти йиш комсомол йачэйкйвлә полкывлә дә ти йишок ВЛКСМ колльәктиввләшкй цымыргалтыт.

14. Ик жәп полковой колльәктивбйм вуйлалтән миәш дә ротный йачэйкйвләм вуйлалтән шалгаш (обсләдованьйм ёштймәш, ротный йачэйкйвлән президьиумын отчотым колышмаш дә молывлә) колльәктивбйн обший собраньышты ВЛКСМ-ын полковой буром 6 тйльзйи срукәш айырат.

15. Полковой колльәктивбйштй 100 чльән нарйш ак погыны гйнь ВЛКСМ-ын бурошкы 7 чльән дон 2 кандьидатым айырат; 100 чльән улы гйнь—бурон составыш 9 чльәнбйм дә 3 кандьидатым айырат.

Тйшләлтймәш. Тьврчәстәвләштй сбор эртйм годым бурон составыш 2 чльәнбйм комсомольәц-пәрәмәнйквлә логыц пыртыман.

16. Колльәктивбйн обший собраньы дон бурон рәшәнйивләм ёлймәшкй пыртән миәш, бурон чльәнвлән кажный кәчйн ёштән мимбй пәшәвләм цымырән миәш, дә анцыкыла ёштйшашлык пәшәвләм вәрәмәштй эр-

тәраш
состан
айыра
йара.
рымы

17.

йажон
цилә
коль
дән ш
влә
орго
совый
пижб
мән).
партб
гишән

2-ш
йачэй
школь
нум й
йиш п
мбн п
групп

18.

цыц п
рәш б

19.

шәшл
миәш
актив
чльән
комсо

тәрәш цацымашлан ВЛКСМ-ын полковой буро ышкә составшы гыц полковой колльэктивеш сәкретәрәм айыра, ти сәкретәржым дывизыштыш польтотдәэл йараләш лыктәш (утвәрждайә). Колльэктивыш айырымы сәкретәрь БКП(б) чльән лишәшлык.

17. ВЛКСМ-ын полковой организацисхты пәшәм йажон шьндәш палшымылан дә комсомолын пәшәш цилә комсомольэцвләм шыпшымылан палшаш полковой колльэктивын ВЛКСМ буро тәргән тын пәшәш видән шалгыш сәктырвләм ыштымән (примәрлән тәхәнвлә ылыт: бойэвой подготокым видыш сәктыр, оргротама видыш, пропагандыш, агитаций дон масосовый пәшәм видыш, гражданский йачэйкывлә дон пижыкым кычән шалгыш сәктырвләм ыштымән). Сәктырвлә ышкымыштын пәшәштым ти йиш партбуро сагаш сәктырвлә дон анцыц кыцә эртәрымы гишән согласым ыштәш.

Т ы ш л а л т ы м а ш. 1. Кэрәл лимы сәмбын молы йиш сәктырвләмәт дә вэрәмәэш бригадывләм, группывләм паснан сойузный пәшәвлә дон ыштән миәш лиәш.

2-шы тышләлтымәш. Ротный (ти статьянок) ВЛКСМ йачэйкывләшты, кого йачэйкывлә гыц пасна (полковой школывләшты) сәктырвләм ыштымән агыл; президиум йачэйкын чльән дон кандыдатвлә тытэок цилә йиш пәшәвлә дон вуйлалтән шалгат; паснан айыртәмын пәшәвләм эртәрәш вэрәмәэш ышкә гыц тынәлшы группывләм ыштымән дә молывлә.

18. Когон кэрәл пәшәвләм полкышты эртәримы анцыц полкбуро ротный йачэйкын сәкретәрвлә дон иквәрәш бурон расширәнний засәданьивләм эртәрә.

19. Пыт пәшәм ыштән шалгыш әдәмвләм йәмдйлшәшләнән дә анцыц ыштышәшлык пәшәвләм тәргән миәш полковой буро вэрәмә гыц вэрәмәшты комсомол активын совәшаньым пога (президиумын буроштыш чльәнвлә дә молы чәстьәшты пыт ровотайән шалгыш комсомольэцвлә).

IV. Ротный йачэйкышты да полковой кольэктывышты комсомол собранывлă

20. Ротный йачэйкы дон ВЛКСМ-ын комсомол коллэктывышты сэк кого вуйлалтэн шалгышы органжы ротный йачэйкын тон полковой коллэктывын чльэнвлан общий собраны ылэш,

21. Ротный йачэйкышты да полковой коллэктывышты эртăрымй комсомол собранывлă топылот ик вэрэмăн, ик кэчын эртăралтыт. Ти собранывлам эртăрымăшты ик правила улы, тылзышты 3 собраны гыц утла лишашлык агыл (ти шотышкок гражданский комсомол собранышты ылмаш пыра). Чăстьашты ылшы комсомол чльэнвлă гыц пэлъжы гыц утларак погына гынь собраны правомочныйэш шотлалтэш.

22. Махань анчышашлык пашăвлă лимы жэптон собранывлă пачман (открытый) чучмăн (закрытый) лин кэрдэш. Пачмы собраныш бэспартыйный влăмат ўжмăн.

23. Собранышты анчышашлык пашăвлăм пытăри йачэйкын президиумжы аль ВЛКСМ полкбуро анцыц намэчайэн миă, ик 2—3 кэчы анцыц собраны кэчы йактэ цилă чльэнвлалан увэртăрă.

24. Ротный йачэйкын общий собраныжы:

а) Йачэйкын пашă планым, президиумын (сэкретарын) йачэйкыштыш пашă эртăрым гишан сирым отчотым анча да йаралэш лыктын миă.

б) Комсомолыш пыраш пушы йатмашвлăм анча.

в) Общэполытьичэский дон общэсойузный пашăвлă гишан обсуждайа.

г) Подраздэльэньишты махань положэньи ылмы гишан да ыштышашлык пашăвлă гишан начсоставвлан информационный докладым колыштэш, нинь дон ик-вэрэш анцыкыла ыштышашлык пашăвлăм йамдылен миат.

д) Лэньин уголокышты, клубышты, общэствэнный организацивлăшты ровотайэн шалгыш комсомольэц-

влән отчотым колыштэш, тэргә дә анцыкыла мә статьяна ти пәшәвләм йөндәрәм гишән анчыктымашвләм пуэн миә.

ә) Вәрәштәш ВЛКСМ йачәйкәвлә дон иквәрәш мә статьяна цаткыды пижыкым ёштәш дә кыцәлә анцыкыла иквәрәш пәшәжым эртәрән шалгым гишән анчән тәшлән миәт.

25. Полковой коллективын общий собраньжә:

а) Полковой бүрон пәшәжә гишән отчотым анча дә йараләш лыктәш.

б) Шындән мимә порядык тон комсомол конфэрэнцивләш дзельәгатвләм айыра.

в) Общепартыйный дон польитычәский ёлымәштәш пәшәвләм анчән миә, полкышты ёштәшәшлык пәшәвләм анцыц намәчайән миә дә кыцәлә начсостав донь партийный организаци пәшәжылән палшән шалгымаш формым намәчайән миә.

г) Чәстәштәш махань положәнни ёлмы гишән дә анцыкыла мам ёштәшәшлык пәшәвлә гишән вуйлалтән шалгыш ровотныквлән информационный докладым колыштәш дә анцыкыла бойәспособнысть пәшәм, чәстәштәш матъериально-бытовой положәнним йажоэмдәм кишән иквәрәш намәчайән миәт.

д) Цилә сойузыштыш ёштәшәшлык пәшәвләм анча, йараләш лыктәш, ВЛКСМ комитъэтвлән докладым колыштәш дә вара тидын паштәк ёшкымжын рәшәнним лыктәш.

V. ВЛКСМ-ын конфэрэнцивлә.

26. Йакшар арми дон флотыштыш комсомол конфэрэнцивлә польиторгынвлә постарымы донь эртәрәлтәт: дывизионный — годышты иккәнә дә окружной—кок иштә ик кәнәк погына.

Т ё ш л а л т ё м ә ш. Лагерь дон гарнизонвләштәш подыввлә лагерьный дон гарнизонный конфэрэнцивләм дә дзельәгатский конфэрэнцивләм эртәрән кәрдыт.

27. ВЛКСМ-ын конфэрэнцивлэн погынмаш срокым да маньар дэльэгат нормым ПУР дон ЦК ВЛКСМ ик-вэрэш йамдылэн миат.

28. Дивизионный конфэрэнциш дэльэгатвләм полковой колльэктывын общий собраньышты айырат.

29. Окружной конфэрэнциш дэльэгатвләм дивизионный конфэрэнциштѣ айырат. Окружной конфэрэнцижѣ дивизионный гѣц вара лиэш гѣнь, полковой (молы тидѣ ганьок) собраньывлăштѣ дэльэгатвләм айырат.

30. Дивизионный дон окружной конфэрэнцивлă общепольитический пашăвлă дон общесойузный пашăвлă гишăн колыштыт, тѣшлăт, вăрѣштѣш ВЛКСМ комѣтетвлăн бойевой подготовкым эртăрым гишăн, чăстьаштѣ партьейно-польитический пашă махань положэньѣштѣ ылы гишăн да анцыкыкла комсомол организациян ѣштѣшăшлык пашăвлăжѣ гишăн колыштэш.

31. Анцыц йамдѣлмăш тон конфэрэнцижѣм эртăрымăш вăрѣштѣш ВЛКСМ комѣтетвлă палшымы доны эртă.

32. ВЛКСМ конфэрэнцивлăн постановльэньиштѣ йаралэш лыкмы лиэш: дивизионныйвлă гѣнь—подыввлă дон, окружнойвлă гѣнь—пуокрвлă дон нинѣ йаралэш лыкмы паштэк ижѣ ти постановльэньивлăм вуйлалтэн шалгыш матьэриалэш лыдаш лиэш да ѣлѣмăшкѣ пырташ лиэш.

33. Конфэрэнцим пачмы йактэ комсомол организацияштѣ анцыц йамдѣлмѣ пашă эртѣшăшлык, конфэрэнцин анчышашлык вопросвлăжѣм комсомол активѣн собраньышты йачѣйкѣн собраньышты анчэн тѣшлэн лăктѣн ѣшкѣмѣн пашă опыт кѣц йарал наказвлăм конфэрэнциш колташ.

VI. ВЛКСМ йачѣйкѣ дон парторганьизацивлă

34. ВЛКСМ йачѣйкѣвлă ѣшкѣмѣштѣн цилă пашăштѣм ротыштыш ѣль полкыштыш парторганьизаци вуйлалтэн шалгымы дон эртăрăт.

Кс
гишă
жѣн
орга
35
гыма
орга
кыц
комс
тэн
мол
шѣм
36
шал
а)
тыш
нѣн
йачэ
вэлэ
ѣшк
комс
галт
б)
мол
мăш
влăш
собр
анчы
заци
анчэ
кѣм
в)
рот
ком
кэрă
г)
да с
галт

Комсомол организацин чэстэйшты кыцэ паша кэмби гишан войенком отвэтствэныстым намалэш, ышкымжын комсомол дон вуйлалтымашыжым партыйный организаци аль төрөкок эртэрэн кэрдэш.

35. Комсомолым пашашты партын вуйлалтэн шалгымаш ти статьян эртышашлык, войенком аль парт-организаци комсомол көргышты цилэ йиш пашавлә кыцэ кэмбм анчэн тышлэн миэтэт, ышкэ вэрэмашты комсомол анцылны ыштышашлык пашавләжым анчыктэн миэт. Комсомоллан пашашты палшымашым комсомолын активныстым, пашашты ышкэ гыц тынгалмашым пыртым статьян эртэрэт.

36. Комсомол организацивлэм партып вуйлалтэн шалгымашты тын формывләжж тэхэнь ылыт:

а) Комсомол йачэйкывлэн пашашкы комсомолыштыш партйадро гач влийаным пуэн миэш, тидым нинын пашашты вуйлалтымашым лүталын да ВЛКСМ йачэйкын пашашты примерым анчыктэн шолгэн вэлэ ыштэн шоктыман. Партколлективын буро ышкымыштым пашашты анчыктыш партйадрыштыш комсомольэцвлэм комсомол пашам ыштэн миэш шагалта.

б) Президиум дон ВЛКСМ буровлэн отчетым да молы когон кэрал ыштышашлык пашавләм анчэн мимаш кишан партйачэйкын президиумын засэданывлашты, ВКП(б)-ын полкбурошты да общий парт-собранышты колыштман та ыштышашлык пашавләм анчыктэн миман. Комсомолын докладым парторганизацисышты колышмы йактэ анцыц комсомолын пашажым анчэн лакмаш (обслэдованы) лишашлык (цилэ йачэйкым аль пасна пашавләм).

в) Чэстэйштыш войенкомвлэн, ВКП(б) полкбурон да ротный йачэйкыштыш сэкрэтарвлэн төрөк пижыкым комсомол организацин сэкрэтарвлэ дон кычыман да кэрал пашашты анчыктымашвлэм пуман.

г) Комсомол школвлэн пашаштым анчэн мимаш да организуйаш палшымаш, руководитьэльвлэм шагалтэн мимаш.

д) ВЛКСМ коллективийштѣш сѣкретарвлѣм тѣ пан активиствлѣм партыйный совѣщанывлѣш ужмѣн.

ѣ) ВКП(б)-ын полкбуро гѣц топылот пѣшѣлѣн пѣлшѣн мишѣ прѣдставительвлѣм ВЛКСМ-ын полкбурошкы айырмаш.

ж) Комсомольѣцвлѣм пачмы партсобранывлѣшкѣ шудѣмѣш.

37. ВЛКСМ члѣннвлѣм партыш пыртымаш РККА-ан йакшар армилѣн шѣндѣм порѣдка сѣмѣнь ѣртѣшѣшлык. ВЛКСМ-ын полковой буро рѣкомѣндацижѣ ВЛКСМ-ын мѣстный буро рѣкомѣндаци ик канѣш чотлалтыт (1-шы дон 2-шы кѣтѣгори дон партыш пырым годымок члѣн партын рѣкомѣндаци нѣрѣш чотлалтѣш).

VII. Вѣрѣштѣш ВЛКСМ органьзацивлѣ дон пижѣкѣм кычымаш дѣ вѣш-вѣш кашмаш

38. Цаткыды пижѣкѣм вѣрѣштѣш ВЛКСМ йѣчѣйкѣвлѣдон кычышашланѣн польиторгын тон комсомол органьзаци гѣц прѣдставительвлѣ (польиторгыныштыш инструктырвлѣ дѣ ВЛКСМ коллективийштѣш сѣкретарвлѣ) чотѣ пыт вѣрѣштѣш комитѣтвлѣн пѣшѣштѣ пѣлшѣн шалгат.

Тѣшлѣлтѣмѣш. Йуж районышты шуку польиторгын ѣль сойузный органьзаци улы гѣнь, комитѣтѣн составыш пыртымаш пѣшѣ ѣль прѣдставительлѣм пумаш кѣшнѣ шалгыш польиторгынвлѣ дон дѣ ВЛКСМ комитѣтвлѣ анчыктым доны ѣртѣрѣлтѣт.

39. Мѣнѣш анѣш пѣшѣ опытвлѣм ваштышашланѣн, икварѣш улы силам дѣ средствам шѣлѣтѣм гишѣн армиштѣш ВЛКСМ йѣчѣйкѣвлѣ вѣрѣштѣш гражданский йѣчѣйкѣвлѣ дон (сѣк аңыц производыштыш йѣчѣйкѣвлѣ дон) дѣ ѣрвѣзѣ пионѣрѣн органьзацивлѣ дон польиторгын тон вѣрѣштѣш ВЛКСМ комитѣт анчыктым пѣштѣк пижѣкѣм кычат.

40.
прѣд
кыцѣ
засѣ
общи
тон
арми
кѣвлѣ
щѣнь
рѣмѣ
41.
тѣшл
оргы
Иктѣ
мышт
ти си
42.
льитс
ситѣр
43.
рѣшт
ский
войѣв
дон д
зывлѣ
войѣн
дѣ ст
дѣрѣм
44.
члѣн
шалга
вѣлѣ

VIII. пырты

45.
тон па

40. Польиторгын дон ВЛКСМ йачэйкй гйц колтым прэдставитьльвлä армиштйш комсомол организацин кыцэлä пшäжй лимй гишän вäрыштйш комитьэтвлän засэданышты, конфэрэнцивлäштй, ВЛКСМ, сйезд дон общйй собранывлäштй докладым йштät. Комитьэт тон гражданский йачэйкйвлä йшкэ вэрцйн йакшар армин ВЛКСМ конфэрэнцивлäштй, комсомол йачэйкйвлän собраны дон кымсомол ровотыквлän совэщänьйштй докладым аньэш йшкймйштйм пшä эртäрймй гишän шйндät.

41. Йакшар армиштйш комсомол пшäm анчымашты, тйшлймäштй вäрыштйш ВЛКСМ комитьэтвлä польиторгынвлä сага (нинён вуйлалтымаштон) лин кэрдйт. Иктä ситйдймäшолäm комсомолын пшäштй анчымашты годым ужыт кйнь, польиторгынвлä гач вара ти ситйдймäшвлäm тöрлймän.

42. Вäрыштйш ВЛКСМ комитьэтвлä чäстйä дон польиторгынвлäm пшäштй палшыш матерйалвлäдон ситäрйшäшлык ылыт.

43. Йакшар армиштйш ВЛКСМ организацивлä вäрыштйш ВЛКСМ организацивлälän цилä практичэский эртäрймй пшäвлäштй палшат. Ти пшäвлäжй, войэнный пропагандым эртäрймäш, обäзательный дон добровольный войэнный обучёнй формым ёрвэзывлä лошты эртäрймäш, войэнный уголоквлän пшäm, войэнный пшäштй пälймäшйм пушы кружоквлän дä стрэлковый кружоквлän эчэ молывлän пшäm йондäрймäш—ылыт.

44. Йакшар арми дон флотыштыш цилä ВЛКСМ чльэндон кандыдатвлä польиторгынын учотышты шалгат. Вäрыштйш ВЛКСМ комитьэтвлä так пäläш вэлэ комсомольэцвлän учотым видät.

VIII. ВЛКСМ чльэнйш пыртымаш тон лыкмаш

45. ВЛКСМ-ыш пыраш пумы йатмашвлäm анчымаш тон партышты шалгыдым ВЛКСМ чльэнвлän поступ-

кывлă гишăн анчымаш тон рэшэным лыкмаш ти
статьян эртă: ротыштыш ВЛКСМ йачэйкын прези-
дьюм, ротыштыш йачэйкын общий собраны дон
ВЛКСМ-ын полковой буро остатка йаралэш лыкшы
(утвэрждайущий) инстанци (ташкалтыш) ылэш. Паснан
ротывлăштй, эскадронвлăштй дă моывлă йаралэш
лыкмы инстанци ВЛКСМ йачэйкын общий собраны
ылэш.

46. Комсомол гйц лыктын колтым, чльэн дон
ВЛКСМ кандьидатвлан апельационный (рэшым тон
согласайымаш) йатмашвлам анчэн мимаш тă рэ-
шэным лыкмаш парткомиссивлан пашă ылэш, вара
ДПК, ОПК анча, остатка рэшэным ЦК ВЛКСМ тон
КК ПУР икварэш лыктыт.

Апелльационный йатмашвлам ПК (парткомиссиштй)
анчым годом ВЛКСМ кольэктивын буро гйц прэд-
ставитбиль лиман.

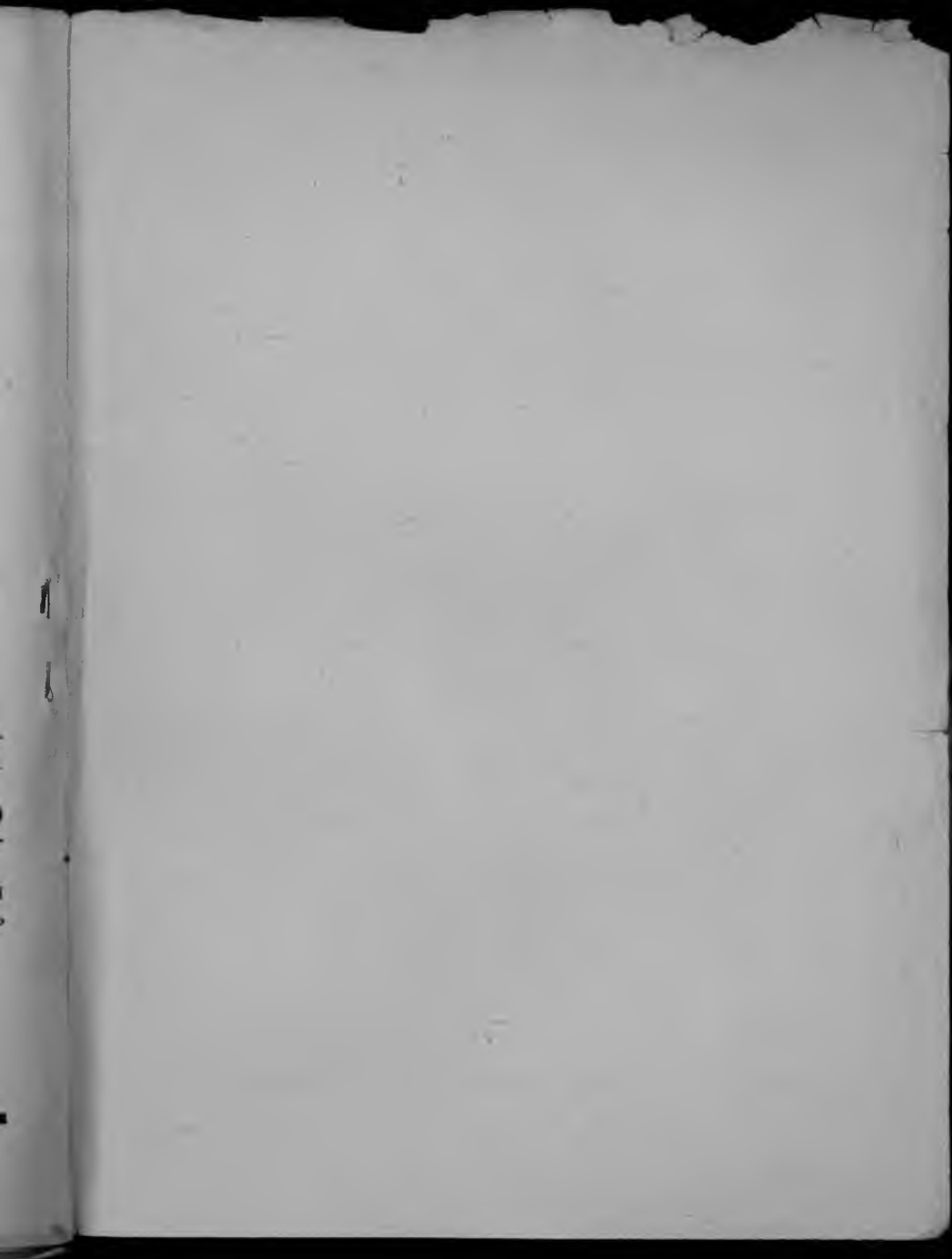
47. Чльэнский бильэт тон кандьидатский картыч-
кывлам пайылмаш формыжы гишан ПУР дон ЦК
ВЛКСМ-ын йори лыкмы паснан инструкци улы.

IX. Чльэнский взносвлă.

48. Йакшар армиштйш чльэн дон ВЛКСМ кандьидат-
дтвлă чльэнский взнос тон интьернациональный взно-
сым ЦК ВЛКСМ положэны, шудым сэмынь тұлэн
миат.

49. Йакшар армиштйш ВЛКСМ чльэнвлă ВКП(б)
чльэнбштй аль кандьидатышты шалгат кйнь, чльэн-
ский взносым партыйный льинь дон вэлэ тұлэт.

50. ВЛКСМ йачэйкйвлан отчет тон пумага пашам
видймаш ПУР-ын паснан лыкмы положэны сэмынь
шйндйман.

Цена
Акшъ

30

коп.
ур.

28238 | | Мар. г.
2-502

А. КОРОБЧЕНКО
комсомол в красной армии
на горно-марийском языке

молодая гвардия (национальный сектор)
москва, центр, новая пл., 8/6